

የሕግ መግቢያ

የተዘጋጀው በ፡- ዴሊል ወርቂቶ

የሃሮማያ ዩኒቨርሲቲ ኮ

መግቢያ

የሕግ መግቢያ በዋነኛነት የሚያተኩረው ለሌሎች የሕግ ኮርሶች መሠረት ሆኖ በአጠቃላይ የሕግ ተፈጥሮ ላይ ነው። ስለሆነም የሕግ ገጽታዎችን፣ የሕግ ምንጮችን በአጠቃላይ፣ በተለይም የኢትዮጵያ ሕጎች፣ የሕግ ማውጣት፣ የሕግ መሻር፣ የሕግ ተዋረድ፣ የሕግ አተረጓጎም እና ምደባ ዋና ዋናዎቹ ናቸው። እነዚህ የኃይል ነጥቦች በቀላሉ ለማንበብ ዓላማ የተዘጋጁ ናቸው እና ከአንዳንድ ዝግጅቶች በስተቀር ከህግ ትምህርት መግቢያ ጀምሮ ብቻ የተወሰደ ነው።

የአጠቃላይ ኮርስ ዓላማ

የእነዚህ ኮርሶች አንዳንድ ዓላማዎች፡-

- ✓ የሕግን ተፈጥሮ ያብራሩ
- ✓ በህጋዊ ደንቦች እና ህጋዊ ባልሆኑ ደንቦች መካከል ያለውን ልዩነት ይግለጹ
- ✓ በህጎችን መደበኛ ምንጮች ላይ ሀሳቦችን ማዘጋጀት ;
- ✓ በኢትዮጵያ የሕግ ማውጣት ሂደትን ማወዳደር እና ማነፃፀር
- ✓ ሕጎችን በተዋረድ ቅደም ተከተል መድብ;
- ✓ በኢትዮጵያ ውስጥ ህጎችን የመሻር ዘዴን መለየት
- ✓ ሕጎች ከተመደቡበት መመዘኛዎች ጋር የሕግ ምደባ ዘዴዎችን መለየት;
- ✓ ሕጎችን በየደረጃቸው መድብ ... ወዘተ።

የቀጠለ...

የኒት - አንድ

የሕግ ተፈጥሮ እና ተግባር

የሕግ ፍቺዎች

ተማሪዎች ህግ ለእርስዎ ምንድን ነው?

ሊቃውንትና የሕግ ሊቃውንት ሕግን የሚገልጹት በተለየ መንገድ ነው።

በተለያዩ እይታ. በተለያዩ ስሞችም ተጠርቷል ለምሳሌ ዳማ....በሂንዱ የዳኝነት ህግ

- በእስልምና ሥርዓት ውስጥ " ሁኩም "
- Jus በሮማ የሕግ ሥርዓት
- በጀርመን ውስጥ Rechet
- ፈረንሳይ ውስጥ Droit
- መግለጽ ቀላል ሥራ አይደለም ምክንያቱም ለቃሉ የሚሰጠው ትርጉም ከጊዜ ወደ ጊዜ ስለሚለያይና የተለያዩ ምሁራን ቃሉን በተለያዩ መንገድ ይገልጹታል ። ሊደረስባቸው በሚፈለጉት የተለያዩ ዓላማዎች ላይ በመመስረት ትርጓሜዎች ይለያያሉ. ነገር ግን፣ በጣም የተለመዱት ትርጓሜዎች በሚከተለው መልኩ ተብራርተዋል ፦
BLD ህግ የሚለውን ቃል የተግባር ወይም የምግባር ደንቦችን ያካተተ ህግ እንደሆነ ይገልጻል ። እነዚህ ደንቦች በባለስልጣን የተሰጡ ናቸው . በተጨማሪም እነዚህ ሕጎች አስገዳጅ ኃይል አላቸው እናም በዜጎች ይታዘዛሉ እና ይከተላሉ. ማዕቀብ ወይም ሌላ የህግ መዘዝ ህጉ በዜጎች እንዲከበር ሊረዳው ይችላል ።

የቀጠለ...

ከተግባራዊ (ተግባራዊ) አሜሪካዊ የሕግ ምሁር ቤንጃሚን ኔሽን ኮርዳዙ ሕግን ሲተረጉመው “አንድን ምርት ምክንያታዊ በሆነ እርግጠኝነት ለማረጋገጥ የሚያስችል መርህ ወይም የሥነ ምግባር ደንብ ሥልጣኑ ከተነሳ .

ከሶሺያሎጂካል አይታ አንጻር ማክስ ዌበር ማስገደድ (አካላዊም ሆነ ስነ ልቦናዊ) የመስማማት ወይም የበቀል ጥሰት የሚፈፀምበት እድል በውጪ ከተረጋገጠ ትእዛዝ ህግ ተብሎ እንደሚጠራ ይጠቁማል። ለዚያ ዓላማ .

ማክስ ዌበር ሕጉ ከሌሎች መደበኛ ትእዛዞች እንደ ልማዳዊ ወይም ኮንቬንሽን የሚለዩት ሦስት ባህሪያት እንዳሉት ይከራከራሉ፡-

I . ግለሰቡ ህግን ለማክበር ቢፈልግም ባይፈልግም በሌሎች ድርጊቶች ወይም ዛቻዎች ከውጭ የሚመጣ ጫና ሊኖር ይገባል ;

II . እነዚህ ውጫዊ ድርጊቶች ወይም የድርጊት ማስፈራሪያዎች ሁልጊዜ ማስገደድ ወይም ኃይልን ያካትታሉ ;

III. ህግን የማስከበር ኦፊሴላዊ ስራቸው የሆኑ ግለሰቦች የማስገደድ ድርጊቱን ማስፈጸም አለባቸው።

የቀጠለ....

ባጠቃላይ ህግ በህጋዊ ስርዓት ሊገለጽ በሚችል መልኩ በህብረተሰቡ በድብቅ ወይም በህጋዊ ተቀባይነት እና ተፈጻሚ ይሆናል። አስገዳጅ ሕጎችን በበቂ ሁኔታ ማክበር የተረጋገጠው በማኅበረሰቡ ተቀባይነት ባለው አንዳንድ ዘዴዎች ሕግ ተብሎ ይጠራል።

የህግ መሰረታዊ ባህሪያት

መሰረታዊ ባህሪያት እና ተፈጥሮን መረዳቱ እና መተንተን የህግ ጽንሰ-ሀሳብን ለመረዳት ይረዳናል . በጣም የተለመዱ ባህሪዎች እንደሚከተለው ተብራርተዋል-

a) አጠቃላይነት

ህግ የሰው ልጅ ምግባር አጠቃላይ ህግ ነው። የተወሰኑ ሰዎችን ወይም ባህሪያትን ስም አይገልጽም። ስለዚህም አጠቃላይነቱ የሚተዳደረው ከግለሰቦች እና ከማህበራዊ ባህሪ አንፃር ነው ። **ስነ ጥበብ እዩ። 7**

የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ኮንስታንት

የሕግ ርዕሰ ጉዳይ አጠቃላይነት ለሁለት ዓላማዎች ያገለግላል።

አንደኛ፣ በሕግ ፊት ወጥነትንና እኩልነትን ያጎናጽፋል ምክንያቱም ማንኛውም ሰው በሕግ በሚመራው ቡድን ሥር የሚወድቅ ሰው በተመሳሳይ ሕግ እኩል ይስተናገዳል።

በሁለተኛ ደረጃ, ለህግ አንጻራዊ ዘላቂነት ይሰጣል . የሚተዳደሩትን ሰዎች ስም ስለማይገልጽ ሕግ ተፈፃሚ እንዲሆን በተደነገገው ርዕሰ ጉዳይ ላይ የሚወድቅ ማንኛውንም ሰው የሚገዛው ይኸው ሕግ ነው። ግለሰቦች ከቡድኑ ሲወጡ ህጉን መቀየር አያስፈልገም .

የቀጠለ...

የሕግ አጠቃላይነት ፣ ከላይ እንደተገለጸው፣ የሚተዳደሩትን ተገዢዎች ብቻ ሳይሆን፣ የሚቆጣጠረውን የሰው ልጅ ምግባርንም ይመለከታል። በማንኛውም ህግ ውስጥ ያለው የሰዎች ባህሪ በአጠቃላይ ማህበራዊ ባህሪ ላይ እንደ አጠቃላይ መግለጫ ይሰጣል. እንደ መስረት፣ በጥይት መገደል እና በጦር መግደልን የመሰሉትን የተለየ ተግባር አያመለክትም። ልክ አንድ ህግ በሚሊዮን የሚቆጠሩ ተመሳሳይ ድርጊቶችን ሊመራ ይችላል እና ህግ አውጪው ለተመሳሳይ ድርጊቶች በሚሊዮኖች የሚቆጠሩ ህጎችን ከማውጣት ያድናል, ይህም ህጉን አላስፈላጊ ያደርገዋል .

ለ) መደበኛነት

ሕጉ እንዲቆጣጠረው የተደረገውን የሰው ልጅ ባህሪ በቀላሉ አይገልጽም ወይም አያብራራም። በህብረተሰቡ ውስጥ አንዳንድ ደንቦችን ለመፍጠር በማሰብ የተፈጠረ ነው. ህግ ማህበራዊ ባህሪን በመፍቀድ፣ በማዘዝ ወይም በመከልከል ደንቦችን ይፈጥራል ። ይህ የሕጉን መደበኛ ባህሪ ያሳያል. በዚህ ባህሪ ላይ በመመስረት ህግ እንደ ፈቃድ፣ መመሪያ ወይም የተከለከለ ተብሎ ሊመደብ ይችላል።

i. የተፈቀደ ህግ

ፈቃዱ ህጎች ተገዢዎቻቸው ያቀረቡትን ድርጊት እንዲፈጽሙ ይፈቅዳሉ ወይም ይፈቅዳሉ። እርምጃ ለመውሰድ ወይም ላለማድረግ ለተገዢዎቻቸው መብት ወይም አማራጭ ይሰጣሉ.

ለምሳሌ መብቱ/መብት አለው።

ተፈቅዶለታል/ ተፈቅዷል

$\varphi\phi\eta\lambda\dots$

ii) **መመሪያ ህግ**

መመሪያ ህግ ተገዢው በህጉ ላይ የተመለከተውን ድርጊት እንዲፈጽም ያዛል፤ ያዛል ወይም ያዛል ። አማራጭ አይደለም. ስለዚህ ርዕሰ ጉዳዩ ወደው ወይም ጠላው ይህን ማድረግ ህጋዊ ግዴታ አለበት፤ ይህ ካልሆነ ግን በህግ እንደታዘዘ ካላደረገው በቀር የሚደርስበት መጥፎ ውጤት አለ።

ለምሳሌ ግዴታ አለበት ፣ አለበት፤

በአጠቃላይ የመመሪያ ሕጎች አስገዳጅ የሕግ ድንጋጌዎች ናቸው። ርእሰ ጉዳዩን እንዲተገብረው ስለሚያስገድዱት።

iii) የተከለከለ ህግ

የተከለከለው ህግ ርዕሰ ጉዳዩ እንዳይፈፀም የሚፈለገውን ድርጊት እንዳይፈጽም ያበረታታል። ርዕሰ ጉዳዩ በእገዳው ላይ ድርጊቱን ከፈጸመ፣ እንደ ጥሰቱ ውጤት አንድ ክፋት ይከተላል። ሁሉም የወንጀል ህግ ድንጋጌዎች የተከለከሉ ህጎች ናቸው።

- ለምሳሌ መሆን የለበትም; አይሆንም፣...

ሐ) ማፅቀብ

እያንዳንዱ የህብረተሰብ አባል ህግን መከተል ይጠበቅበታል። ጥሰት በሚኖርበት ጊዜ የሕግ ማዕቀብ ይከተላል። በ BLD መሰረት ቅጣት ማለት ህግን ካለማክበር የሚመጣ ቅጣት ወይም የማስገደድ እርምጃ ነው ። የማዕቀብ ዋና አላማ አንድ አካል (የተሳሳተ ሰሪ) ምላሽ እንዲሰጥ መገፋፋት ነው። በሌላ አገላለጽ፣ ማዕቀብ የተሳሳተ አድራጊ ስህተት እንደሰራ እና እሱን ማስተካከል እንዳለበት እንዲያስብ ያደርገዋል። ቅጣት ወንጀለኛ ወይም የፍትሕ ባሕር ሊሆን ይችላል ።

ዴሊል ወርቂኛ 7

የቀጠለ...

ዋና የሕግ ጽንሰ-ሐሳቦች

በማህበረሰቦች ውስጥ የተለያዩ የህግ ንድፈ ሐሳቦች ተፈጥረዋል። ምንም እንኳን በርካታ ንድፈ ሐሳቦች ቢኖሩም፣ ከእነዚህ ውስጥ አራቱ ብቻ በስር ይስተናገዳሉ ።

1. የተፈጥሮ ህግ ንድፈ ሃሳብ

ቀደምት ቲዎሪ እና እሴት በግሪክ ውስጥ እንደ ሄራክሊተስ፣ ሶቅራጥስ፣ ፕላቶ እና አርስቶቲል ባሉ ፈላስፋዎች የዳበረ ነው። በመቀጠልም እንደ ጋይረስ ፣ ሲሴሮ፣ አኩዊናስ፣ ግራቲየስ ፣ ሆብስ፣ ሎክ፣ ሩሶ፣ ካንት እና ሁሜ የመሳሰሉ ፈላስፋዎች በጥናታቸው ማህበራዊ ግንኙነትን የሚመሩ ሁለት አይነት ህጎችን አወጡ። እነዚህም ህጎች፡-

- I. ሰው ሰራሽ ሕጎች ፡- በሰዎች የሚዘጋጁት በማህበረሰቡ ውስጥ ያለውን ግንኙነት ለመቆጣጠር ነው ስለዚህም ከህብረተሰብ ወደ ማህበረሰብ ሊለያይ ይችላል እና ከጊዜ ወደ ጊዜ በህብረተሰብ ውስጥ አዎንታዊ ህጎች ይባላሉ.
- II. የተፈጥሮ ህግጋት ፡- በሰው ያልተዘጋጁ ነገር ግን የአለምን የሰው ልጆች በሙሉ የሚቆጣጠሩ ህጎች ናቸው። እንደዚህ አይነት ህጎች ከቦታ ቦታ እና ከጊዜ ወደ ጊዜ አይለያዩም እና እንዲያውም በሰው ልጅ የሚወጡትን ህጎች ለመቆጣጠር ወይም ለመመዘን ያገለግላሉ። በተለያዩ ስሞች ተጠርቷል . እንደ፡- የማመዛዘን ህግ፣ የዘላለም ህግ፣ ምክንያታዊ ህግ እና የተፈጥሮ ፍትህ መርሆዎች።

የቀጠለ

የተፈጥሮ ህግ ንድፈ ሃሳብ በተለያዩ መንገዶች ለተለያዩ ማህበረሰቦች አገልግሏል። ሮማውያን ህጎቻቸውን እንደ ጁስ ሲሸልፉ ፣ የሮማን ዜጎች የሚገዙ ህጎች እና የጁስ ጁኒየም ፣ ሁሉንም ቅኝ ግዛቶቻቸውን የሚገዙ ህጎችን ለማዳበር ይጠቀሙበት ነበር ።

ምንም እንኳን አስተዋጽኦ ቢኖረውም፣ የተፈጥሮ ህግን ትክክለኛ ይዘት ማንም ምሁር ሊሰጥ አይችልም . በውጤቱም፣ ይህንን ፅንሰ-ሀሳብ ውድቅ ባደረጉት እንደ ጆን ኦስቲን ባሉ ምሁራን ላይ ነቀፌታ ቀርቦበት ነበር እና በኋላም አወንታዊ የህግ ንድፈ ሃሳብ የሚባለውን አስገዳጅነት አዳበረ።

2. አወንታዊ የሕግ ጽንሰ ሐሳብ

አስገዳጅ ወይም ተንታኞች የሕግ ንድፈ ሐሳብ ተብሎም ይጠራል ። እሱ “መሆን ያለበትን” ከሕግ በመለየት በትክክል የተቀመጠውን ሕግ ያመለክታል ። ህግ በመንግስት ሉዓላዊ አካል የሚተገበረውና የሚተገበረው ህግ ነው የሚል እምነት ስላለ የህግን ትክክለኛነት ለማረጋገጥ ምክንያታዊ፣ ሞራል እና ፍትህ መጠቀም አያስፈልግም ።

በዚህ ጽንሰ-ሀሳብ መሰረት፣ በሉዓላዊው የተደነገጉ ህጎች ምንም አይነት ግምት ውስጥ ሳይገቡ ህጎች ናቸው. እነዚህ ሕጎች፣ ስለዚህ፣ ከቦታ ቦታ እና ከጊዜ ወደ ጊዜ ይለያያሉ. የዚህ ፅንሰ-ሀሳብ ተከታዮች ኦስቲን ፣ ቤንተም እና ኤችኤልኤ ሃርት ያካትታሉ ።

ቀጠለ

ለእነዚህ ፈላስፎች እና ተከታዮቻቸው ህግ የሉዓላዊ ገዢዎች ትእዛዝ ነው እና በውስጡ ሶስት አካላት አሉ፡ ትዕዛዝ ; ሉዓላዊ; እና ማዕቀብ . ትዕዛዝ በሉዓላዊው አገዛዝ ስር ላሉ ተገዢዎች ወይም ሰዎች የሚሰጠው መመሪያ ነው። ሉዓላዊ በግዛት ውስጥ ታዛዥነትን የሚጠይቅ ሰው ወይም ቡድንን ያመለክታል ። ማዕቀብ የአገዛዙን መጣስ ተከትሎ የሚመጣው ክፋት ነው።_

➤ ሉዓላዊ/ሀገርን በተመለከተ ጥንታዊ ህግ ከመንግስት በፊት የነበረ መሆኑ ተቆቷል ።

በአዎንታዊ ህግ ላይ ማዕቀብን እንደ የህግ ቅድመ ሁኔታ በተመለከተ ፣ ብዙ ህጎችን ማክበር የሚጠበቀው በሽልማት ቃል ኪዳን (ለምሳሌ የሚጠበቁትን መሟላት) ነው እንጂ ማዕቀብ ከመጣል ይልቅ ተቆቷል።

_____ምንም እንኳን ማዕቀብ የሚጨመተው ሚና አነስተኛ ለሆኑ አናሳዎች ቢሆንም፣ ህጉ የሚታዘዘው በሀብረተሰቡ ዘንድ ተቀባይነት ስላለው “ልማድ፣ ህግን ማክበር እና ለድርጊቶች ህጋዊ ክለላ የሚያመጣውን ሽልማት የማግኘት ፍላጎት ” በመሆኑ ነው። ሊታዘዝ የሚገባውን ህግ ምክንያቶች .

በኦስቲን (አዎንታዊ የሕግ ንድፈ ሐሳብ) የሕግ ትርጉም ላይ የተሰነዘረው ሌላው ዋና ትኩረት የሉዓላዊውን ትእዛዝ እንደ የሕግ ትክክለኛነት አውነተኛ ምንጭ አድርጎ መቁጠር ላይ ለዩን ነው ። ብዙዎች ህግን ትክክለኛ አድርገው ይመለከቱታል ምክንያቱም የተፈጥሮ ፍትህ መግለጫ ወይም የሰዎች መንፈስ መግለጫ ስለሆነ ነው.

የቀጠለ

3. የማርክሲስት ህግ ንድፈ ሃሳብ

የግል ንብረት ለሕግና መንግሥት ሕልውና መምጣት መሠረት ነው ብለው ያምናሉ ። የማምረቻ ዘዴ ያላቸው ሰዎች የግል ንብረቱን ለመጠበቅ ህጎችን በማውጣት እነዚህን መንገዶች የሌላቸውን ሊበዙበዙበት የሚችሉበት ክፍል እንዲፈጠር ምክንያት የሆነው ንብረት በህብረተሰቡ ውስጥ እንዲፈጠር ምክንያት መሆኑን ያረጋግጣሉ ።

የግል ንብረት ባለመኖሩ በጥንታዊ ማህበረሰብ ውስጥ ህግም ሆነ መንግስት አልነበረም በማለት ክርክራቸውን ይመሰረታሉ። ንድፈ ሀሳቡ ሰዎች የግል ንብረት በማይኖሩበት በኮሙኒዝም ደረጃ ፍጹም እኩልነት ሊያገኙ ይችላሉ የሚል ግምት ያለው ሲሆን ይህም የግል ንብረት በማይኖርበት ጊዜ ግዛት እና ህግ የለም ። ግን ተግባራዊ አይደለም ።

❖ በቀድሞ ዩኤስኤስአር ውስጥ ተግባራዊ መሆን አልቻለም።

የቀጠለ

4 . እውነተኛ የሕግ ጽንሰ-ሐሳብ

ንድፈ ሐሳብ ከባህላዊ ፍቺዎች ይልቅ የሕግ ትክክለኛ አሠራር ላይ ፍላጎት አለው . ዳኛው በፍርድ ቤት የሚወሰኑት መሆኑን ሕጉ ይደነግጋል. በዚህ ንድፈ ሐሳብ መሠረት፣ ተግባራዊ ጉዳዮችን ለመፍታት ጥቅም ላይ የማይውሉ ሕጎች ሕጎች ሳይሆኑ እንደ መት ቃል ያሉና እነዚህ የሞቱ የሕግ ቃላት ሕይወትን የሚያገኙት በእውነቱ ሲተገበር ብቻ ነው። ስለዚህ በዚህ ጽንሰ ሃሳብ መሰረት እንደ ህግ የሚወሰደው ዳኛው የሰጡት ውሳኔ ነው እንጂ ህግ አውጪዎች አይደሉም። ስለዚህም ይህ ጽንሰ ሐሳብ ሕግ አውጪው ዳኛ እንጂ የሕግ አውጪ አካል እንዳልሆነ ያምናል ።

ይህ ንድፈ ሃሳብ በኮመን ሎው የህግ ስርአት መሰረት ያለው ሲሆን ከዚህ ቀደም በፍርድ ቤት የተሰጠው ውሳኔ ለወደፊት ተመሳሳይ ጉዳዮችን ለመወሰን እንደ ህግ ጥቅም ላይ ይውላል . ይህ በሲቪል ህግ የህግ ስርዓት ሌላው የአለም የህግ ስርዓት ተፈጻሚነት የለውም።በዚህም ምክንያት ይህ ፅንሰ-ሀሳብ በምሁራን እና ይህንን የህግ ስርዓት በሚከተሉ ሀገራት የህግ ስርዓታቸው ብቸኛ ህግጋት ህግ ነው ተብሎ ተወቅሷል። ቅድመ ሁኔታዎች. የዚህ ንድፈ ሐሳብ ተከታዮች ፍትህ ቤቶች፣ ሎውረንስ ፍሪድማን፣ ጆን ቸፕማን ግሬይ፣ ጄርም ፍራንክ፣ ካርል ኤን. ሌዌልን እና ይንተማ ያካትታሉ ።

የቀጠለ

የሕግ ተግባራት _

የሕግ አስፈላጊነት ምንድን ነው? በአካባቢያችን ህግ ለምን ያስፈልገናል ?

እንደ የሕግ ትርጉም ጉዳይ፣ የሕግ ተግባራትን በተመለከተ በሊቃውንት መካከል ስምምነት የለም ። ህግ ተለዋዋጭ እንደሆነ ይታወቃል .

ሕግ፣ በዘመናዊው ትርጉሙ ፣ በራሱ እንደ ግብ ሳይሆን፣ ወደ ፍጻሜው የሚያደርስ መንገድ ነው ተብሎ ይታሰባል ። መጨረሻው የማህበራዊ ፍትህን ማስፈን ነው። ሁሉም ማለት ይቻላል ህግ ፍትህን የማስከበር መሳሪያ ነው ብለው ይስማማሉ።

አንዳንድ ምሁራን የሕጉን ተግባራት እንደሚከተለው ያብራራሉ፡-

- ሳልሞንድ “ህግ በፍትህ አስተዳደር ውስጥ በመንግስት እውቅና ያገኘ እና የሚተገበር የመርሆች አካል ነው” በማለት በትክክል ተናግሯል።
- ሆብስ እና ሎክ “የህግ ፍፃሜ ለመሻር ወይም ለመገደብ ሳይሆን ነፃነትን እና ነፃነትን ለመጠበቅ ወይም ለማስፋት ነው” ሲሉ የህግን አወንታዊ ሚና ተገንዝበው ነበር።
- ለካንት የህግ አላማ የአንድን ሰው ነፃነት ከሌሎች የማህበረሰቡ አባላት ጋር ማስተካከል ነው። ቤንተም የሕግን ዓላማ በጣም ተግባራዊ የሆነ ሥሪት ሰጥቷል፣ እሱም እንደ እሱ አባባል፣ የማኅበረሰቡ አባላት ከፍተኛ ቁጥር ያለውን ደስታ ከፍ ማድረግ ነው ።
- ሆላንድ እንደሚለው የህግ ተግባር የህብረተሰቡን ደህንነት ማረጋገጥ ነው። ስለዚህም የግለሰቦችን መብት ለማስከበር ከተቋም በላይ የሆነ ነገር ነው።

ቀጠለ

- **Roscoe Pound** በህግ አራት ዋና ዋና ተግባራትን ማለትም **(1)** በህብረተሰብ ውስጥ ህግ እና ስርዓትን መጠበቅ; **(2)** በህብረተሰብ ውስጥ ያለውን ሁኔታ ለመጠበቅ; **(3)** የግለሰቦችን ከፍተኛ ነፃነት ለማረጋገጥ; እና **(4)** የህዝቡን መሰረታዊ ፍላጎቶች ለማሟላት. ህግን እንደ የማህበራዊ ምህንድስና ዝርያ አድርጎ ይቆጥራል ።
- ስለ ህግ አላማ እና ተግባር የአውነታው አመለካከት የግለሰቦችን እና የመንግስትን ከፍተኛ ጥቅም ለማስከበር እንደ ተቆጣጣሪ ኤጀንሲ ነው። የህግ አላማ ፍትህን ማረጋገጥ ነው። ፍትሃዊው አከፋፋይ ወይም ማስተካከያ ሊሆን ይችላል .
- የስርጭት ፍትህ በማህበረሰቡ አባላት መካከል ፍትሃዊ የማህበራዊ ጥቅማጥቅሞች ክፍፍል እና ሽክም እንዲኖር ይፈልጋል ።
- በአንፃሩ የማስተካከያ ፍትህ ስህተቱን ለማስተካከል ይፈልጋል። ስለዚህ አንድ ሰው በግፍ የሌለውን ንብረት የወሰደ እንደሆነ ፍርድ ቤቱ የቀድሞውን ሰው ወደ ኋለው እንዲመልስ ይመራዋል። ይህ የማስተካከያ ፍትህ ነው።

ዛሬ

ዛሬ የሚከተሉት እንደ ጠቃሚ የህግ ተግባራት ተወስደዋል .

- 1. ማህበራዊ ቁጥጥር :** - መደበኛ ያልሆነ እና መደበኛ ማህበራዊ መቆጣጠሪያዎች አሉ. ህግ ከመደበኛ የማህበራዊ ቁጥጥር ዓይነቶች አንዱ ነው። ህብረተሰቡ የእሴቶቹ፣ የመተዳደሪያ ደንቦች እና የባህሪዎች ምርጫ ሊኖረው ይችላል። ስለዚህ ሕጉ እነዚህን የባህሪዎች ስብስብ ስልታዊ በሆነ መንገድ ያስገባል .
- 2. የክርክር አልባት**
- 3. ማህበረሰባዊ ለውጥ፡-** ህግ ዓላማ ያለው፣ የታቀዱ እና የታቀዱ ማህበረሰባዊ ለውጥ እንዲኖረን ያስችላል።

የቀጠለ

በሕግ እና በግዛት መካከል ያለ ግንኙነት

በሕግ እና በመንግሥት መካከል ያለውን ግንኙነት በተመለከተ ሦስት ዋና ዋና የሕግ ንድፈ ሐሳቦች አሉ ።

1. መንግሥት የበላይ ነው ህግ ይፈጥራል፡-

ኦስቲን ስቴት የበላይ እንደሆነ እና ህግን እንደ ሉዓላዊ ትእዛዝ ሲገልጽ ህግ ይፈጥራል ሲል ያስረዳል። እንደ ኦስቲን አገላለጽ፣ 'የሚታሰቡ' ቁጥሮች ያለው የፖለቲካ ማህበረሰብ እና በዚያ ማህበረሰብ ውስጥ በብዛት የዛ ማህበረሰብ አባላት የሚታዘዙ የበላይ መሆን አለበት።

በዚህ ማህበረሰብ ውስጥ የበላይ አካል ህግን የማውጣት ሉዓላዊ ስልጣን አለው። በአጠቃላይ ሲታይ ሉዓላዊው ከህግ በላይ ነው፣ ነገር ግን የሕግ አውጪው አባል በግለሰብ ደረጃ በህግ የተገደበ ነው።

እነዚህ አስተምህሮዎች ህግን እንደ ማጣራት ሳይሆን ህግን እንደ ማስፈጸሚያ መሳሪያ አድርገው ይቆጥሩታል ፣ ህግ የመንግሥት ፖሊሲን ጫፍ ለማሳካት መሳሪያ እንጂ አስፈፃሚውን አካል የሚያደናቅፍ ሰንሰለት አይደለም።

2. ሕግ መንግሥትን ይቀድማል ወደ ሕልውና ሲመጣ ያስራል፡- ሉዓላዊው በአዎንታዊ ሕግ ላይ ፍፁም ሥልጣን አለው፣ ግን የታሰረው በዩኤስ ነው ። *naturale* .

ስቴቱ የህግ ፈጣሪ ነው፣ ነገር ግን በፈቃደኝነት ለእሱ ይገዛል።

3. ህግ እና መንግሥት ከተለያዩ አይነቶች አንጻር ሲታዩ አንድ አይነት ናቸው።

የቀጠለ

ይህ ቲዎሪ ህግ እና መንግስት በእውነቱ አንድ ናቸው ይላል። ግዛቱ ከሌላ እይታ አንጻር ሲታይ ሕጋዊ ሥርዓት ብቻ ነው። ስለ ረቂቅ ሕጎች ስናስብ ስለ ሕጉ እንናገራለን፤ እነዚያን ሕጎች የሚፈጥሩትን ተቋማት ስናስብ ስለ መንግሥት እንናገራለን።

ግዛት ምንድን ነው?

የስቴት መደበኛ ምልክቶች ከሌላ ክልል ያልተገኙ ቋሚ ግዛት ፣ የህዝብ ብዛት እና የአስተዳደር ብቃት/ ብቃት ናቸው፤ ስምምነቶች የመግባት አቅም/ ሉዓላዊነት ። ይሁን እንጂ የኬሌሰን ተግባራዊ ጠቀሜታ አካሄድ ህግ ከመንግስት የበለጠ መሰረታዊ አስተሳሰብ መሆኑን አፅንዖት ሰጥቷል ። ምንም እንኳን ህግ ካለ ህጋዊ ስርአት ሊኖር እንደማይችል እውነት ቢሆንም ከመንግስት ስርዓት ውጭ ስርዓት ሊፈጠር ይችላል። ስለዚህም ንድፈ ሃሳቡ ከኦስቲን የበለጠ ሰፊ ነው ስለዚህም ተቀባይነት ያለው ነው። ምንም እንኳን ሱፐር ግዛት ባይዋቀርም ህጋዊ ትዕዛዝ በአለምአቀፍ ደረጃ ሊፈጠር ይችላል።

የቀጠለ

በህጋዊ ደንቦች እና ህጋዊ ባልሆኑ ደንቦች መካከል ያለው ልዩነት

እንደ **BLD** : - መደበኛ "በህብረተሰብ ወይም በሌላ ትልቅ ቡድን ተቀባይነት ያለው (በፈቃደኝነት ወይም በግዴለኝነት) ህብረተሰቡ አንድን ወይም አንድ ነገርን የሚፈርድበት ሞዴል ወይም ደረጃ ነው"። ህብረተሰቡ አንድን ወይም አንዳንድ ነገሮችን ከመደበኛው አንጻር ሊፈርድ ይችላል። ለምሳሌ አንድን ባህሪ ትክክል ወይም ስህተት ነው ብሎ ለመወሰን መለኪያው የተለመደ ነው። ሕጋዊ ደንቦች አስገዳጅ ናቸው. እንደውም የህጋዊ ደንቦቹ ፍሬ ነገር የማህበረሰቡ አባላት በህጉ መሰረት መመላለስ አለባቸው። ለዚያም ነው ከአጠቃላይ መግለጫዎች ጋር በተያያዙት ህጎች መሰረት የሚሠራ አድራሻ ተቀባዩ ምን እንደሚፈጠር የሚገልጹ መግለጫዎችን የምንጠቅሰው። ማዕቀብ የምንለቸው እነዚህ ናቸው ። ማዕቀብ ለጥያቄው መልስ ይሰጣል፤ ደንቦቹ ካልተከበሩ ማህበረሰቡ ወይም ቡድኑ እንዴት ነው?

ህጋዊ ደንቦች ከሌሎቹ ማህበራዊ መመዘኛዎች የሚለያዩት በዋናነት በሰዎች ቁጥር እና በሚተገበሩበት ማዕቀብ ተፈጥሮ ነው ። እያንዳንዱ ሕጋዊ ደንብ በመደበኛነት የተዋቀረ ነው;

እና የሶስቱ መደበኛ አካላት መደበኛ መዋቅር።

✓ ቅድመ ሁኔታ (መለምት)፡- ማህበራዊ ሁኔታዎችን ወይም ሁኔታዎችን ወይም ሁኔታዎችን ይገልጻል፣ እነዚህም ልማዳዊው በአእምሮው ውስጥ ላለው የማህበራዊ ባህሪ ዳራ ሲሆን ይህ ደግሞ የአድራሻዎቹን እራሳቸው መግለጫ ይጨምራል።

የቀጠለ

✓ አወዛጋቢ አካል፡- በመደበኛው የሚታሰበውን እና የሚመረጠውን የሰዎች ባህሪ እንዲሁም በዚህ ረገድ መደበኛ የሚያደርገውን ምርጫ ይገልጻል። የመደበኛውን ይዘት የያዘው ይህ አካል ነው ተብሏል።

✓ ማዕቀብ ፡ - ደንቡ ካልተታዘዘ ምን እንደሚሆን የሚገልጽ የመደበኛ ክፍል ነው።

አንዳንድ ማህበራዊ ግንኙነቶችን በማደራጀት ፣ በመጠበቅ እና በማዳበር ፣ በአጠቃላይ እና አስገዳጅ በሆነ መንገድ ፣የሰውን አጠቃላይ ባህሪ የሚቆጣጠር ህግ መሆኑን ልንመለከተው እንችላለን።

- ሁለቱም ህጋዊ እና ህጋዊ ያልሆኑ ደንቦች መደበኛ ናቸው፣ ያም ማለት ሁለቱም የሰውን ባህሪ መፍጠር እና ማዳበር ያስፈልጋቸዋል።
- ህጋዊ ያልሆኑ ደንቦች መንግስት ከመፈጠሩ በፊት ህጋዊ መመዘኛዎች ወደ ሕልውና ሲመጡ እና መንግስት ከመፈጠሩ በፊት አልነበሩም. ስለዚህ ማህበረሰቦች በህጋዊ ባልሆኑ ደንቦች ለምሳሌ በጋራ ማህበረሰቡ ጊዜ ለመመራት ያገለግሉ ነበር። ነገር ግን ህጋዊ ደንቦች ቀስ በቀስ ብቅ አሉ.

ሕግ ከሥነ ምግባር አንፃር

ህግ

- ሕጉ ለተሰጠው ጊዜና ቦታ አስፈላጊ ነው ተብሎ የሚታሰበውን ነገር የማዘዝ ዝንባሌ አለው።
- ሕግ የሚመለከተው የህብረተሰቡን ማህበራዊ ግንኙነት ሳይሆን ከግለሰባዊ ባህሪያቸው እና ባህሪያቸው የላቀ ነው ።
- ሕጉ በዋነኝነት የሚያተኩረው አንዳንድ መመዘኛዎችን እንዲያከብሩ ምግባር ስለመጠየቅ ነው፣ እና አብዛኛውን ጊዜ የሰዎችን ፍላጎት አያሳስበውም ።

ስነምግባር

- ሥነ ምግባር ከማህበረሰቡ ይልቅ በግለሰብ ላይ ያተኩራል ።
- ለድርጊት መንስኤ የሆነውን ሁሉ እንደ አስፈላጊነቱ መቁጠር አለበት ።
- እነሱን ለመከተል የሚሞክሩትን በፈቃደኝነት ምርጫ ላይ የማክበር ዋጋ ብዙ የስነምግባር ህጎች አሉ።

የቀጠለ

ህግ

- ህጋዊ ግዴታዎች የተለያዩ ስሞች ናቸው ፣
ማለትም፣ ያለ እሱ/ሷ ፍቃድ በግለሰቡ ላይ ተጭነዋል።
- መብቶች ይፈጥራል .

ስነምግባር

- በሥነ ምግባር ውስጥ አንድ ሰው የሥነ ምግባር ግዴታዎችን ለመቀበል ወይም ላለመቀበል ነፃ ነው .
- ሥነ ምግባር ሥራን ብቻ መፍጠር ይችላል .

በሕግ እና በሥነ ምግባር መካከል ያሉ ተመሳሳይነቶች

- የግለሰቦች ፈቃድ ምንም ይሁን ምን ፣ በማህበራዊ ጫና እና በጠንካራ የመስማማት ግፊት የተደገፉ ሰዎች ተመሳሳይ ናቸው ።
- መሟላት ለማህበራዊ ህይወት ዝቅተኛ አስተዋፅኦ ተደርጎ ይወሰዳል።
- ሕጎችም ሆኑ ሥነ ምግባሮች በአጠቃላይ ለሕይወት አስፈላጊ የሆኑ ደንቦችን ያጠቃልላሉ ምንም እንኳን ለየት ያሉ ተግባራት ላይ ተፈፃሚነት ያላቸው ልዩ ሕጎችንም ያካተቱ ናቸው. ስለዚህ የሕብረተሰቡ አባላት እነዚያን ደንቦች ማክበር ይጠበቅባቸዋል ለመሰብሰብ መኖር . ስለዚህ በሰውና በንብረት ላይ ጥቃት መከፈከል በሕግም ሆነ በሥነ ምግባር ውስጥ ይገኛል።

ሕግ ከሥነ ምግባር አንፃር

ህግ

- የሕግ የበላይነት የሚደነገገው በመንግሥት ነው።
- ለሥራው የማይለወጥ ወሰን የለም (የሕግ ይዘት ከማህበራዊ ሥነ-ምግባር የተለየ ነው)
- ህግ ፣ አወንታዊ ስነምግባር እና ስነምግባር ተደራራቢ ክበቦች ናቸው።
- የሕግ ደንቦች በቴክኒካል እና በትክክለኛ ቋንቋ ይገለፃሉ

ሥነ ምግባር

- በህብረተሰቡ ተጭኗል
- ከአዎንታዊ ሥነ ምግባር ደንቦች በስተጀርባ ማዕቀብ ሊኖር ይችላል ነገር ግን በተደራጀ ማሸነፊ አይተገበርም ወይም አስቀድሞ አልተወሰነም .
- ሥነ ምግባር ግድያን ያወግዛል, ምክንያቱም አንድ ጊዜ በአዎንታዊ ሥነ ምግባር እና በሕግ ተቀባይነት አለው.
- የሥነ ምግባር ደንቦች ትክክለኛነት እጥረት

በአለም ውስጥ ዋና የህግ ስርዓቶች

የሕግ ሥርዓት የሕግ ደንቦች፣ የሕግ መርሆች፣ የሕግ ደረጃዎች፣ የሕግ ፖሊሲዎች፣ የሕግ አወቃቀሮች፣ የሕግ ወጣ፣ የሕግ ተዋናዮች፣ የሕግ ማራዘሚያ እና የሕግ ጣልቃገብነት በአንድ የተወሰነ መልክዓ ምድራዊ አካባቢ የሚሠራ ሆኖ ይገለጻል ። በዚህ ፍቺ ውስጥ “ መመሳሰል ” የሚለው ቃል የሚያመለክተው የሕግ ሥርዓት የተዘረዘሩትን አካላት ማጠቃለያ ብቻ አይደለም። የሕግ ሥርዓት ከነዚያ ንጥረ ነገሮች በጥራት የተለየ እና ትልቅ ነው። የህግ ስርዓት በ **Hart** ይገለጻል , ምክንያቱም ሌሎች የስርዓት ደንቦችን ለመለየት መሰረታዊ ህግን ያካትታል .

Rene David

የሕጎች ወደ ቤተሰብ መሟደን በማለት ይገልጻል ፣ በዚህም የተወሰኑ ዓይነቶችን በማቋቋም፣ አቀራረቡን ያቃልላል እና የዓለምን ወቅታዊ ሕጎች ለመረዳት ያስችላል። ሆኖም እነዚህን ቡድኖች ለማቋቋም የትኛው አካል ግምት ውስጥ መግባት እንዳለበት እና ስለዚህ የትኞቹ ቤተሰቦች መታወቅ እንዳለባቸው ስምምነት የለም .

በቴክኒክ፣

- በአንድ ህግ ጥናት እና ልምምድ የተማረ ሰው ከዚያ በኋላ ብዙ ሳይቸገር ሌላውን ለመያዝ ይችላል ወይ ብሎ መጠየቅ ተገቢ ነው። ካልሆነ ሁለቱ ሕጎች የአንድ ቤተሰብ አይደሉም ብሎ መደምደም ይቻላል; ይህ ሊሆን የቻለበት ምክንያት በሁለቱ ህጎች የቃላት ልዩነት (ተመሳሳይ ጽንሰ-ሀሳቦችን አይገልጹም) ምክንያቱም የመረጃ ተዋረድ እና የእያንዳንዱ ህግ ዘዴዎች በከፍተኛ ደረጃ ስለሚለያዩ ነው ።
- ሁለት ሕጎች አንድ ዓይነት ፅንሰ-ሀሳቦችን እና ቴክኒኮችን ቢጠቀሙም የአንድ ቤተሰብ አባል እንደሆኑ ተደርገው ሊወሰዱ አይችሉም ፣ እነሱ በተቃራኒ ፍልስፍናዊ ፣ ፖለቲካዊ ወይም ኢኮኖሚያዊ መርሆዎች ላይ ከተመሰረቱ እና ሁለት ሙሉ በሙሉ የተለያዩ የህብረተሰብ ዓይነቶችን ለማሳካት ከፈለጉ። ሁለቱ መመዘኛዎች በጥቅም ላይ መዋል አለባቸው እንጂ ተለያይተው መሆን የለባቸውም።

የሕግ ሥርዓቶች ቀጥለዋል።

በአለም ውስጥ ሁለት ዋና ዋና ኤል.ኤስ. እነዚህም ፦

1. የአንገሎ-አሜሪካዊ ህጋዊ ስርዓት (የጋራ ህግ)

ከሮማኖ-ጀርመን ቤተሰብ በባህሪው የተለየ የሆነው የጋራ ህግ በዋነኝነት የተመሰረተው በግለሰብ አለመግባባቶችን መፍታት በሚገባቸው ዳኞች ነው። ዛሬም እንደ አመጣጡ አስገራሚ ምልክቶች አሉት። የጋራ ህጉ የህግ ህግ አንድ ነው, ይህም ለወደፊቱ አጠቃላይ የስነምግባር ህግን ከመቅረጽ ይልቅ ለፍርድ ሂደት መፍትሄ ለመስጠት ይፈልጋል. ይህ እንግዲህ ከሮማኖ-ጀርመን ቤተሰብ ባህሪው የህግ አገዛዝ በጣም ያነሰ ረቂቅ ነው። አሜሪካ እና ካናዳ የዚህ የሕግ ሥርዓት ናቸው።

ቀጠለ

2) የፍትሐ ብሔር ሕግ ሕጋዊ ሥርዓት

በጥንታዊ እና በጥንታዊ የሮማ ሕግ ማዕቀፍ ውስጥ “የፍትሐ ብሔር ሕግ” የሚለው ቃል በሁሉም የታሪክ ጊዜዎች ውስጥ **ተመሳሳይ አልነበረም** ። የሮም ዜጎችን ግንኙነት የሚቆጣጠር ሕግ ነበር። በዚህ ረገድ **የጁስ ጄነቲም ተቃርኖ ነበር እና ፍትሃዊ ተፈጥሮአዊ** .

በዘመናችን የፍትሐ ብሔር ሕግ የሚለው ቃል የሚያመለክተው እነዚያን የሕግ ሥርዓቶች በተለይም በሥነ-ሥርዓታቸውና በቃላት አጠቃቀማቸው በሮማ የሕግ ሊቃውንት ከመካከለኛው ዘመን እስከ አሥራ ዘጠነኛው ክፍለ ዘመን ድረስ በቆራጥነት የተቀረጹ ናቸው። ጀርመን, ፈረንሳይ እና ጣሊያን የፍትሐ ብሔር ሕግ የሕግ ሥርዓት ግንባር ቀደም ናቸው ።

Common ህግ VS ሲቪል ኤል

የጋራ ህግ

- ጅምር የጋራ ህግ የተፀነሰው በ1066 ሲሆን የተወለደው በአሮጌው የሳክሰን ህግ እና በኖርማን ድል አድራጊዎች ባህል መካከል ነው ።
- ማሳደግ የጋራ ህግ በለንደን የህግ ፍርድ ቤቶች በዳኞች እና ጠበቆች ተሰጥቷል።
- መስፋፋት የጋራ ህግ በወረራ እና በቅኝ ግዛት ብቻ የተስፋፋ፣ ማንም በነፃነት ተቀብሎ አያውቅም ።

የሲቪል ሕግ

- የፍትሐ ብሔር ሕግ ከጋራ ህግ አሁን ካለው እድሜ በላይ ነበር ።
- አሮጌው የሮማውያን ሕግ በጣም አስፈላጊ በሆነ ደረጃ የዳበረው በሕግ ባለሙያዎች ነበር፣ እነሱም የሕግ ባለሙያዎች ሳይሆኑ የሕዝብ አስተሳሰብ ያላቸው ዜጎች ፡
- በሰሜናዊ ኢጣሊያ የዩኒቨርሲቲ የህግ ትምህርት ቤቶች ተቀብሎ ከነሱ በመላ አህጉራዊ አውሮፓ ተሰራጭቷል። ከዚያ እንደ ተለመደው ህግ ወደ አዲሱ ዓለም እና የአፍሪካ ክፍሎች በቅኝ ግዛት ሄደ.በጥቅም ላይ ተመስርቶ በነፃነት ተሰራጭቷል.

ቀጠለ

የጋራ ህግ

- ቋንቋ - ምንም እንኳን በመጀመሪያ በላቲን የተፃፈ እና በኖርማን ፈረንሳይኛ የሚነገር ቢሆንም ፣የጋራ ህግ ቋንቋ ዛሬ ሙሉ በሙሉ እንግሊዝኛ ነው።
- ሰሪዎች - የጋራ ህግ ዋና ፈጣሪዎች የፍትህ አካላት ናቸው.
- ሕግ የሁለቱም የሕግ ሥርዓቶች ዘመናዊ አገሮች ከፍተኛ መጠን ያለው ሕግ ያወጣሉ። ነገር ግን፣ የጋራ ሕግ አገሮች ቁርጽ የመሆን አዝማሚያ አላቸው።

የሲቪል ሕግ

- በአብዛኛዎቹ የፍትሕ ብሔር ሕግ ሥርዓቶች የቃላት አጠቃቀሙ ሙሉ በሙሉ በአካባቢያዊ ቋንቋ ሊሆን ይችላል።
- በሲቪል-ህግ ሥርዓቶች ፣ ቢያንስ እስከ ቅርብ ጊዜ ድረስ፣ ዳኞች በፊታቸው ያለውን አለመግባባት ለመፍታት በንፅፅር አነስተኛ ሚና ተጫውተዋል። የስርዓቱን ህጎች አላወጡም, እና ውሳኔዎቻቸው በኋለኞቹ ጉዳዮች ላይ አልተጠቀሱም .

ዘመናዊ የሲቪል ህግ ስርዓቶች እራሳቸውን እንደ ኮድ አድርገው ያስባሉ. በዚህ ዐውደ-ጽሑፍ ውስጥ ኮድ የሚለው ቃል በአንድ የሕግ አውጭ ሰነድ ውስጥ የተደነገገው አጠቃላይ የሕግ መስክ ማለት ነው ፣ ዓላማውም ዝግ ፣ ወጥነት ያለው እና ወጥነት ያለው ሀሳብ ለማቅረብ በቅን ልቦና ከተጠቀሙ ማንኛውንም ለመፍታት ሊተገበሩ ይችላሉ ። በዚያ አካባቢ ክርክር.

ቀጠለ

የጋራ ህግ

- ቅድመ ሁኔታ - የጋራ ህግ ግንዛቤዎች በጣም የተለያዩ ናቸው። በታሪክ ዳኞች ህጉን አወጡ። የቅድሚያ አስተምህሮ የጋራ-ሕግ ሥርዓት ተግባራዊ ደንብ ነው ።
- እውነታው ፡- የኮመን ሎው ሥርዓትን የገነቡት ዳኞች በቁጥር ጥቂት ነበሩ፣ እና ከባድ የመረጃ ፍለጋ ስራን ለምእመናን ትተውት ነበር፤ ማለትም ዳኞች ።
- መዋቅር፡- ከላይ ከተጠቀሱት ባህሪያት አንዱ ውጤት በጋራ-ህጋዊ ሀገሮች የህግ ስርዓቱ በተመጣጣኝ እና ግልጽ በሆነ መዋቅር አለመደራጀቱ ነው. እድገቱ እየጨመረ እና ተግባራዊ ይሆናል, እና ለሲቪል ጠበቃ ለመቅረብ ቀላል አይደለም.

የሲቪል ሕግ

- 1 የፍትሐ ብሔር ሕግ የሕግ ሥርዓት፣ በግለሰብ ጉዳዮች ላይ የሚደረጉ ውሳኔዎች እና በፍርድ ቤቶች የተሰጡ አስተያየቶች በተለይ ክስ ፈጽሞ የሕግ ኃይል የላቸውም።
- የሲቪል -ህግ ስርዓቶች በተቃራኒው ሁልጊዜ እውነታውን የማግኘት ስራን ለመያዊ ዳኛ ይተዋል .
- የሲቪል ጠበቆች በስርዓት እና መዋቅር ላይ ትልቅ ትኩረት ይሰጣሉ . በተጨማሪም፣ በድርጅታቸው የሕግ አርእስቶች ውስጥ ተመሳሳይ ንድፎችን የመከተል አዝማሚያ ይኖራቸዋል፣ እና አንዴ ከተረዱ በማንኛውም ርዕስ ላይ ህጉን ማግኘት ቀላል ነው ።

ምዕራፍ ሁለት

የሕግ ምንጮች

"ምንጭ" የሚለው ቃል ትርጉም

ሥነ-ጽሑፍ ውስጥ ' ምንጮች ' የሚለው ጥያቄ ጋር ይዛመዳል ፡- ዳኛው ወደ ፍርድ ቤት የሚቀርቡ ጉዳዮችን የሚወስኑበትን ሕጎች ከየት ያገኛሉ ። በሕግ ጥናት አውድ ውስጥ፣ የሕግ ምንጮች የሚለው ቃል ሦስት የተለያዩ ጽንሰ-ሐሳቦችን ሊያመለክት ይችላል፣ እነዚህም መለየት አለባቸው። አንደኛው ፣ የሕግ ፅንሰ-ሀሳቦችን እና ሀሳቦችን አመጣጥ ሊያመለክት ይችላል ። ሦስት ፣ የታተሙትን የሕግ መገለጫዎችን ሊያመለክት ይችላል ።

ምንጭ የቀጠለ

የሕግ ምንጭም በሦስት መንገዶች ይገለጻል።

1. መደበኛ ምንጭ ፡- ለአንድ ደንብ አስገዳጅ ሥልጣን የሚሰጥ እና ደንቡን ወደ ሕግ የሚቀይር ነው። ሕጎች በቃሉ መሉ ትርጉም ውስጥ ሕግ ሊሆኑ የሚችሉት መንግሥት ወደ ሕልውና ሲመጣ ብቻ ነው። ስለዚህ መንግስት መደበኛ የህግ ምንጭ ነው እና ለእያንዳንዱ ህግ የዚህ አይነት ምንጭ አንድ ነው የመንግስት ፍላጎት .
2. ቦታ (ስነ-ጽሑፍ ምንጭ) ፡ - አንድ ሰው ስለ ህጉ መረጃ የሚያገኝበት ቦታ በተፈጥሮው በዚህ ርዕሰ ጉዳይ ላይ ያሉ ጽሑፎች ናቸው. ትክክለኛ የሕግ እውቀት ማግኘት የሚቻለውም ከዚያ ነው። እነዚህም ፡ (i) ሕጎች; (ii) የተፈረደባቸው ጉዳዮች ሪፖርቶች; እና (iii) የመማሪያ መጽሐፍት . እነዚህ አንድ ሰው በህጉ ላይ መረጃ ማግኘት የሚችሉባቸው ባለስልጣናት ናቸው.

ቀጠለ

3. የቁሳቁስ ምንጮች :- የሕጉን ጉዳይ ወይም ይዘት የሚያቀርበው ማለት ሊሆን ይችላል ። ብጁ፣ ሃይማኖት፣ ስምምነት፣ የጽሑፍ ጸሐፊዎች አስተያየት ፣ ሕግ፣ ቅድመ ሁኔታ ወይም ዳኛ በሕግ የተደነገገው ሁሉም በዚህ ምድብ ሥር ናቸው። ከእነዚህ የቁሳቁስ ምንጮች አንዳንዶቹ በህግ እንደ ስልጣን ይቆጠራሉ - ይህም ማለት ዳኞች በፊታቸው ላለው አለመግባባት የሚያመለክቱ ከሆነ እነሱን መከተል አለባቸው - እና አንዳንዶቹ እንደ አሳማኝ ብቻ ይቆጠራሉ - ዳኛው የእሱን መሰረት ሊያደርግ ወይም ሊያመጣ ይችላል. / በእነሱ ላይ ውሳኔዋ. በእነዚህ ላይ በመመስረት ሳልሞንድ የቁሳቁስ ምንጮችን በሁለት ከፋፍሏል:-

A የሕግ ማቴሪያል ምንጮች የሚከተሉትን ያጠቃልላሉ ፡ የሕግ ሕግ ወይም ሕግ፣ ቅድመ ሁኔታ ወይም ጉዳይ... ልማድ እና ስምምነት ወይም መደበኛ ሕግ ።

B የታሪካዊ ቁሳዊ ምንጮቹ በጥቂቱም ሆነ በጥልቅ የሕግ ልማት ሂደት ላይ ተጽዕኖ ያሳድራሉ፣ ነገር ግን ያለ ስልጣን ይናገራሉ። አሳማኝ ናቸው ።

-

ይቀጥላል

የሕግ ምንጮች

ከላይ እንዳየነው ከህግ ምንጮች አንዱ ቁስ ሲሆን ይህም ባህል፣ ሃይማኖት፣ ህግ እና የፍርድ ቤት ውሳኔን ይጨምራል።

1. ብጁ እንደ የሕግ ምንጭ

ብጁ ህግ ማውጣት በጣም ጥንታዊ ከሆኑ ምንጮች አንዱ ነው። ነገር ግን ልማዳዊ የሕግ ምንጭ በመሆን የሕግ ሥርዓቱ እያደገ በሄደ ቁጥር ከጊዜ ወደ ጊዜ እየቀነሰ ይሄዳል።

ቀጠለ

ምክንያቱ ደግሞ የመንግስት ስልጣን ብቅ እያለ እና እያደገ ሲሄድ ልማዱ በአብዛኛው በህግ የተተካ የህግ ምንጭ ነው ።

የብጁ ፍቺ እና ተፈጥሮ -በሚከተለው ይገለጻል።

- ቀጣይነት ያለው አካሄድ ማህበረሰቡን ሲመለከተው በመቀበል ወይም በመግለጽ የአባላትን እንደ ህብረተሰብ የስነ ምግባር ደንብ እንደማስተካከል ይቆጠራል ።
- ዶ/ር አለን ልማድን እንደ ሁኔታው የሰዎች ልማዶች ወይም ምግባር ተመሳሳይነት ነው በማለት ይተረጉመዋል። ህዝቡ የትኛውንም ተግባር መልካም እና የሚጠቅም ፣የተመጣጠነ እና ከተፈጥሮአዊ ባህሪያቱ ጋር የሚስማማ ሆኖ ሲያገኘው ከጊዜ ወደ ጊዜ ድርጊቱን ሲጠቀምበት እና ሲተገብረውም ይህንን ተግባር በተደጋጋሚ በመጠቀም እና በማባዛት ነው ልማዱ።
- ፕሮፌሰር ኪቶን ባህልን በአጠቃቀም የተቋቋመ እና ህጎቹ ተፈፃሚነት ባላቸው ሰዎች ህጋዊ አስገዳጅነት ያለው የሰው ልጅ ድርጊት ህጎች ናቸው በማለት ይገልፃሉ ይህም በፍርድ ቤት ተቀባይነት ያለው እና እንደ የህግ ምንጭ የሚተገበረው በአጠቃላይ በፖለቲካዊ ማህበረሰቡ ስለሚከተላቸው ነው. በአጠቃላይ ወይም በተወሰነው ክፍል .

ቀጥል

ብጁን በተመለከተ ሁለት አይታዎች አሉ ። እነዚህም፡-

1. የታሪክ ትምህርት ቤት፡ - እንደ ሳቪግኒ እና የጀርመን ታሪካዊ ትምህርት ቤት ባህል በራሱ የሕግ ምንጭ ነው ። እንደነሱ አባባል ያለፈውን ሳይጠቅስ የአሁኑን ጊዜ መረዳት አይቻልምና ትክክለኛውን የህግ ምንጭ ለመረዳት ህብረተሰቡ በጅምር ወደነበረበት ዘመን መመለስ አለብን። አሁን ግን ይህ ጉዳይ አይደለም ። ምክንያቱም በአሁኑ ጊዜ ራሱን የቻለ የሕግ አውጭ አካል አለ።
2. የትንታኔ ትምህርት ቤት ፡ - ኦስቲን እና የትንታኔ ትምህርት ቤት, በሌላ በኩል, ያለፈውን ጊዜ ግምት ውስጥ በማስገባት ወደ ተቃራኒው መደምደሚያ ደርሰዋል; ልማዱ ሙሉ በሙሉ ስልጣን ያለው የህግ ምንጭ አይደለም . ዳኛው ፍርዱን በልማድ ላይ ካደረገ፣ ዳኛ የሰራው ህግ አካል ይሆናል፣ እናም በዚህ መልኩ ተቀባይነት አግኝቶ ውሳኔ ላይ እስኪካተት ድረስ ኦስቲን የልማዱ ህግን እስካስጠበቀ ድረስ ምንም ስልጣን የለውም።

.

ቀጥል

የብጁ አስፈላጊነት

ብጁ የሕግ ምንጭ ሆኖ እስከ ዛሬ ድረስ ጠቃሚ ቦታን ይይዛል ምክንያቱም አብዛኛው የዳበሩ የሕግ ሥርዓቶች ይዘቶች ከጥንት ልማዶች የተወሰዱ ናቸው ። ከ , ውርስ , ንብረት , ውል , የሽቀጦች ሽያጭ , የመደራደርያ መሳሪያ ወዘተ ሕጎች የመነጨው ከቀደምት ልማዳዊ ደንቦች ነው። በዘመናችን ልማዱ የሕግ ምንጭነቱን ቢያጣም በአንዳንድ ጉዳዮች እንደ የግል ሕግ ፣ የነጋዴ ሕግና የዓለም አቀፍ ሕግ ሳይቀር ከፍተኛ ተጽዕኖ ያሳድራል ።

—

የቀጠለ

አንደ ህግ ለመታወቅ የብጁ መስፈርቶች

ሕግ ለመታወቅ አንድ ልማድ መሟላት ያለባቸው ቅድመ ሁኔታዎች አሉ ። እነዚህ ናቸው፡-

1. ምክንያታዊነት ፡ - አሁን ያለው ባህል ስልጣን ፍፁም እንዳልሆነ መታወስ ያለበት ነገር ግን የፍትህ እና የህዝብ መገልገያ ደንቦችን የሚያከብር ከሆነ ስልጣን ያለው ነው። ልማዱ ትክክልና ምክንያታዊነትን በግልጽ እና በቁም ነገር የሚጸየፍ ከሆነ እና ተፈጻሚ ከሆነ ከጥቅሙ ይልቅ ጥፋት ሊያደርስ የሚችል ከሆነ ተቀባይነት አይኖረውም ። አንድ ልማድ ምክንያታዊ መሆኑን ወይም አለመሆኑን የማጣራት ጊዜ የመነሻ ጊዜ ነው። ሰር ኤድዋርድ ኮክ አንድ ልማድ የፍትህ፣ የፍትሃዊነት እና የበጎ ህሊና መርሆዎችን የሚጸረር ከሆነ ከምክንያታዊነት ጋር የሚቃረን መሆኑን ጠቁመዋል ።

2. ወጥነት ፡ - ተቀባይነት ያለው የመሆን ልማድ ከህግ ህግ ጋር የተጣጣመ መሆን አለበት። በሌላ አነጋገር የፓርላማውን ድርጊት ተቃራኒ መሆን የለበትም። አንድ ልማድ ከህግ ከተደነገገው ህግ ጋር በሚጋጭበት ጊዜ ፍሬያማ መሆን አለበት።

የቀጠለ

3. የግዴታ ማክበር - በህጋዊ መንገድ እንደ ህጋዊ ባህል የሚታወቅ ባህል እንደመብት መክበር አለበት ። ይህ ማለት ልማዱ የሚመለከታቸውን ሁሉ ሳያስገድዱ እና በሱ ጉዳት የደረሰባቸውን ፈቃድ ሳያስፈልግ መሆን አለበት ማለት ነው ። በተጎዱት ሰዎች እንደ አማራጭ ብቻ ሳይሆን እንደ አስገዳጅ ወይም አስገዳጅ የሥነ ምግባር ደንብ ሊቆጠር ይገባል.
4. ቀጣይነት እና ጥንታዊነት : - ተቀባይነት ያለው ልማድ ከጥንት ጀምሮ ያለማቋረጥ መኖር ነበረበት ። ብላክስቶንን ለመጥቀስ፣ “ህጋዊ እና አስገዳጅነት ያለው ልማድ፣ የሰው ትውስታ (የሚሮጥ) በተቃራኒው ሳይሆን ለረጅም ጊዜ ጥቅም ላይ የዋለ መሆን አለበት። አጀማመሩን ማንም ማሳየት ቢችል መልካም ልማድ አይደለም” በማለት ተናግሯል።
5. እርግጠኝነት :- ባህል ከጥንት ጀምሮ መኖሩን ለማረጋገጥ ያለማቋረጥ እና ያለማቋረጥ በእርግጠኝነት እየተከበረ መሆኑን ማሳየት አለበት ። የእርግጠኝነት አካል ባህል መኖሩን ያረጋግጣል ስለዚህ ልማድ እርግጠኝነቱ እና ቀጣይነቱ ከጥርጣሬ በላይ እስካልተረጋገጠ ድረስ ከጥንት ጀምሮ አለ ማለት አይቻልም።

የቀጠለ

CUSTOM IN ETHIOPIA

ብጁ የኢትዮጵያ ህጎች አስፈላጊ ምንጭ ነበር። ለምሳሌ፣ የቤተሰብ ህጎች፣ ተተኪዎች፣ በልማዳዊ ላይ የተመሰረቱ ናቸው። ዛሬ ግን የኢትዮጵያ ባህላዊ ልማዶች ሕጋዊ ሚና ወድቆ አሁን ቀንሷል።

በኢትዮጵያ ሕጎች መሠረት የልማዱ ቦታ ምን ያህል ነው?

ቀስ በቀስ የማስተካከያ ዘዴዎች ዕውቅና ያላቸው የሚመስሉት በዚህ ዓመት አጠቃላይ የኢትዮጵያ የፍትሕ ብሔር ሕግ (1960) ውስጥ ከተካተቱት ሙሉ በሙሉ መሻሮች ጋር ሲሆኑ፣ አንቀጽ **3347 (1)** “መሻርን” በተመለከተ እንደሚከተለው ይነበባል።

በግልጽ ካልተደነገገ በቀር፣ በዚህ ሕግ የተመለከቱትን ጉዳዮች በሚመለከት በጽሑፍም ይሁን በልማዳዊ ጉዳዮች ላይ ያሉ ሁሉም ሕጎች በዚህ ሕግ ተተክተው በዚህ ይሻራሉ።

ከዚህ በላይ ያለው አንቀጽ ተቃራኒ ወይም ፕራተር ቢሆን የቀድሞ ህግን እና ልማዶችን ይሸራል ። *leem* . “በዚህ ሕግ የተደነገጉ ጉዳዮችን በሚመለከት” የሚሉትን አጠራር ቃላት “ከዚህ ሕግ ድንጋጌዎች ጋር የማይጣጣሙ” በሚለው ቃል መተካት ባህሉን እና ልማዱን ያጠፋው ሊሆን ይችላል።

ቀጠለ

- ስነ-ጥበብን ማወዳደር. 3347(1) እንዲህ ይላል፡- “ግልፅ በሆነ መንገድ ካልተደነገገ በቀር ፣ በዚህ ህግ የተመለከቱትን ጉዳዮች በሚመለከት የተፃፉም ሆነ ልማዳዊ ህጎች በሙሉ በዚህ ህግ ተተክተው በዚህ ተሸረዋል። በ Art. 1713 " ተዋዋይ ወገኖች የውሉን ሁኔታ ግምት ውስጥ በማስገባት በ CUSTOM, በፍትሃዊነት እና በቅን ልቦና ከሚመለከቷቸው ግዴታዎች ጋር በተያያዙ የውል ውሎች እና በአጋጣሚ ተጽእኖዎች ይታሰራሉ .”

የቀጠለ

የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ህገ መንግስትን የሚቃረን ማንኛውም ህግም ሆነ ልማዳዊ አሰራር ከንቱ ሊሆን እንደማይችል [የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ህገ-መንግስት አንቀጽ 9(1)] መኖሩም አይዘነጋም ።

ሃይማኖት የሕግ ምንጭ

በጥንት ዘመን ሃይማኖት በጥንታዊ ማህበረሰቦች ላይ ከፍተኛ ተጽዕኖ አሳድሯል። በአብዛኛዎቹ የአለም ክፍሎች ለህጋዊ ስርዓቶች እድገት ከፍተኛ አስተዋፅኦ አድርጓል። የጥንት የሮማውያን እና የግሪክ ህጎች በአብዛኛው በሃይማኖት ላይ የተመሰረቱ ናቸው። በእንግሊዝ፣ በመካከለኛው ዘመን ህግ በአብዛኛው በሃይማኖታዊ ኑዛዜዎች ውስጥ ተካቷል ምክንያቱም ቤተክርስቲያን በመንግስት ላይ የበላይነት ነበረች። ሁለቱ ዋና ዋና ሃይማኖቶች በኢትዮጵያ ህጋት ውስጥ ስለበረከቱት አስተዋፅኦ እንወያይ።

ሀ. የሙስሊም ህግ

ምንም እንኳን ኢብኑል አሰል የፌታ ጸሐፊ ናጋስት ግልጽ በሆነ ቀኖናዊ ምክንያቶች የሙስሊም ምንጮችን ማንኛውንም ማጣቀሻ ያስወግዳል ፣ አንዳንድ የኖሞካኖን ድንጋጌዎች ከእስልምና ህግ (በተለይም ከማሊኪድ) የተወሰዱ መሆናቸውን ታይቷል ። ትምህርት ቤት) ፣ በተለይም በሽያጭ ፣ የበጎ አድራጎት ቅርሶች ፣ ፍቺ ፣ የቅጣት ድንጋጌዎች ፣ የአሰራር ሂደቶች ።

ቀጥል

- የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ህገ መንግሥት በቤተሰብ እና በግል አለመግባባቶች ላይ በሃይማኖት ህግ አንቀጽ 34(5) መሰረት ዳኝነት እንዲኖር ይፈቅዳል። በተጨማሪም ጋብቻ በሀይማኖት ህግጋት መሰረት እንደ አንድ የጋብቻ አይነት በህጋችን (የፍትሐ ብሔር ህግ አንቀጽ 579 እና አር.ኤፍ.ሲ. 3 እና 26) መደምደሙ ይታወቃል።

የቀጠለ

ለ. ክርስትና

ክርስትና በኢትዮጵያ ህግጋቶች ላይም ተጽዕኖ አሳድሯል። በጣም ጥሩው ምሳሌ ፊታ ነው። ናጋስት . ፒተር ሳንድ
የፊታ ምንጮችን ጠቅለል አድርጎ ገልጿል። ናጋስት ወደ ሶስት፡

የሮማውያን ህጎች መመሪያ;

የቆስጠንጢኖስ ህግ;

እና አሮጌው እና አዲስ ኪዳን.

በ1960 የወጣው የኢትዮጵያ የፍትሐ ብሔር ሕግ ክርስቲያናዊ መርሆዎችን በቤተሰብና በሌሎችም ጉዳዮች
አካቷል። ለምሳሌ ከአንድ እስከ አንድ ጋብቻ። የወንጀለኛ መቅጫ ህግም በአንቀጽ 650 መሰረት ቢጋሚን
ያስቀጣል .

የቀጠለ

የፌዴራል ህገ መንግስት የኢትዮጵያ ህግጋት ምንጭ

የሕገ መንግሥቱን ቅድመ ሁኔታ ተመልከት

ሕገ መንግሥት፡- የሚወጣው በተለመደው የሕግ አውጪ ባለሥልጣን ሳይሆን በአንዳንድ ከፍተኛና ልዩ ሥልጣን ባለው አካል ነው። የትኛውም አንቀጾች ከመደበኛው ሕግ ድንጋጌዎች ጋር ሲቃረኑ ያሸንፋል እና ተራው ሕግ ቦታ መስጠት አለበት። ሕገ መንግሥት የአገሪቱ የበላይ ሕግ ተደርጎ የሚወሰደው ለዚህ ነው። ለተዋቀረው ድርጊት ሥልጣን የሚመነጨው ከስርአቱ አካል ማለትም ከስርአቱ ውጪ ካለው እና በላይ ካለው ስልጣን ነው።

በሊበራል ዲሞክራሲያዊ ማህበረሰቦች ውስጥ፣ ህዝቡ በተለምዶ የስልጣን አካል ነው። ይህ ማለት ብዙውን ጊዜ ሕገ መንግሥቱ በሕዝብ ከፀደቀ በኋላ ብቻ ተግባራዊ ይሆናል ማለት ነው። ስለዚህ በሊበራል ዲሞክራሲያዊ ክልሎች ህዝቡ ህገ መንግስቱን ማፅደቁ ስርዓቱን ህጋዊ ያደርገዋል ።

በተመሳሳይ የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ህገ መንግስት በህዝቦች በተመረጡ የህዝብ ተወካዮች ፀድቋል። ስለዚህም የፌዴራል ሕገ መንግሥት ፀንቶ የሚኖረው ከዋና አካል (የፌዴሬሽኑና የክልሎች ሕዝቦች) መሆኑ <<በሕገ መንግሥቱ የተቋቋመ የሕግ አውጪዎችና ሌሎች የመንግሥት አካላት ተግባር ሕጋዊነት የመጨረሻው መለኪያ እንዲሆን አስችሎታል። ወይም በመከተል እና በተደነገገው መሠረት.

የቀጠለ

ስለዚህ፣ ሁሉም ሕጎች፣ በማዕከላዊ ባለሥልጣናት ወይም በክልል ባለሥልጣናት የሚወጡት፣ ለተሰጠው አገር የፌዴራል ሕገ መንግሥት ተገዥ ናቸው። የ “ር” ተቋም በተዋረድ ከፍ ያለ ብቻ ሳይሆን የሁሉም ሕጎች ምንጭ ነው ምክንያቱም ሕገ መንግሥቱን የሚጻረር ሕግ ምንም ውጤት ስለሌለው። ሁሉም ሕጎች በሕገ መንግሥቱ ውስጥ የተካተቱትን መርሆች ተግባራዊ ለማድረግ ሊወጡ ይገባል።

ሕገ መንግሥት የአገሪቱ የበላይ ሕግ እንደመሆኑ ለሌሎች ሕጎችም ምንጭ ሆኖ ያገለግላል። ህገ መንግስቱ በባህሪው አጭር በመሆኑ መሰረታዊ የህግ መርሆችን ብቻ ይዟል። ከዚያም እነዚህ መሰረታዊ መርሆች በሌሎች ሕጎች ውስጥ በዝርዝር መሰጠት አለባቸው።

ቀጠለ

ዓለም አቀፍ ስምምነቶች እንደ የኢትዮጵያ ህጎች ምንጭ

የሰብአዊ መብት ህግ አለም አቀፍ ደረጃዎችን ያስቀምጣል፡፡ የእነዚህ መመዘኛዎች ተፈጻሚነት በዋነኝነት የተመካው ለተቋቋሙት ዜጎች ጥቅም ሲባል በክልሎች ብሔራዊ ህጎች ላይ ነው። በመሆኑም ክልሎች ብሔራዊ የህግ ስርዓታቸውን ባዘጋጀው መስፈርት መሰረት እንዲያከብሩ ያነሳሳል ። አለም አቀፍ የሰብአዊ መብት ሰነዶችን በመፈረም መንግስታት በቅን ልቦና በሚያጸድቁት ሰነድ ውስጥ የተረጋገጡ መብቶችን እና ነጻነቶችን ለማክበር ይወስዳሉ።

የቀጠለ

የብሔሮች ማኅበረሰብ አባላት እንደመሆናቸው መጠን፣ በልማዳዊ ዓለም አቀፍ የሰብዓዊ መብቶች ሕግ ውስጥ የተቀመጡትን መመዘኛዎች የመምራት ግዴታ አለባቸው ። አለም አቀፍ ግዴታዎችን መወጣትን በተመለከተ ኢትዮጵያ ትልቅ የህግ አውጭ እርምጃ ተወስዳለች። የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 13(2) ኢትዮጵያ በሕገ መንግሥቱ ውስጥ የተካተቱትን መሠረታዊ መብቶችና ነፃነቶችን ለመተርጎም የዓለም አቀፍ የሰብዓዊ መብቶች መግለጫና ሌሎች ዓለም አቀፍ የሰብዓዊ መብቶች መርሆችን እንድትመረምር በግልጽ ቃል ገብቷል።

ኢትዮጵያ በርካታ አለም አቀፍ እና አህጉራዊ የሰብአዊ መብት ስምምነቶችን ተቀብላለች። በተባበሩት መንግስታት ድርጅት እንደ አይኤልኤ፣ UNHCR እና ዩኔስኮ ያሉ በርካታ አለም አቀፍ የሰብአዊ መብት ሰነዶችን አፅድቋል። የ1949 አራቱ የጄኔቫ ስምምነቶች፣ የ1977ቱ ሁለት ፕሮቶኮሎች እና ሌሎች በርካታ ስምምነቶች በኢትዮጵያም ተቀባይነት አግኝተዋል። በአጠቃላይ አለም አቀፍ ስምምነቶች የህገ መንግስታችን ምንጮች አንዱ ናቸው ።

የቀጠለ

ህግ እንደ የህግ ምንጭ

'**l egislation** ' የሚለው ቃል ከላቲን ቃላቶች የተገኘ ነው ፣ ሕግ ማለት ሕግ እና ለተም ማለት ነው። ትርጉሙም "መስራት" ወይም "ማዘጋጀት" ማለት ነው። ስለዚህ ህግ የሚለው ቃል ህግ ማውጣት ማለት ነው ። ህግ ያ የህግ ምንጭ ነው, እሱም የህግ ደንቦችን በማወጅ ስልጣን ባለው ባለስልጣን .

ሕግ የሚለው ቃል በተለያዩ መንገዶች ጥቅም ላይ ውሏል። በሰፊው ትርጉሙ ፣ ሁሉንም የሕግ አወጣጥ ዘዴዎች ያካትታል። በቴክኒካል ትርጉሙ ግን ሕጉ ሕግ ማውጣትም ባይሆንም የሕግ አውጪውን ፈቃድ መግለጫ ሁሉ ያጠቃልላል። ስለዚህም ከውጭ ሀገር ጋር የሚደረገውን ስምምነት በፓርላማ ማፅደቅ እንደ ህግ ይቆጠራል ። ቢሆንም፣ በቃሉ ጥበቅ አተያይ፣ ህግ ማለት በበላይ ወይም የበታች ህግ አውጭ አካላት የፀደቀ ህግ ወይም ደንብ ነው።

የቀጠለ

በእንግሊዝ ውስጥ ህግን እንደ የህግ ምንጭ በመጥቀስ፣ ብላክሰቶን በህግ ውስጥ ምንጩ ያለው ህግ በትክክል የወጣ ህግ ተብሎ ሊጠራ እንደሚችል እና ሁሉም ሌሎች ቅጾች ያልፀደቁ ህግ ተብለው ሊለዩ እንደሚችሉ ጠቁሟል ። በእንግሊዝ የቀድሞው የሕግ ሕግ ይባላል የኋለኛው ደግሞ እንደ የጋራ ሕግ . ብላክሰቶን የተጻፈ እና ያልተጻፈ ህግ ብሎ ሊጠራቸው ይመርጣል። ስለዚህ በፓርላማ የወጡት ህጋዊ ህጎች ከህግ ሲወጡ በእንግሊዝ ውስጥ የህግ ቅርፅን የያዙ ልማዶች የተለመዱ ህጎች ይባላሉ ። ስለዚህ የጋራ ህጉ ልማዳዊ ህግ ነው እና በባህሪው ያልተጻፈ ነው።

የቀጠለ

እንደ ኦስቲን ገለጻ ፣ ሕጉ እንቅስቃሴዎችን ያጠቃልላል፣ ይህም ሕግ ማውጣት ወይም ማሻሻል፣ መለወጥ ወይም አዲስ ድንጋጌዎችን አሁን ባለው ሕግ ውስጥ ማስገባትን ያስከትላል ። ስለዚህ ያለ ህግ አውጭ ተግባር ህግ ሊኖር አይችልም። ኦስቲን በተጨማሪ ዳኛ በዳኝነት ውሳኔው አዲስ መርህ ሲያወጣ የህግ አውጭነት ስልጣንን ይጠቀማል እንጂ የዳኝነት ስልጣን አይጠቀምም ይባላል።

በጥቅሉ፣ ሕግ ማውጣት በጣም አስፈላጊ ከሆኑ የሕግ ምንጮች አንዱ ተደርጎ የሚወሰድባቸው ሁለት ግልጽ ምክንያቶች አሉ ። በመጀመሪያ ደረጃ ፣ ክልሉ እንደ ሕግ የሚገነዘበው በሕግ አውጪዎች የሕግ ደንቦችን መዋሸትን ያካትታል ። በሁለተኛ ደረጃ የመንግስት ኃይል እና ስልጣን አለው.

ሕግ ከሌሎች የሕግ ምንጮች ጋር ሲነጻጸር

ሕግ እንደ የሕግ ምንጭነት በዘመናችን ጠቀሜታው እየጨመረ በመምጣቱ የልማዱና የቀደመው ሥርዓት ጠቀሜታ ቀስ በቀስ እያሸቆለቆለ መጥቷል።

ህግ እና ብጁ

የወጣው ህግ ከባህል ህግ አንጻር ያለውን ጠቀሜታ ያመለክቱት ፕሮፌሰር ኪቶን ቀደም ባሉት ጊዜያት ህግ ልማዳዊ ህግ ተጨማሪ ነበር ነገርግን በዘመናችን አቋሙ የተገለበጠ እና የባህላዊ ህግ ከወጣው ህግ ጋር ተጨምሮ ይታያል።

የቀጠለ

ህግ VS

- የሕግ መኖር በመሠረቱ *de jure* ነው።
- ከቲዎሬቲክ መርሆች ውስጥ ያድጋል
- እንደ ምንጭ በታሪክ ብዙ በኋላ ነው
- የዘመናዊው ማህበረሰብ አስፈላጊ ባህሪ ተፈጥሮ
- የተሟላ ፣ ትክክለኛ ፣ የተጻፈ ከ እና በቀላሉ ተደራሽ
- በውይይት ውጤቶች
- በሰው እና በመንግስት መካከል ያለውን ግንኙነት ይገልጻል

ብጁ

- የባህላዊ ህግ አለ .
- እና ከረጅም ጊዜ ህይወት ያድጋል .
- እንደ ምንጭ በታሪክ ጥንታዊ ነው
- የባህላዊ ህግ በጥንታዊ ማህበረሰቦች በኩል ተፈጥሯል ።
- ኮስትሜሪ ህግ ባብዛኛው ያልተጻፈ ነው (*jus non scriptum*) እና ለመፈለግ አስቸጋሪ ነው።
- በተፈጥሮ ውስጥ በህብረተሰቡ ውስጥ ያድጋል.
- የባህላዊ ህግ በሰዎች መካከል ባለው ግንኙነት ላይ የተመሰረተ ነው.

የቀጠለ

- በኢትዮጵያ ታሪክ ውስጥ ከ13ኛው መቶ ክፍለ ዘመን ጀምሮ ያሉትን የሕግ አውጭዎች እናገኛለን። በኢትዮጵያ የሕግ ምንጮች ተብለው የሚታሰቡ አዋጆች፣ አዋጆች፣ ትዕዛዞች፣ ወዘተ አሉ።

የፌዴራል እና የክልል ህጎች

ምዕራፍ አምስትን ተመልከት የሃይል ውቅር እና ክፍፍል

ስነ ጥበብ እዩ። 55 (1) ከ 52 (2) (ለ)

በፌዴራል እና በክልሎች የሚወጡ ሕጎችም የኢትዮጵያ ህጎች ምንጭ ሆነው ያገለግላሉ። በፌዴራል ደረጃ የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት የንግድና የውጭ ንግድ፣ የተፈጥሮ ሀብት፣ የዜግነት፣ የኢሚግሬሽን፣ የባለቤትነት መብት፣ የቅጂ መብት ወዘተ ሕግ ያወጣል (የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55 ይመልከቱ)። እነዚህ ሁሉ ሕጎች የሚወጡት በአዋጅ መልክ ነው። እነዚህ አዋጆች የሕብረተሰቡን የአኗኗር ዘዴዎች ለመምራት የታቀዱ ሕጎችን ያካትታሉ።

በተመሳሳይ ክልሎች በየክልላቸው ያሉ ጉዳዮችን በተመለከተ አዋጆችን የማውጣት ስልጣን ተሰጥቷቸዋል። ለምሳሌ በየአካባቢያቸው ስለ ንግድ ሥራ ሕጎችን ማውጣት ይችላሉ (የሕገ መንግሥቱን አንቀጽ 52(2) (ለ) ይመልከቱ)።

የፌዴራል መንግስት የወንጀለኛ መቅጫ ህግ አውጥቷል ክልሎች በየአካባቢያቸው ሰላምና ፀጥታን ለማስፈን ወሳኝ የሆኑ የቅጣት ህግ የማውጣት ስልጣን ሲኖራቸው [የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ህገ መንግስት አንቀጽ 55(5)]። በአጠቃላይ የፌዴራል እና የክልል ህጎች በኢትዮጵያ የህግ ምንጮች ናቸው።

የቀጠለ

የፍርድ ቤት ውሳኔዎች እንደ የህግ ምንጭ

የስታሪ ዲሲሲስ ትምህርት

የ *stare decisis* ትምህርት ቀጥተኛ ትርጉሙ "ውሳኔው በትክክለኛው ቦታ ይቁም" ማለት ነው። አንድ ውሳኔ አዲስ መርህ ሲያዝን፣ የበታች ፍርድ ቤቶች አስገዳጅነት ያለው እና ለተዛማጅ ፍርድ ቤቶች የማሳመን ስልጣን ይኖረዋል። ይህ ደንብ በፍላጎት እና በሕዝብ ፖሊሲ ላይ የተመሰረተ ነው። ምንም እንኳን ይህ አስተምህሮ በአጠቃላይ በፍርድ ቤቶች የሚከተል ቢሆንም ፍርድ ቤቱ ቀደም ሲል የተፈፀመው ስህተት ውጤቱን ወደ የተሳሳተ ውሳኔ ሊቀጥል እንደሚችል ካመነ ተግባራዊ ላይሆን ይችላል ።

Stare decisis : - የቅድሚያ አስተምህሮ፣ በፍርድ ሂደት ውስጥ ተመሳሳይ ነጥቦች እንደገና በሚነሱበት ጊዜ ፍርድ ቤት ቀደም ሲል የፍርድ ውሳኔዎችን መከተል አስፈላጊ ነው። የ *stare decisis* አስተምህሮ አሠራር የፍርድ ቤቶች ተዋረድ መኖሩን አስቀድሞ ያሳያል።

stare decisis አስተምህሮ የተመሰረተባቸው አራት አጠቃላይ መርሆች አሉ ።

1. የመጀመሪያው አጠቃላይ መርህ እያንዳንዱ ፍርድ ቤት ከሱ በላይ ባሉት ፍርድ ቤቶች ውሳኔዎች ሙሉ በሙሉ የታሰረ ነው።
2. በተወሰነ ደረጃ ከፍተኛ ፍርድ ቤቶች በራሳቸው ውሳኔ የታሰሩ ናቸው። በህንድ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ግን ቀደም ሲል በሰጠው ውሳኔ አይገደድም።
3. የአንደኛው ከፍተኛ ፍርድ ቤት ውሳኔ በሌላ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ላይ አስገዳጅነት የለውም እና አሳማኝ ዋጋ ያለው ብቻ ነው።
4. አንድ ነጠላ የቤንች ዳኛ በተመሳሳይ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ምድብ ችሎት ምድብ ችሎት ውሳኔ ይገደዳል ነገር ግን ምድብ ቤንች የአንድ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ነጠላ ቤንች (ዳኛ) ውሳኔ ለመከተል አይገደድም ።

የቀጠለ

የፍርድ ቤት ውሳኔዎች ሚና እንደ የህግ ምንጮች በኢትዮጵያ

የፍርድ ቤት ውሳኔዎች በኢትዮጵያ የህግ ምንጭ ሆነው ያገለግላሉ አሁንም ጥቅም ላይ ይውላሉ።

የኢትዮጵያ የህግ ስርዓት ህግ በህግ አውጭው የሚወጣበት የአህጉራዊ-ህጋዊ ስርዓት ነው። በዛሬው እለትም የጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በየደረጃው የሚገኙ የፌዴራል እና የክልል ምክር ቤቶችን የሚመለከት ውሳኔ ለመስጠት ስልጣን ተሰጥቶታል። አንቀጽ **80** የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ህገ መንግሥት [አዋጅ **25/96** አንቀጽ **10** ይመልከቱ; ፕሮክ. ቁጥር **454/2005**, አንቀጽ **2**] . አስገዳጅነት ያለው ውሳኔ 1) በጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ክፍል የተሰጠ መሆን አለበት። 2) የዳኞች አባላት ከአምስት ያላነሱ መሆን አለባቸው። ፕሮክ 25/96 አንቀጽ 21 (2) (ሐ); 3) ውሳኔው የሕጎችን አተረጓጎም በተመለከተ መሆን አለበት [**Proc. ቁጥር 454/2005**, አንቀጽ **2**]. ሕጎችን ሲተረጉም የጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ክፍል ሕጎችን (ሕጎችን) ይፈጥራል። ስለሆነም መስፈርቶቹ እስኪሟሉ ድረስ የሰበር ሰሚ ችሎቱ ውሳኔ በኢትዮጵያ የሕግ ምንጭ ነው።

የቀጠለ

- የሰበር ሰሚ ችሎቱ በግልግል ዳኝነት ላይ ስልጣን አለው ወይ የሚለው ጥያቄ እና ሽልማቶችን መቀልበስ ይቻላል የሚለው ጥያቄ አሁንም አንገብጋቢ ነው። ግን የዚህ ክፍል የውይይት ርዕስ ጉዳይ አይደለም።

ቀጥል

መደበኛ የሕግ ምንጮች

በዘመናዊው ሀገር ውስጥ የመደበኛ የህግ ምንጭ ጽንሰ-ሀሳብ በህግ ወይም በፍርድ ቤት ውሳኔዎች ውስጥ የመንግሥት ፈቃድ ነው. የሕግ የበላይነት የሚመነጩ ከዚህ ነው ። እና ትክክለኛነት . ሕግ አውጪ ሥልጣንን፣ ሕግ ከመፈጠሩ በፊት የሚያልፍበትን አሠራርና ሕገ መንግሥታዊ ሕጋዊነትን ያጠቃልላል።

የቀጠለ

የመደበኛ ምንጮች ንጥረ ነገሮች

የመደበኛ የሕግ ምንጮች አካላት፡ ሉዓላዊነት፣ የሥርዓት እሴቶች፣ እና የሕግ ተቀባይነት ያለው ሕገ መንግሥታዊ እሴቶች. እነዚህም፡-

- 1. ሉዓላዊነት፡-** የሕግ መሠረት ሕጋዊ ሥርዓት ሲሆን ሕጉ የሚፈጠርባቸውን ዘዴዎች የሚወስኑ ቅድመ-ግምቶች በማኅበረሰቡ ዘንድ ተቀባይነት ያላቸው እና እነዚያ ቅድመ-ግምቶች ከአንዱ ማህበረሰብ ወደ ሌላው ይለያያሉ።
- 2. የሥርዓት ማረጋገጫ፡** - አስገዳጅ ኃይል ለማግኘት አንድ የተለየ የሕግ ረቂቅ ሊያልፍባቸው የሚገቡ ሂደቶች አሉ። በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት (አንቀጽ 57) እንደተደነገገው ሕጎች ሊመረመሩበት ይገባል። ያኔ የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ያልፋል። ከዚያ በኋላ የአገሪቱ ፕሬዚዳንት ህጉን ይፈርማሉ.
- 3. ተጨባጭ ትክክለኛነት፡-** ማንኛውም ሕግ የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት ደንቦችንና መርሆችን ማክበር አለበት። በህገ መንግስቱ አንቀጽ 9(1) መሰረት ከህገ መንግስቱ ጋር የሚቃረን ህግ አይሰራም። ስለዚህ አንድ ህግ ኃይሉን የሚያገኘው ከህገ መንግስቱ ጋር በተጣጣመ መልኩ ከተሰራ ብቻ ነው። የሕጉ ይዘት ወይም ይዘት ከሀገሪቱ የበላይ ህግ ጋር በመሞከር ትክክለኛ ይሆናል.

ጥያቄ

- አሲ.2. ኦስቲን (ህግ) ሉዓላዊ እና የሰው ልጅ ምግባር ደንቦች አካል ትእዛዝ ነው እና በአንድ ሉዓላዊ የፖለቲካ ባለስልጣን ተፈጻሚ
- (ደንብ)፣ በአንድ የተወሰነ ሁኔታ ውስጥ ተስማሚ ምግባርን የሚገልጽ መርህ ወይም ደረጃ።
- በግለሰቦች የተቀመጠ፣ በግለሰቦች ወይም በድርጅቶች የሚተገበር ህግ ሲወጣ እና በመንግስት ተፈጻሚ ነው። ህግ ህግ ለመሆን አስራርን ያልፋል። ከተበላሽ ከባድ መዘዝ.
- (ህግ-መንግስት)=(the law.com) □ የመንግስት የተመሰረተባቸው መርሆዎችን የያዘ እና የሉዓላዊ ስልጣን ክፍፍሎችን የሚቆጣጠረው የመንግስት መሰረታዊ ህግ እያንዳንዳቸው እነዚህ ስልጣኖች የትኞቹን ሰዎች ሚስጥራዊነት መስጠት እንዳለባቸው በመምራት እና የሚተገበርበት መንገድ።

ምዕራፍ - ሶስት

የህጎች ምደባ

ምደባ :-የባህላዊ ሥርዓታዊ ፅንሰ-ሀሳቦችን እና ባህላዊ ሥርዓታዊ ፍረጃን በመቅረጽ እና በማዳበር የሕግ መመሪያዎች አካልን ለማድረግ ነው፡-

1. በትንሹ መደጋገም ፣ በጥያቄ መጨናነቅ እና ሊፈጠር በሚችል ግጭት ውጤታማ በሆነ መንገድ ተዳክሟል ።

2018-05-21 121 2 . ውጤታማ በሆነ መንገድ ይተዳደራል;

3 . በብቃት ተምሯል፣ እና ለአዳዲስ ሁኔታዎች በብቃት አዳብሯል።

ስለ ምደባ ተፈጥሮ እና መጨረሻ ሦስት እይታዎችን እናገኛለን። አንደኛው ድካም ነው ። ሁለተኛ ደረጃ ምደባ የተፈጥሮ ህግን የሚገልጥበት መንገድ ሲሆን ይህም በተመደቡት ነገሮች ውስጥ ያለውን የእርስ በእርስ መደጋገፍ እውነተኛ ቅደም ተከተል ለማሳየት ነው . ሦስተኛው እውቀትን ለማድረግ እና ለአንዳንድ ዓላማዎች የበለጠ ውጤታማ ለማድረግ ቀላል ዘዴ ነው ። በተለያዩ የሕግ ቅርንጫፎች መካከል የሰላ ክፍፍል መፍጠር አስቸጋሪ ነው። ግን ለተሻለ ግንዛቤ ህጎች በሚከተለው ይመደባሉ-

የቀጠለ

1. የህዝብ እና የግል ህግ

የህዝብ ህግ ከሉዓላዊው በሚመነጨው ቀጥተኛ ወይም አስታራቂ ውክልና መሠረት ለአጠቃላይ ጥቅም የሚሠሩትን ሰዎች ተግባር ይቆጣጠራል ። በግለሰቦች እና በመንግስት መካከል ያለውን ግንኙነት እና በግለሰቦች መካከል ያለውን ግንኙነት በቀጥታ ለህብረተሰቡ የማይጨነቁትን ይቆጣጠራል።

የግል ህግ ድርጊቶችን ይቆጣጠራል፣ ግለሰቦች ለራሳቸው ጥቅም ሲሉ በራሳቸው ስም የሚሠሩትን . የግል ህግ ወሰን ግለሰቦችን ወይም ቡድኖችን በሚነኩ ድርጊቶች ላይ ብቻ የተገደበ ነው ። የግል ህግ እንግዲህ የህዝብን ህግ ከቀነሰን በኋላ የህጉ ቅሬት ነው።

የመተዳደሪያ ደንቡ ርዕሰ ጉዳይ (ማለትም ግለሰቦች በመንግስት ወይም በመንግስት በኩል ያሉ ግለሰቦች) ወይም የቆመ/የባለቤትነት መብት ህግ የግል ወይም የህዝብ መሆኑን ከሚጠቁሙ ነጥቦች መካከል ጥቂቶቹ ናቸው ።

በሕገ መንግሥት እና በአስተዳደር የተከፋፈለ ነው ።

እነዚህም፡-

ሕገ መንግሥታዊ ሕጉ የአገሪቱን አደረጃጀት፣ መሠረታዊ ደንቦችን፣ የአስተዳደር ዘዴን እና የፖለቲካ አካላቶችን ባህሪያት፣ ወሰኖቻቸው እና ግንኙነቶቻቸውን ይገልጻል። በተጨማሪም የሕግ ሥልጣን ክፍፍል እና የመንግስት አካላት ተግባራት የመጨረሻ ጥያቄዎችን ይመለከታል.

ቀጠለ

- የአስተዳደር ህግ በሁሉም ዲግሪዎች ውስጥ አስፈፃሚውን አሠራር ይቆጣጠራል፣ ከካቢኔ ሚኒስትሮች ጀምሮ እና በጣም ትሑት ለሆኑ ተወካዮች ይወርዳል፡፡ እንደነዚህ ያሉ የአካባቢ፣ የመምሪያ እና የጋራ መጠቀሚያ አስተዳደሮችንም ይቆጣጠራል፡፡ የወንጀለኛ መቅጫ ህግ ፣ በመንግስት አካላት በቀጥታ የሚፈጸም ቅጣት፣ እንዲሁም በህዝባዊ ህግ ኃላፊ ስር እንደወደቀ ይቆጠራል፡፡ አንዳንዶች የፍትሕ ብሔር ሥነ ሥርዓቱ በዚህ ክፍል ውስጥ መቀመጥ አለበት ይላሉ፣ እነዚህ ደንቦች የፍርድ ቤቶችን ተግባራት የሚቆጣጠሩት የመንግስት ኤጀንሲዎች ብቻ ናቸው፤ ነገር ግን የፍትሕ ብሔር ሥነ-ሥርዓት የግል መብቶችን ከማስከበር ጋር የተቆራኘ በመሆኑ የመንግሥትም ሆነ የግል ሕጎች ናቸው ብሎ ለመገመት የበለጠ አመቺ ነው፡፡

የቀጠለ

ዓለም አቀፍ እና ብሄራዊ ህግ

ሀ. አገተርናሽናል ህግ፡- በ18ኛው ክፍለ ዘመን የኖሩት የብሄር ብሄረሰቦች ህግ በ1780 በቤንተም አለም አቀፍ ህግ ተብሎ ተሰይሟል። በመንግስት መካከል ያለውን ግንኙነት የሚቆጣጠሩ ህጎችን ያቀፈ ነው ። አፔንሃይም ዓለም አቀፍ ህግን “በሰለጠኑት መንግስታት እርስበርስ በሚያደርጉት ግንኙነት ህጋዊ አስገዳጅነት እንዳላቸው የሚታሰቡ የልማዳዊ እና መደበኛ ህጎች አካል” ሲል ገልጿል።

ስታርክ አለም አቀፍ ህግን ሲተረጉም “መንግስቶች ማክበር እንደሚጠበቅባቸው የሚሰማቸው እና በተለምዶ አንዳቸው ከሌለው ጋር በሚኖራቸው ግንኙነት የሚታዘዙ የስነምግባር ህጎች እና እንዲሁም (ሀ) የአለም አቀፍ ተቋማት እና ድርጅቶች አሰራርን እና ከነሱ ጋር ያላቸውን ግንኙነት የሚመለከቱ የህግ ህጎችን ያጠቃልላል። አንዳቸው ከሌለው እና ከግዛቶች እና ግለሰቦች ጋር ያላቸው ግንኙነት፤ እና (ለ) የግለሰቦች መብትና ግዴታ የዓለም አቀፍ ማኅበረሰብ አሳሳቢ እስከሆነ ድረስ ከግለሰቦች ጋር የተያያዙ አንዳንድ የሕግ ሕጎች ። የአለም አቀፍ ህጎች ምንጭ ስምምነቶች ናቸው። እነዚህ ዓለም አቀፍ ስምምነቶች ሁለት ዓይነት ሊሆኑ ይችላሉ ፡- (1) በስምምነቶች እና በስምምነቶች ውስጥ የተካተቱ ስምምነቶችን መግለጽ ፤ እና (2) በክልሎች ልማዳዊ ድርጊቶች ውስጥ እንደ ተገኙ ስምምነቶች ።

ቀጠለ

- በአለም አቀፍ የፍትህ ፍርድ ቤት ህግ አንቀጽ 38 (የ UN / AKA የዓለም ፍርድ ቤት የፍትህ አካል) የአለም አቀፍ ህግ ምንጮች ናቸው.
- i) ዓለም አቀፍ ስምምነቶች / ህክምና
- i i) ዓለም አቀፍ የልማዳዊ ሕግ፡ (የመንግሥት አሠራር አስተያየት ዳኞች)
- i i i) ጸሐፊዎች መንግስታት እውቅና ያላቸው አጠቃላይ የህግ መርሆዎች
- i v) የዳኝነት ውሳኔዎች እና እጅግ በጣም ከፍተኛ ብቃት ያላቸው ከተለያዩ ብሔራት የተውጣጡ የማስታወቂያ ባለሙያዎች ማስተማር ፣ እንደ የሕግ ደንቦች መወሰኛ ዘዴ።

አስቲን ህግን በአንድ ሉዓላዊ የፖለቲካ ባለስልጣን የተቀናበረ እና የሚተገበር የሰው ልጅ ባህሪ ህግ አካል እንደሆነ ይገልጻል ። ዓለም አቀፍ ህግ በፖለቲካ ሉዓላዊ ባለስልጣን ያልተደነገገ ወይም የሚተገበር በመሆኑ ህግ አይደለም ። እንዲሁም፣ ከሉዓላዊ መንግስታት በላይ የጋራ የበላይነት የለም ። ስለዚህ ዓለም አቀፍ ሕግ ስለሌለ

- 1) የማዕከላዊ ህግ አውጪ አካል ከአገር ውስጥ ህግ ጋር ተመሳሳይ በሆነ መልኩ
- 2) የማስፈጸሚያ ዘዴ

ፕሮፌሰር ዲያስ ለአለም አቀፍ ህግ የሚሰጡት ክብር ግለሰቦች ለማዘጋጀት ቤት ህግ ከሚከፍሉት ያነሰ እንደሆነ ምንም ጥርጥር የለውም ነገርግን አሁንም በክልሎች መካከል ያለውን የመከተል ግዴታ ስሜት ለማነሳሳት "ህግ" ተብሎ ይጠራል። ስለዚህ፣ ደካማ ህግ ነው። ምንም እንኳን በ **HAGUE** ውስጥ የሚሰራ አለም አቀፍ የፍትህ ፍርድ ቤት ቢኖርም ፣ በክልሎች መካከል የሚነሱ የህግ አለመግባባቶችን ለመፍታት ምንም አይነት ሁለንተናዊ የግዴታ ስልጣን የለውም ። እንደገና፣ አለም አቀፍ ህግ ገና ያልተፃፈ፣ እርግጠኛ ያለመሆን ችግር አለበት። ሁሉ ግሮቲየስ የአለም አቀፍ ህግ አባት በመባል ይታወቃል።

.

ቀጠለ

አለም አቀፍ ህግ በሁለት ይከፈላል፡-

- 1. የህዝብ አለም አቀፍ ህግ በክልሎች መካከል ያለውን ግንኙነት ይቆጣጠራል። ለምሳሌ የኢትዮጵያና የሱዳን ግንኙነት የሚመራው በሕዝብ ዓለም አቀፍ ሕግ ነው።**
- 2. የግል ኢንተርናሽናል ህግ በበኩሉ በተለያዩ ዜጎች መካከል ያለውን ግንኙነት ይቆጣጠራል። የተለያዩ ዜጎች ከሀገራቸው አልፎ በንግድ እና በሌሎች የሲቪል ግብይቶች ውስጥ ይሳተፋሉ። የተለያዩ አገሮች ሕጎች አንድ ዓይነት ስላልሆኑ፣ በተለያዩ ዜጎች ግንኙነት ላይ የትኛው ሕግ መተግበር እንዳለበት ችግሩ ይነሳል። አልድሪክስ የግል አለም አቀፍ ህግ አባት በመባል ይታወቃል**

የቀጠለ

ለ) ብሄራዊ ህግ - የአንድ የተወሰነ ብሄር/ሀገርን የሚመለከት ህግ። የአንድ ብሔር ህግ ነው፡፡ ለምሳሌ የአሜሪካ፣ የፈረንሳይ ወይም የኢትዮጵያ ህግ። እንዲህ ዓይነቱ ሕግ በጥያቄ ውስጥ ባለው አገር ውስጥ ሁሉ ይሠራል። የሀገሪቱ ህግ በመባልም ይታወቃል ። በአገር ውስጥ ተግባራዊ ሲሆን ለአባላቱም ተፈጻሚ ይሆናል። ህጉ በህግ የተደነገገ ሊሆን ይችላል, ማለትም የወጣው ህግ, አስተዳደራዊ ወይም የጉዳይ ህግ . የአካባቢ ህግ የአንድ የተወሰነ አካባቢ ህግ እንጂ የሀገሪቱ አጠቃላይ ህግ አይደለም። እነሱ ሁለት ዓይነት ሊሆኑ ይችላሉ - የአካባቢ ልማዳዊ ህግ እና የአካባቢ ህግ .

የአካባቢ ልማዳዊ ህግ መነሻው በእነዚያ የጥንት ልማዶች ውስጥ ነው, ይህም በአንድ የተወሰነ የግዛት ክፍል ውስጥ ሰፍኗል እና ስለዚህ የህግ ኃይል አላቸው. በሌላ በኩል በአካባቢው የፀደቀው ህግ ከአጠቃላይ ህግ ጋር ተጨምሮ የየራሳቸውን መተዳደሪያ ደንብ የማስተዳደር ስልጣን በተሰጣቸው ሌሎች የድርጅት አካላት ማዘጋጃ ቤቶች የአካባቢ ህግ አውጭ ስልጣን ምንጭ አለው።

ቀጠለ

ተጨባጭ እና የሂደት ህግ

1. ተጨባጭ ህግ፡- መብትንና ግዴታን የሚገልጽ ህግ ነው ።
የፍትህ አስተዳደሩ ሊያሳካው የሚፈልገውን ጉዳይ ያሳስበዋል ።
ለምሳሌ የውል ሕግ፣ የንብረት ማስተላለፍ፣ ለድርድር
የሚቀርቡ ሰነዶች፣ ወንጀሎች ወዘተ ተጨባጭ ሕጎች ናቸው።
እነዚህ በአረፍት ጊዜ ህጎች ይባላሉ .

የቀጠለ

2. የሥርዓት ሕግ፡- በፍርድ ቤቶች ፊት የመብት መረጋገጥና መሟገትን ከሚመራው የይዘት ሕግ ውስጥ የተለየ አካል እንጂ ሌላ አይደለም ። የሥርዓት ህግ የክርክር ሂደትን ስለሚመራው ' ህግ በተግባር ' ተብሎም ይጠራል ። እነዚያን ጫፎች ማሳካት የሚቻልባቸውን መንገዶችም ይመለከታል። በሥነ ሥርዓት ሕግ የተደነገጉት ሕጎች ከሥነ-ሥርዓት ሕጉ የማይነጣጠሉ ናቸው። ቅጽል ህጎች የሥርዓት እና የማስረጃ ህግን ያካተቱ ህጎች ናቸው ። የሥርዓት ሕጎች በፍትሐ ብሔር ሥነሥርዓት እና በወንጀለኛ መቅጫ ሥርዓት ተመድበዋል።

- 1. የፍትሐ ብሔር ሥነ ሥርዓት ፡- የፍትሐ ብሔር አለመግባባቶች ሲፈጠሩና ሲፈጠሩ የሚሠራበት ዘዴ ነው።
- 2. የወንጀለኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ፡- የወንጀል ጉዳዮችን ሲጀመርና ሲተያየ የሕዝብን ጥቅም የሚነኩበት ዘዴ ነው።

የማስረጃ ህግ፡- የማስረጃ ህግ የማስረጃዎችን አግባብነት፣ ተቀባይነት፣ ክብደት እና ብቃትን የሚመራ ህጎችን እና መርሆዎችን ያቀፈ ህግ ነው። ማንኛውም የተጠረጠረ የሐቅ ጉዳይ፣ ለምርመራ የቀረበበት እውነት የሚረጋገጥበትን ወይም ውድቅ የሚያደርጉበትን መንገዶች የሚቆጣጠሩ የሕግ ሕጎችን ያካትታል። የክርክሩ ተዋዋይ ወገን ተጨባጭ ህጉን በተመለከተ እውነታዎችን አምኖ መከራከሪያዎችን ማቅረብ ይችላል። በአማራጭ ወይም በተጨማሪ፣ ፓርቲው አንዳንድ ወይም ሁሉንም እውነታዎች ሊከራከር ይችላል። እንደነዚህ ያሉት አከራካሪ እውነታዎች በጉዳዩ ላይ ያሉ እውነታዎች ናቸው የሚባሉት እና ለማረጋገጫም ሆነ ለመቃወም ክፍት ናቸው. የቅፅል ህግ የዚህን ሂደት ደንብ ይመለከታል።

የቀጠለ

የሲቪል እና የወንጀል ህግ

የፍትሕ ብሔር ሕግ :- ከወንጀል ጉዳዮች በተቃራኒ የሁሉንም የግል ወይም የሕዝብ መብቶች ፍቺና አፈጻጸም የሚመለከት የሕግ ክፍል ነው። በመንግስት የሚተገበር ህግ ይባላል የፍትሕ ብሔር ህግ . ኢትዮጵያ ውስጥ በ1960 ዓ.ም የወጣ የፍትሕ ብሔር ሕግ አለን እሱም የፍትሕ ብሔር ሕግ በመባል ይታወቃል። የመንግስት ሃይል ከዚህ ህግ ጀርባ ያለው ማዕቀብ ነው። የፍትሕ ብሔር ሕግ በግዛቱ ክልል ውስጥ ስለሚተገበር በተፈጥሮ ውስጥ የክልል ነው።

የወንጀልኛ መቅጫ ህግ:- መንግስት ብቻውን ብሄርን ወክሎ የመቅጣት መብት አለው። ክስ እና ውግዘት የሚካሄደው በስሙ ነው። የቅጣት አተገባበር የመንግስት አስተዳደር አካል ነው። ዛሬ በ 2004 የወጣው የወንጀል ህግ የ 1957 ን የተሻሻለ; የኢትዮጵያ ኮድ. ስያሜው ወደ የወንጀልኛ መቅጫ ህግ ተቀይሯል ምክንያቱም የወንጀልኛ መቅጫ ህግ ቅጣትን ብቻ የሚያስከትል አሉታዊ ትርጉም ስላለው ነው። የወንጀል ክስ ለመመስረት አጠቃላይ አላማው እና አላማው በዋናነት ህግ ተላላፊዎችን በመቅጣት የህዝቡን ሰላምና ፀጥታ ማስጠበቅ ነው።

የቀጠለ

ክፍል አራት

የሕግ ማውጣት እና መሻር

ህግ ማውጣት፡- በአንድ የተወሰነ ርዕሰ ጉዳይ ላይ አዲስ የህግ የበላይነት የማቋቋም ሂደት ነው። ህጎችን የማውጣት ስልጣንን በተመለከተ ክርክሮች አሉ። በሥልጣን ክፍፍል የሚያምኑት ሕግ የማውጣት ሥልጣን ሊሰጠው የሚገባው ሕግ አውጪው ነው ይላሉ። የስልጣን ክፍፍል አስተምህሮ ዋና ተዋናዮች የመንግስት የሉዓላዊነት ስልጣን በምንም መልኩ ሊከፋፈል እንደማይችል ያስረግጣሉ። በመሆኑም ሥልጣን የሚሰጠው ሕግ እንደ አንድ አካል በመንግሥት መከናወን አለበት ሲሉ ይከራከራሉ።

የህግ እርምጃዎች

- 1. የቢል አጀማመር፡-** የሕግ አውጭው ሂደት የመጀመሪያ ደረጃ የቢል መግቢያ ነው። ረቂቅ ህግ አሁን ባለው ህግ ላይ ለውጥ ያቀርባል ወይም አዲስ ህጎችን ያቀርባል; በመጨረሻ ሕግ የሚሆንበት የመጀመሪያው ረቂቅ ነው። ሂሳቦችን የማስተዋወቅ መብት አብዛኛውን ጊዜ በመንግስት እና በፓርላማ መካከል ነው።

ህግን ማን ሊጀምር ይችላል?

በዴሞክራሲ ፅንሰ-ሀሳብ ውስጥ በህግ ውስጥ ያለው ተነሳሽነት በተመረጡት ባለስልጣናት ላይ መቀመጥ አለበት ፡

የቀጠለ

በአብዛኛዎቹ አገሮች መንግሥት የፓርላማ አባላትም ሆኑ አልሆኑ ረቂቅ ሕጎችን የማውጣት መብት አለው። ሕጎች በሕብረተሰቡ የዕለት ተዕለት እንቅስቃሴ ውስጥ ይተገበራሉ። በአስተዳደራዊ እንቅስቃሴዎች ውስጥ በቀጥታ የሚሳተፉ ሰዎች በነባር ሕጎች ችግሮች ወይም ደንቦች በሚፈልጉ ተግባራት ላይ ተግባራዊ እውቀት አላቸው እናም ረቂቅ ሀሳብ ማቅረብ ይችላሉ ።

2. የአዋጁ መግቢያ :- ረቂቅ ሲቀርብ ለፓርላማ አባላት ማስታወቂያ በመለጠፍ፣ በምክር ቤቱ በማስታወቅ፣ የክርክር ሒደቱን ሪፖርት ቃለ ጉባኤ በማድረግ እና በ አንዳንድ አገሮች በንፁህ መደበኛ የመጀመሪያ ንባብ ። የሥርዓት ደንቦችን የሚያከብር ከሆነ ሂሳቡ ታትሞ ተሰራጭቷል ።

3. ኮሚቴዎችን በመጥቀስ:- ኮሚቴው ከቀረበው ረቂቅ ህግ ጋር ተያያዥነት ያለው ተግባር ያለው ጊዜያዊ ወይም ቋሚ ኮሚቴ ሊሆን ይችላል።

4. በፓርላማ ውስጥ ክርክር እና ውይይት:- የክርክር እና የውሳኔ ደረጃ ሲሆን በአጠቃላይ የምክር ቤቱ ጉዳይ ነው። ይህም ማለት የምክር ቤቱ አባላት በረቂቁ ላይ ተወያይተው ቀጣዩን እርምጃ ይወስናሉ።

5. ለሁለተኛ ጊዜ ኮሚቴዎችን በመጥቀስ:- ፓርላማው በቀረበው ረቂቅ ህግ እና የኮሚቴው ሪፖርቶች ላይ ክርክር እና ውይይት ካደረገ በኋላ ጉዳዩ ሳይጠናቀቅ ለሁለተኛ ጊዜ ኮሚቴውን በመጥቀስ ተካሂዷል ። በመጀመሪያው ንባብ ላይ ባለው የችግሩ ድካም ላይ በመመስረት አማራጭ ነው.

የቀጠለ

በብዙ አገሮች ፓርላማው ወደ ኮሚቴ ሳይመራው በምክር ቤቱ እንዲከራከር ሊወሰን ይችላል። ይህ አሰራር በአብዛኛው ጥቅም ላይ የሚውለው በአስቸኳይ አስፈላጊ የሆኑትን ሂሳቦች ግምት ውስጥ በማስገባት ነው። የኮሚቴዎች ሚና የሚጨመተው ሚና በመጀመሪያ ደረጃ ሂሳቦች በሚቀርቡበት ደረጃ እና በሁለተኛ ደረጃ ሂሳቦችን የማየት ሥልጣን በተሰጣቸው መጠን ሊወሰን ይችላል . እንደ ፓርላማው የኮሚቴዎች ሥልጣን በእጅጉ ይለያያል፣ እነሱም ይሾማሉ። የኮሚቴዎች ተግባር በተለይ ረቂቅ ህጉ ውስብስብ በሚሆንበት ጊዜ በዝርዝር ጉዳዮችን ማጤን ነው። ምንም እንኳን ቢል ማረም ቢችሉም፣ እንደዚህ አይነት ስልጣን ከተሰጣቸው ሆኖም ረቂቁ በምክር ቤቱ ሁለተኛ ንባብ ካፀደቀው ከህጉ ዋና ዓላማ ጋር የሚቃረን ማሻሻያ ተቀባይነት የለውም። በአጠቃላይ ከፓርላማ ውጭ ያሉ ሰዎች እና አካላት በህግ ርእሰ ጉዳይ ላይ ፍላጎት ያላቸው ሰዎች እና አካላት በተወሰነ ደረጃ ምክክር ይደረጋሉ ይህም በእውቀት እንዲቀረፅ ተደርጓል።

ከፓርላማ ውጭ ያሉ አማካሪዎችም የሚካሄዱት ረቂቅ ህግ በምክር ቤቱ ከቀረበ በኋላ ነው። አንዳንድ ጊዜ የህዝቡን የሉዓላዊነት ፅንሰ ሀሳብ ሊወክሉ ይችላሉ። ከህዝባዊ ሉዓላዊነት መርህ የሚመነጨው ከፓርላሜንት ውጪ ያለው የምክክር አይነት ጥብቅ ውክልና ካለው ስርዓት በተቃራኒ የምክክር ህዝብ ውሳኔ ነው።

የቀጠለ

ከፓርላማ ውጭ ምክክር ሲደረግ፣ መደበኛው ህግ የማውጣቱ ሂደት በየጉባኤው ይወሰዳል። የሂሳቡ ይዘት በሁሉም መንገዶች እና በመጀመሪያ እና በአብዛኛዎቹ ፕሬሶች እንዲታወቅ ይደረጋል፣ ስለዚህ ሁሉም የህብረተሰብ ክፍሎች እንዲያውቁት ይደረጋል። በመሠረታዊ አደረጃጀቶች፣ በኢንዱስትሪና በግብርና ሥራዎች፣ በሙያተኞች፣ በንግድ ድርጅቶች በሁሉም ዓይነት የሕዝብ ምክር ቤቶች፣ በማህበራዊ፣ ሳይንሳዊ እና ኢኮኖሚያዊ ተቋማት እና የአካባቢ እና የክልል አስተዳደሮች ውይይት ይከተላል ። አስተያየቶች ተሰብስበዋል እና አስተያየቶች፣ ማሻሻያዎች እና ምናልባትም ተቃዋሚ ፕሮፓጋንዳዎች ተዘጋጅተዋል እነዚህም ለፓርላማ እና በተለይም ለሚመለከታቸው ኮሚቴዎች ይለካሉ ። እነዚህ ኮሚቴዎች ማንኛውንም ጉዳይ ይመረምራሉ እና አስፈላጊ ከሆነም በመደበኛነት ያገናኟቸዋል። ስለዚህ በአገር አቀፍ ደረጃ ውይይቶች ተካሂደዋል፣ ይህም አዲስ ቀጥተኛ ዲሞክራሲን በከፍተኛ ደረጃ ያስተዋውቃል፣ በተገኘው የመገናኛ ብዙሃን አማካይነት ይቻላል ። ቢሆንም፣ የመጨረሻው ቃል በሕዝብ ተወካዮች ላይ ያርፋል፤ ለእነሱ የቀረበውን ከፍተኛ ቁጥር መቀበል ወይም አለመቀበል ነው።

የቀጠለ

6. ማስተዋወቅ ሕግ ማውጣት የመጨረሻ ደረጃ ነው። በሕግ አውጪው የሕግ ረቂቅ ማፅደቁ በአጠቃላይ የሕግ አውጪው ሂደት ደረጃ ነው። ፓርላማውን ጨምሮ ሁሉም የሚመለከተው አካል ያከናውናቸው ተግባራት ይፋ መሆን አለባቸው። አዋጅ ህግ እንደ ህግ የሚያረጋግጥ እና አስገዳጅ ኃይል ይሰጠዋል . ህትመት፡- ፓርላማው በተነሳሲ መልክ ለሕዝብ ያወጀውን የሕጉን ማስታወቂያ ብቻ።

.

የቀጠለ

ንጽጽር የህግ ጥናት ሂደት በኢትዮጵያ

በዚህ ክፍል በኢትዮጵያ የሕግ ማውጣት ሂደትን ከኃይሌ ሥላሴ ዘመን ጀምሮ ስላለፈው እና አሁን እንነጋገራለን ።

ሃይለ ስላሴ ዘመን

የሕግ ፎርሞች፡- የዚህ ነጠላ ጽሑፍ ርዕሰ ጉዳዮች የሆኑት አራት ዋና ዋና የኢትዮጵያ ሕግ ዓይነቶች (ትእዛዞች፣ አዋጆች፣ ድንጋጌዎች እና የሕግ ማስታወቂያዎች) ነበሩ፣ ምንም እንኳን በይፋ ያልተደነገገ ቢሆንም፣ በሕግ አውጪው ባለሥልጣን ክፍል በተገለጸው መሠረት ነው። የ 1931 ሕገ መንግሥት እና የተሻሻለው የ 1955 ሕገ መንግሥት. የመጀመሪያዎቹ ሦስቱ (ትዕዛዞች, አዋጆች እና ድንጋጌዎች) በይበልጥ የሚታወቁት አንደኛ ደረጃ ህግ ነው.

የቀጠለ

1. ትዕዛዝ ፡ - ንጉሠ ነገሥቱ በ1955 ዓ.ም በወጣው ሕገ መንግሥት አንቀጽ 27 መሠረት “የሚኒስቴር መስሪያ ቤቶችን፣ የአስፈጻሚ አካላትን እና የመንግሥት አስተዳደርን አደረጃጀት፣ ሥልጣንና ተግባር” ለመወሰን የሥልጣን ሥልጣናቸውን ተጠቅመዋል ።

2. አዋጅ፡- በፓርላማ የጸደቀና በንጉሠ ነገሥቱ የጸደቀ ተጨባጭ ሕግ።

3. ድንጋጌ፡- ብቻውን የሚሠራው ንጉሠ ነገሥት ሕግ ሊያወጣ የሚችለው “ምክር ቤቶቹ በማይቀመጡበት ጊዜ በሚከሰቱ ድንገተኛ ሁኔታዎች” ብቻ ነው።

4. የህግ ማሳሰቢያ ፡- በዋናነት ለተለያዩ የመንግስት ባለስልጣናት ውክልና የተሰጠውን ህግና ደንብ እና የማዘጋጃ ቤት ህግን ለህትመት ያገለግላል። በተሻለ ሁኔታ የበታች ህግ ተብሎ ሊሰየም ይችላል ።

በዚህ ውስጥ ያልተነሱት ሁለቱ ጥቃቅን የሕግ ዓይነቶች ነበሩ።

አጠቃላይ ማሳሰቢያ፡- በዋናነት የመንግስት ሹመቶችን እና የአዲስ የክብር ሽልማቶችን ለማስታወቅ ያገለግላል።

ማሳሰቢያ፡- የውጭ ኢንቨስትመንቶችን ማበረታቻ የሚመለከት እንደ 1950 ማስታወቂያ ቁጥር 10 ለመሳሰሉት አንዳንድ የህዝብ ጥቅም ጉዳዮችን ለማስታወቅ የሚያገለግል መኪና ነበር።

የቀጠለ

የሕግ ህትመት

ነጋሪት አማራነት ለከበሮ ነው . ጋዛታ በመነሻው ጣሊያን ሲሆን አማርኛ ደግሞ በጉዲፈቻ ለጋዜጣ ነው። ከአመታት በፊት በኢትዮጵያ ከበሮ መደብደብ የአደባባይ ማስታወቂያ እና የህግ መውጣት ታወጀ። የነጋሪት ትውፊታዊ ቃል ከውጪ ከሚመጣው ጋዛታ ቃል ጋር በማጣመር መንግስታዊ ህጋዊ መረጃን ለህዝብ የማስተላለፊያ ዘዴን መሰየምን ያካትታል።

ነጋሪት _ ጋዛታ የኢትዮጵያ የሕግ አውጭ፣ አስፈጻሚና የአስተዳደር ሕግ ሪፖርተር ነው። በአማርኛ እና በእንግሊዝኛ የተፃፈው የመጀመሪያው እትም መጋቢት 30 ቀን 1942 የወጣ ሲሆን ከዚያን ጊዜ ጀምሮ በመደበኛነት ታትሟል። በእርግጥ የቋንቋ ግጭት ቢፈጠር አማርኛ ብቻ ነበር። አልፎ አልፎ በነጋሪት ታትሞ የወጣ ህግ ነው። ጋዛታ ሕጉ ተግባራዊ የሚሆንበትን በኋላ የሚገልጽ ልዩ ድንጋጌ ይዟል።

በነጋሪት ውስጥ ይታዩ የነበሩ አዋጆች፣ አዋጆች፣ ትዕዛዞች እና የህግ ማሳሰቢያዎች ጋዜጣ በጠቅላላ ስማቸው፣ ቁጥራቸው እና በዓመታቸው ተጠቅሰዋል ። ሕጎች በነጋሪት ታትመዋል ጋዜጣ በጥብቅ በጊዜ ቅደም ተከተል።

የቀጠለ

በ 1955 ሕገ መንግሥት ውስጥ የሚሠራ ሕግ

በተሻረው የ1955 ሕገ መንግሥት የአንደኛ ደረጃ ሕጎች ምንጮች ንጉሠ ነገሥቱ እና ፓርላማ ነበሩ። ንጉሠ ነገሥቱ ሁለት ዓይነት የመጀመሪያ ደረጃ ሕጎችን ማለትም ትዕዛዞችን እና ድንጋጌዎችን የማውጣት ሕገ መንግሥታዊ ሥልጣን ሲኖራቸው ፓርላማው አንድ ዓይነት የመጀመሪያ ደረጃ ሕጎችን ማለትም አዋጆችን የማውጣት ሥልጣን አለው። በንጉሠ ነገሥቱ ብቻ ያወጡ የነበሩት ትዕዛዞች በዋናነት የመንግሥት አካላትና የመንግሥት ሥልጣን አካላት ወይም ቅርንጫፎቻቸው የመፍጠር ወይም የመፍረስ ጉዳዮች፣ የማዘጋጀት ቤቶች ቻርተር፣ የሰራዊት ክፍሎች ማሳደግና መፍረስ ወዘተ ጋር የተያያዙ ዋና ዋና ሕጎች ናቸው። የመንግስት እና የመንግስት መዋቅር ጥያቄዎች ። ንጉሠ ነገሥቱ ሌላ የመንግሥት አካል ወይም የመንግሥት ሥልጣንን ሳይጠቅስ የማዘዝ ሥልጣን እንደነበራቸው ልብ ሊባል ይገባል።

በሁለት መንገድ ትዕዛዞችን ማስጀመር ይቻል ነበር። በመጀመሪያ፣ ንጉሠ ነገሥቱ ራሳቸው በአንድ ወገን ማስነሳት እና ይህን ማድረግ ተገቢ ሆኖ ባገኘው ጊዜ ሁሉ ሊያወጣቸው ይችላል። በሁለተኛ ደረጃ፣ አጀማመርያቸው በሚመለከተው ወይም በሚመለከተው የመንግስት አካል ደረጃ ሊጀምር ይችላል። እንዲህ ዓይነቱ መንግሥታዊ አካል እንደ መጀመሪያው ደረጃ የሕግ አስተያየት ወይም ረቂቅ ለሚኒስትሮች ምክር ቤት ያቀርባል ከፀደቀለት ንጉሠ ነገሥቱ በጠቅላይ ሚኒስትሩ እጅ ገብተው እንደ ሁኔታው እንዲፀድቁ ወይም እንዲቀመጡ ያደርጋል። መሆን

የቀጠለ

አዋጆች በተለያዩ መንገዶች ሊነሱ የሚችሉ ነበሩ። ፓርላማው ሁለት ምክር ቤቶች ስለነበር፣ ከሁለቱም የፓርላማ ምክር ቤቶች ረቂቅ አዋጆች ሊነሱ ይችላሉ። ይህ ረቂቅ በተጀመረበት ምክር ቤት አብላጫ ይሁንታ አግኝቶ ከተሳካ፣ ወደ ሌላ ምክር ቤት ተላልፎ በድጋሚ ውይይት ተደርጎበት ድምፅ እንዲሰጥበት ይደረጋል። በሁለተኛው ምክር ቤት እንደገና አብላጫ ድምፅ ካገኘ ይህ ማለት የጠቅላላ ፓርላማውን ይሁንታ አግኝቶ ለንጉሠ ነገሥቱ ቀርቦ እንደ ጠቅላይ ሉዓላዊ ገዢነቱ፣ አዋጁ ከመውጣቱ በፊት እንዲቀጥል ማድረግ ነበረበት ማለት ነው። ረቂቅ አዋጆችም የተወሰነ ህግ እንዲወጣ ፍላጎት ካለው ማንኛውም የመንግስት አካል ደረጃ ሊጀመር ይችላል። እንዲህ ዓይነቱ ረቂቅ ለሚኒስትሮች ምክር ቤት ቀርቦ፣ ምናልባትም በበቂ ሁኔታ መርምሮና ብረት በማፍሰስ፣ በጠቅላይ ሚኒስትሩ እጅ ለንጉሠ ነገሥቱ ቀረበ። ንጉሠ ነገሥቱ ከታቀደው ሕግ ጋር ከተስማሙ በኋላ ወደ ሁለቱ የፓርላማ ምክር ቤቶች ወደ የትኛውም ይልካል ፣ እዚያም ክርክር ተደርጎበት በመጨረሻ ድምጽ ይሰጣል ። ምክር ቤቱ አብላጫውን ይሁንታ ካገኘ ለመጨረሻ ጊዜ ይሁንታና አዋጅ እንዲወጣ ወደ ንጉሠ ነገሥቱ ይተላለፋል። አዋጆች በዚያን ጊዜ በሥራ ላይ የዋለው ሦስተኛው የመጀመሪያ ደረጃ ሕግ እና የንጉሠ ነገሥቱ ሁለተኛ ሕጋዊ መብት ነበሩ። እንደ አዋጆች ተመሳሳይ የሕግ ጉዳዮችን የሚመለከቱ ድንጋጌዎች የሚወጡት ፓርላማው በጊዜያዊነት በማይኖርበት ጊዜ ብቻ ማለትም በበጋ ወቅት ከስራ ውጭ በሚሆንበት ጊዜ ብቻ ነው ።

የቀጠለ

በንድፈ ሀሳብ ቢያንስ ሁሉም ድንጋጌዎች ፓርላማው በድጋሚ ሲሰበሰብ የፀደቀው ድምጽ ነበር።

አጠቃላይ ህግ የማውጣቱን ሂደት ስንመለከት በቅድመ-አብዮት ኢትዮጵያ ውስጥ የነበሩ ሁሉም ህጎች በስራ ላይ የዋሉት በንጉሠ ነገሥቱ እንደነበሩ በተደጋጋሚ ይነገራል።

የደርግ ዘመን

በመጀመሪያ ሊታይ የሚችለው የሕግ ማውጣት ሂደት የንጉሠ ነገሥቱን ከስልጣን ማውረድ እና የፓርላማ መፍረስ ቀጥተኛ ውጤት ነው። በደርግ ጊዜ የአንደኛ ደረጃ ህግ አንድ አይነት ብቻ ነበር ማለትም በጉባኤው የወጣው አዋጅ።

የፒኤምኤክ ኮንግረስ፣ የወቅቱ ከፍተኛ የመንግስት ስልጣን አካል፣ እንዲሁም ብቸኛው የወቅቱ የመጀመሪያ ደረጃ ህግ፣ ማለትም የአዋጁ ምንጭ ነበር። ብዙውን ጊዜ አዋጆችን የማውጣት ሥልጣን ለአንድ የመንግሥት አካል የተሰጠው በሕገ መንግሥታዊ ድንጋጌ ነው ማለት እውነት ነው። ወደ ጠ/ሚ/ር ሲነሳ ግን አዋጆችን የማውጣት ስልጣን በሌላ አዋጅ ለጉባኤው ተሰጥቷል። በአጠቃላይ የሕግ ማስታወቂያ በሚል ስያሜ የወጡ የዚህ ጊዜ የበታች ሕጎች ተዘጋጅተው እንዲወጡ በተፈቀደው የመንግሥት አካል ደረጃ ይወጡ የነበረ ቢሆንም፣ አብዛኞቹ የሕግ ማስታወቂያዎች ከአዋጁ ጋር ይወጡ የነበረ ቢሆንም፣ ይወጡ የነበሩትም ይወጡ ነበር። ማስቻል አዋጁም ሆነ ህጋዊ ማስታወቂያው ከአንድ ምንጭ የመጡ ናቸው።

የቀጠለ

በ PDRE ሕገ መንግሥት ሥር የሚሠራ ሕግ

በኢህአዴግ ቀን የነበረው የህግ ማውጣት ሂደት ኢትዮጵያ ከዚህ በላይ ከተገለጹት ሁለት የህግ አውጭ ስርዓቶች በእጅጉ የተለየ ነበር። በሃይሌ ውስጥ የህግ ማውጣት ሂደት የሰላሴ ኢትዮጵያ ምንም እንኳን ለስልጣን ክፍፍል አስተምህሮ በይፋ የከንፈሮችን ቃል የሰጠች ቢሆንም፣ እንደ እውነቱ ከሆነ፣ በንጉሠ ነገሥቱ ማንነት ላይ ያተኮረ ከፍተኛ ሥልጣን ያለው ነበረ። በደርግ ጊዜ የነበረው ህግ የማውጣት ሂደት ግን በጊዜያዊነት የቆመ ሂደት ተብሎ ሊገለፅ የሚችለው የአንደኛ ደረጃ የህግ የበላይነት ማለትም አዋጁ ብዙ ጊዜ ተጠናክሮ፣ ተሻሽሎና ተብራርቶ በተሰጠው ቁጥር ስፍር ቁጥር የሌላቸው መመሪያዎች ነበር። የሕግ ኃይል ነበረው (በመደበኛው ባይሆንም) እና አስገዳጅ ተብለው ይጸድቁ ነበር ምክንያቱም ብዙውን ጊዜ የአዋጆቹ ምንጭ ተመሳሳይ ነው ።

ሁለት ዓይነት ሕጎች ማለትም የመጀመሪያ ደረጃ እና የበታች ሕጎች ቀርበዋል። ይህ ከቀደምቶቹ የሕግ እርምጃዎች ጋር ተመሳሳይ ነበር።

በዚህ አደረጃጀት መሠረት አምስት ዓይነት የመጀመሪያ ደረጃ ሕጎች አሉ።

አዋጆች፦ የወጣው በብሔራዊ ሸንጎ ነው፣ የደኢህዴን የመንግስት ስልጣን የበላይ አካል (አንቀጽ 63 ንዑስ አንቀጽ 1)።

የቀጠለ

ድንጋጌዎች፦ የመንግሥት ምክር ቤት በሕገ መንግሥቱ የተሰጡትን ሥልጣንና ተግባራት ተፈፃሚ ለማድረግ የሚረዱ ድንጋጌዎችን የማውጣት ሥልጣን ነበረው (አንቀጽ 82/3/):

ልዩ ድንጋጌዎች ፦ የመንግስት ምክር ቤት አስፈላጊ እና አስገዳጅ ሁኔታዎች ሲፈጠሩ ልዩ ድንጋጌዎችን የማውጣት ሥልጣን ነበረው። ይህ ልዩ ድንጋጌዎችን የማውጣት ሥልጣን ግን ብቁ የሆነው የመንግስት ምክር ቤት በብሔራዊ ሽንገ ክፍለ-ጊዜዎች መካከል ብቻ ማለትም በማይሰበሰብበት ጊዜ ብቻ ነው፡፡

የፕሬዝዳንት ድንጋጌዎች፦ የምክር ቤቱ ፕሬዝዳንት፣ እሱም በተራው፣ የቋሚው አካል የብሔራዊ ሽንገ ፣ የመጨረሻዎቹን ሁለት ዓይነት የመጀመሪያ ደረጃ ሕጎች የማውጣት መብት አለው። በዋነኛነት በሕገ መንግሥቱ የተሰጡትን ሥልጣንና ተግባራት ተግባራዊ ለማድረግ ለማመቻቸት የፕሬዝዳንት ድንጋጌዎችን የማውጣት ሥልጣን ነበረው (አንቀጽ 86/4):

ልዩ የፕሬዝዳንታዊ ድንጋጌዎች ፦ እንዲሁም ብሔራዊ ሽንገ በሌለበት ወቅቶች በአስገዳጅ ሁኔታዎች ልዩ የፕሬዝዳንታዊ ድንጋጌዎችን የማውጣት መብት ነበረው ። ነገር ግን፣ እንደዚህ አይነት ልዩ የፕሬዝዳንት አዋጆች በብሔራዊ ሽንገ በሚቀጥለው ክፍለ ጊዜ ቀርቦ መጽደቅ ተችሏል ። 87):

የቀጠለ

የሕግ አጀማመርን በተመለከተ፣ ማለትም አዋጆችን፣ የሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 71፣ የመንግሥት ምክር ቤት፣ የሪፐብሊኩ ፕሬዚዳንት፣ የብሔራዊ ሸንጎ ኮሚሽኖች፣ የብሔራዊ ሸንጎ አባላት ፣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት፣ ጠቅላይ ፍርድ ቤት፣ ጠቅላይ አቃቤ ሕግ፣ የከፍተኛ አስተዳደርና ራስ ገዝ ክልሎች ሸንጎዎች ፣ እና ብዙኃን ድርጅቶች በብሔራዊ አካሎቻቸው አማካይነት ይህ መብት ነበራቸው።

በ PDRE ውስጥ በራስ ገዝ ክልል ሸኅጎስ ፣ አስተዳደራዊ ክልል ሸንጎዎች ፣ ልዩ አስተዳደር ሸንጎዎች እና አውራጃዎች ውስጥ የተለያዩ እና ተዋረዳዊ የሚለዩ የመንግስት ስልጣን ማስቀመጫዎችን አግኝተናል ። በሕገ መንግሥቱ የታወጁት ሸንጎዎች እና በኋላም የወጡ አስተዳደራዊ አዋጆች በየደረጃቸው ከፍተኛ የመንግሥት የሥልጣን አካላት ሆነው ቆይተዋል። የደኢህዴን የመጀመሪያ ደረጃ ህግ ከደኢህዴን ከፍተኛ የመንግስት አካል ማለትም ብሄራዊ ሸንጎ እንዲሁም በቋሚ አካሉ ማለትም በመንግስት ምክር ቤት እና በሪፐብሊኩ ፕሬዝዳንት የወጡ ህጎች ነበሩ። በአንድ በኩል በብሔራዊ ሸንጎ እና በመንግስት ምክር ቤት እና በሪፐብሊኩ ፕሬዝዳንት መካከል ላዩን ልዩነት ለማድረግ እና ከዚያ ወደ ናሽናል ብቻ ለመጥራት መከራዎች ሸንጎ የሥልጣን የበላይ አካል በተዘዋዋሪ ለሁለቱ ሁለተኛ ደረጃ በመስጠት ስህተት ነው።

የቀጠለ

ምክንያቱም እነዚህ ሁለቱ ልዩ የመንግስት ስልጣን አካላት በመጀመሪያ ደረጃ የብሄራዊ ሽንጎ አካል እና አካል ሲሆኑ በሁለተኛ ደረጃ ደግሞ የብሄራዊ ሽንጎን ህጋዊ ሉዓላዊነት የእለት ከእለት ተግባራትን በመወከል እና በማከናወን ላይ ያሉ አደራ የተሰጣቸው ናቸው ።

በመሆኑም የኢ.ህ.አ.ዴ.ግ የበታች ህግ ከላይ ከተጠቀሱት ከፍተኛ የመንግስት አካላት ውጪ በሁሉም የመንግስትም ሆነ የአስተዳደር ስልጣን አካላት የወጡ ድንጋጌዎች በሙሉ ከብሄራዊ ሽንጎ በሚወጣው የውክልና ስልጣን መሰረት ነው ።

በደኢህዴን ውስጥ ያሉ ሁሉም የበታች ህጎች መመሪያ እና ደንቦች ተብለው በሁለት ስም ወጥተዋል፣ ከተወሰነ በስተቀር። በአጠቃላይ የህግ የበላይ የሆነው ብሄራዊ ሽንጎ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ በበታች የስልጣን አካላት እና በክልል አስተዳደር የወጡ ህጎች ተፈጥሮ እና ወሰን ላይ በፅኑ ቁጥጥር ስር እንደነበረ አይተናል ።

የቀጠለ

በአሁን ሰዓት በኢትዮጵያ ህግ ማውጣት

አሁን ባለቅበት ኢትዮጵያ ፣ በ Art. 51 የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት (ለፌዴራል መንግሥት በተሰጡት ሥልጣንና ተግባራት ላይ) ሉዓላዊው ማለትም ሕግ አውጭው ሕግ የማውጣት ሥልጣን አለው [አንቀጽ 1. 55 የኢ.ፌ.ዲ.ሪ. በመሆኑም በሚከተሉት ዘርፎች ለፌዴራል መንግሥት በአዋጅ መልክ ሕጎችን የማውጣት ሥልጣን የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ነው ። በ Art ስር. 55 የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት

- ✓ የፌዴራል መንግስት የተፈጥሮ ሀብቶች;
- ✓ የክልል እና የውጭ ንግድ ህግ;
- ✓ የፌዴራል የትራንስፖርት ህጎች;
- ✓ የፖለቲካ መብቶችን ማስከበርን በተመለከተ የምርጫ ህጎች እና ሌሎች ህጎች;
- ✓ ዜግነት እና ሌሎች ህጎች;
- ✓ መደበኛ እና የቀን መቁጠሪያ;
- ✓ የፈጠራ ባለቤትነት እና የቅጂ መብት ህጎች።

የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት በሕገ-ደንብ (በሥነ-ጥበብ) ላይ የማውጣት ሥልጣን ተሰጥቶታል። 55(3)፣ (4) እና (5)፣ (6) የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ህገ መንግስት።

- የሥራ ሕግ;
 - የንግድ ኮድ;
 - የወንጀለኛ መቅጫ ህግ;
 - አንድ የኢኮኖሚ ማህበረሰብ ለመመስረት እና ለማቆየት አስፈላጊ የፍትሐ ብሔር ህጎች።
- በሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 62(8) መሠረት የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ሕግ የሚያወጣባቸውን የፍትሐ ብሔር ጉዳዮች የፌዴሬሽን ምክር ቤት የመወሰን ሥልጣን አለው።

የቀጠለ

የሕግ አውጭነት ሥልጣኑ ለሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት የተሰጠው የፌዴራል መንግሥት ከፍተኛው የሥልጣን አካል በመሆኑ እንደሆነ እናስተውላለን። ከህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት በተጨማሪ አስፈፃሚ አካላትም ደንብና መመሪያ የማውጣት ስልጣን ሰጥተዋል። የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 77(13) ድንጋጌ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ከሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት በተሰጠው ሥልጣን መሠረት ደንብ ያወጣል ። እዚህ ላይ ድንጋጌው በግልጽ እንደሚያሳየው ለሚኒስትሮች ምክር ቤት የተሰጠው የሕግ አውጪ ሥልጣን ከሕግ አውጪው (ማለትም ከሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት) የተወከለው የሕግ አውጪ ሥልጣን ነው። በህገ መንግስቱ አንቀጽ 74(5) መሰረት ጠቅላይ ሚኒስትሩ በሚኒስትሮች ምክር ቤት የሚወጡትን ደንቦችና መመሪያዎች አፈፃፀም የመቆጣጠር ስልጣን አለው። የ Art. 74(5) ከደንብ በተጨማሪ የሚኒስትሮች ምክር ቤት መመሪያ የማውጣት ስልጣን እንዳለው ያሳያል።

ሚኒስቴር መስሪያ ቤቶችም በአዋጅ የተሰጡትን ስልጣኖች ተግባራዊ ለማድረግ **መመሪያ የማውጣት ስልጣን ተሰጥቷቸዋል።**

የአስፈጻሚ አካላት ደንብና መመሪያ የማውጣት ስልጣን እንዳላቸው አይተናል። እነዚህ ሉዓላዊ ያልሆኑ ህግ አውጪ አካላት ናቸው።

የቀጠለ

ከህግ አውጭው ውጪ ያሉ አካላት ሉዓላዊ ያልሆኑ ህግ አውጪ አካላት ናቸው።

ሉዓላዊ ያልሆኑ የሕግ አውጭ አካላት ባህሪያት ምንድን ናቸው? የበታች ህግ አውጪዎች ናቸው ምክንያቱም፦

I . እንደዚህ ያሉ አካላት ሊታዘዙ እና ሊለወጡ የማይችሉ ህጎች አሉ;

II . በመሠረታዊ ህግ እና በተለመደው ህጎች መካከል ልዩነት አለ;

III . በሕግ አውጭ አካል የወጡትን ሕጎች ትክክለኛነት ወይም ሕገ መንግሥታዊነት የመናገር ሥልጣን ያለው አካል መኖር አለበት ።

IV. በስልጣን ውክልና ህግ የማውጣት ስልጣን ሰጥተውታል።

የቀጠለ

ሕጎችን የሚያወጣው ማነው ?

ሕገ መንግሥቱ የሚኒስትሮች ምክር ቤት " የጦርነት አዋጅ ረቂቅ ሕጎችን ጨምሮ ማንኛውንም ረቂቅ ሕጎች ለሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ያቀርባል" በማለት በግልጽ ይደነግጋል። 77(11) ሕገ መንግሥቱ] . የሚኒስትሮች ምክር ቤት በፌዴራል መንግሥት ሥልጣን ሥር ባሉ ጉዳዮች ላይ ረቂቅ ሕጎችን የማውጣት ሥልጣን እንዳለው እንረዳለን።

በተጨማሪም፣ ኢያንዳንዱ ሚኒስቴር ፖሊሲዎችን እና ህጎችን የማንሳሳት ስልጣን አለው። ቁጥር 471/2005, ኦርት. 10]።

የቀጠለ

በ Art. 4 የፕሮክ. ቁጥር 470/2005 መንግሥት; የፌዴሬሽን ምክር ቤት; ተናጋሪው; እና የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት; የምክር ቤቱ አባላት; የምክር ቤቱ ኮሚቴዎች; እና ሌሎች ለምክር ቤቱ ተጠሪነት ያላቸው የመንግስት ተቋማት በክልላቸው ባሉ ጉዳዮች ላይ ረቂቅ ህጎችን በማንሳት ለምክር ቤቱ የማቅረብ ስልጣን አላቸው። ነገር ግን ረቂቅ የፋይናንስ ህግን የማንሳት ስልጣን ያለው መንግስት ብቻ ነው [አንቀጽ 6(4) of Proc. ቁጥር 470/2005].

ማንኛውም ረቂቅ በጽሁፍ ተዘጋጅቶ ለምክር ቤቱ ቀርቦ ለአፈ ጉባኤው መቅረብ አለበት ። ከዚያም አፈ-ጉባኤው የረቂቅ ሕጉን ማጠቃለያ ማቅረብ አለበት እና በአጠቃላይ ይዘቱ ላይ ምክክር መደረግ አለበት [ፕሮክ. ቁጥር 470/2005, አርት. 7 (ሀ)። ከዚያም አፈ ጉባኤው ለሚመለከተው ቋሚ ኮሚቴ ይመራዋል [ፕሮ. ቁጥር 470/2005; ስነ ጥበብ. 7(ለ)። ምክር ቤቱ የሚከተሉት ቋሚ ኮሚቴዎች ይኖሩታል። ቁጥር 470/2005; ስነ ጥበብ. 18]

1. የአቅም ግንባታ ጉዳዮች;
2. የንግድ እና ኢንዱስትሪ ጉዳዮች;
3. የገጠር ልማት ጉዳዮች;
4. የተፈጥሮ ሀብቶች እና የአካባቢ ጥበቃ ጉዳዮች;
5. የመሠረተ ልማት ልማት ጉዳዮች;
6. በጀት እና ፋይናንስ ጉዳዮች;

የቀጠለ

7. የውጭ, የመከላከያ እና የደህንነት ጉዳዮች;
8. የሴቶች ጉዳይ;
9. የመረጃ እና የባህል ጉዳዮች;
10. ማህበራዊ ጉዳይ; እና
11. የኦርብቶ አደር ጉዳዮች.
12. የህግ እና የአስተዳደር ጉዳዮች;

ስራውን የወሰደው ኮሚቴ ከ20 የስራ ቀናት በኋላ ሃሳቡን ለምክር ቤቱ ያቀርባል። ቁጥር 470/2005; ስነ ጥበብ. 8] በመሆኑም ሁለተኛ ንባብ በምክር ቤቱ (ፕሮ. ቁጥር 470/2005; አንቀጽ 9] ውይይቱ መሟጠጥ ካልቻለ፣ ሂሳቡ ለተጨማሪ ምርመራ ለሚመለከታቸው ኮሚቴዎች ይለካል [አርት. 9 (ሐ) ተመሳሳይ። ለሁለተኛ ጊዜ የተቀበለው ኮሚቴ የተሻሻለውን እትም እና የመጨረሻ ውሳኔውን ለምክር ቤቱ ያነባል። [ፕሮክ. ቁጥር 470/2005; ስነ ጥበብ. 10 (ሀ)]።

ከዚያም ምክር ቤቱ ረቂቁን (ረቂቅ ሕጉን) በመጨረሻው ሐሳብ (አንቀጽ 10 (ለ)) ላይ ውይይት ካደረገ በኋላ ያፀድቃል፣ ከዚያም አፈ ጉባዔው ረቂቁን ለፕሬዚዳንቱ ፊርማ ይልካል (አንቀጽ 11 (ሀ)) ። ፕሬዚዳንቱ በ15 ቀናት ውስጥ ሂሳቡን እንዲፈርሙ ይጠበቅባቸዋል፣ አለበለዚያ ህጉ ፕሬዝዳንቱ ካልፈረሙ ከ15 ቀናት በኋላ ተግባራዊ ይሆናል [አዋጅ ቁጥር 470/2005፣ አንቀጽ 11(ለ)] ከዚህም በላይ የፀደቀው ህግ ነው። በአፈ-ጉባዔው ተቆጥሮ በፌዴራል ነጋሪት መታተም አለበት። ጋዜጣ [አርት. 11 (ሐ)]።

ሂደቱ

- 1) በሥልጣናቸው ውስጥ ባሉ ጉዳዮች ላይ ረቂቅ ረቂቅ ህጉ ለምክር ቤቱ ያቀርባል
- 2) የመጀመሪያ ንባብ . በዚህ ደረጃ ረቂቅ ረቂቅ ህግ ለአፈ ጉባኤው ቀርቦ አፈ ጉባኤው የረቂቅ አዋጁን ማጠቃለያ ለምክር ቤቱ ያቀርባል።
- 3) በቤቱ ውስጥ መወያየት እና መወያየት
- 4) ወደ ቋሚ ኮሚቴዎች ይመራሉ።
- 5) በቤት ውስጥ ሁለተኛ ንባብ
- 6) በቤቱ ውስጥ መወያየት
- 7) ወደ ቋሚ ኮሚቴው ይመራሉ።
- 8) ቤቱ ሂሳቡን ያልፋል
- 9) ቁጥር እንዲሰጠው እና በፕሬዝዳንቱ እንዲፈርም ይልካል

የቀጠለ

ሕጎች መሻር

ህግን መሻር፡- አሁን ያለውን ህግ በሕግ አውጭነት መሻር ነው። በሌላ አነጋገር ህግን መሻር ማለት ህጉን ህጋዊ ውጤት እንዳይኖረው ማድረግ ማለት ነው ። ከላይ የተመለከተው የህግ ማውጣት ሂደት አንድ የተወሰነ መደበኛ ደረጃ ህጋዊ ከሆነበት ወይም ወደ የህግ የበላይነት የሚቀየርበትን መንገድ በመሠረታዊነት ይዛመዳል። አሁን በዚህ ክፍል ስር የምንወያየው ሕግ ከማውጣት ተቃራኒ ሂደት ጋር ይዛመዳል--የሀገሪቱ ህግ አካል እና አካል የነበረውን የተወሰነ መደበኛ ደረጃ ህጋዊ ማድረግ። እዚህ ላይ ልብ ልንል የሚገባን ነገር ቢኖር ህጋዊ የማውጣቱ ሂደት ከላይ የተገለጹትን አካላት የማውጣት ህግ እኩል ተግባር መሆኑን እና ህጎችን ለማውጣት እንደተገለጸው ብዙ ወይም ያነሰ ተመሳሳይ ሂደትን እንደሚያመለክት ነው ።

ቀጠለ

**በህጎች መሻር እና ማብቂያ መካከል ያለው ልዩነት
ህግ (ህግ) ዘላቂ ወይም ጊዜያዊ ነው።**

**ዘላለማዊ ህግ፡- የሚቆይበት ጊዜ የማይወሰን ከሆነ ዘላለማዊ
ነው፤ እና እንደዚህ አይነት ህግ በግልጽ ወይም በተዘዋዋሪ
ሊገለጽ የሚችል አስከ ሸረታው ድረስ ጸንቶ ይቆያል።
ዘላለማዊ ህግ ሊሻር አይችልም በሚል ስሜት ዘላለማዊ
አይደለም; በዘላቂነት ዘላቂ ነው, በጊዜ ሂደት ወይም ያለጥቅም
አይሰረዝም.**

የቀጠለ

ጊዜያዊ ህግ ፦ ሃውልት ጊዜያዊ የሚሆነው የሚቆይበት ጊዜ ለተወሰነ ጊዜ ሲሆን ይህ ህግ ቀደም ብሎ ካልተሻረ በቀር የተወሰነው ጊዜ ሲያልቅ ያበቃል። በመግቢያው ላይ እንደተገለጸው የሕጉ ዓላማ ጊዜያዊ ስለሆነ፣ ህጉ የሚቆይበት ጊዜ የተወሰነ ጊዜ ካልተገለጸ ጊዜያዊ ተብሎ ሊወሰድ አይችልም ። የሽግግር ህግ አውጪ ስልጣንን ማቆም በስልጣኑ ቀጣይነት ላይ በወጣው ዘላለማዊ ህግ ላይ ምንም ተጽእኖ አይኖረውም. የጊዜያዊ ሃውልት ቆይታ በአዲስ ህግ ሊራዘም ይችላል ። ነገር ግን ጊዜያዊ ህግ ካለቀ በኋላ ያንኑ በማስተካከል ብቻ ውጤታማ ሊሆን የማይችል ይመስላል ። ጊዜው ያለፈበት ህግን ለማደስ ብቸኛው ተስማሚ መንገድ ተመሳሳይ በሆነ መልኩ እንደገና በማውጣት ወይም ህገ-ደንብ በማውጣት ጊዜው ያለፈበት ህግ በዚህ እንደገና ታድሷል በማለት ነው .

ለፓርላማ ወይም ለክልል ህግ አውጪዎች የተሰጡትን ርዕሰ ጉዳዮች በተመለከተ ህግ የማውጣት ስልጣን በእነዚያ ርዕሶች ላይ ህጎችን የመሻር ስልጣን አለው። ማንኛውም ሕገ መንግሥታዊ ገደብ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ አጠቃላይ ደንቡ “የሕግ አውጭ አካል ሕግን የመሻር ሥልጣን ከሥልጣኑ ጋር አብሮ ሰፊ ነው ” እና ሕግ አውጪው በአንድ ጉዳይ ላይ ሕግ የማውጣት ሥልጣን የሌለው ነው። ቁስ አካል እንዲሁ የመሻር ኃይል የለውም ። ፓርላማ የሰራው ነገር መቀልበስ ይችላል።

የቀጠለ

የመሻር ዓይነቶች

የሕጎች መሻር ፈጣን ወይም የተዘበራረቀ ሊሆን ይችላል ።

ፈጣን መሻር፦ አዲሱ የመሻሪያ ህጉ የዚህን የቀድሞ ህግ ሙሉ በሙሉ ወይም ከፊሉን የሚያመለክት ሲሆን የግዴታ ኃይሉን በማንሳት እና በህግ ተጨማሪውን ውጤት የሚክድ ከሆነ የቀድሞ ህግ በግልፅ ይሻራል ተብሏል ። አዲስ ህግ የቀድሞ ህግን በግልፅ ተሸሯል ከተባለ፣ በተጨማሪም፣ ለቀድሞው ህግ የሚያቀርበው ማጣቀሻ በምን መጠን እና መጠን ከአሁን በኋላ የማይሰራ መሆን እንዳለበት ግልጽ እና ትክክለኛ መሆን አለበት ። ከጠቅላላው እና ከፊል ገላጭ ስረዛዎች በተጨማሪ ሦስተኛው ዓይነት ፈጣን መሻር አለ የተለያዩ ከፊል ኤክስፕረስ ስረዛ ብቻ ነው ፣ እሱ ከቀድሞው ንጥረ ነገር ውስጥ የግዴታ ኃይልን ሳያስወግድ በመቅረቱ ተለይቷል ። ሕግ ግን የዚህን የቀድሞ ሕግ ይዘት ተፈጻሚነት ወሰን ብቻ ይገድባል ። ይህ ማለት በቀድሞው ህግ "መጠን አንቀፅ" ተብሎ የሚጠራውን ብቻ የሚነካ እና የተቀሩትን ድንጋጌዎች ይተዋል.

የቀጠለ

በተዘዋዋሪ ወይም በዘዴ መሻር

ህግ በተዘዋዋሪ ወይም በዘዴ ሊሰረዝ ይችላል። አንድምታ በማድረግ መሻር ላይ ግምት አለ; እና የዚህ ደንብ ምክንያቱ ህግ አውጪው ህግ ሲያወጣ በተመሳሳይ ርዕሰ ጉዳይ ላይ ያሉትን ህጎች ሙሉ እውቀት አለው በሚለው ጽንሰ-ሀሳብ ላይ የተመሰረተ ነው, እና ስለዚህ, ያለውን ህግ በግልፅ መሻርን ባያቀርብም, ግምቱ ይህ ነው. የቀድሞውን ህግ ይሸራል. አዲሱ ህግ ሕጎችን የሚጠቅስ የመሻሪያ ክፍል ሲይዝ፣ በግልፅ የሚሻረው፣ ሌሎች ህጎች በተዘዋዋሪ እንዲሰረዙ የሚደረገው ግምት በ **EXPRESSIO UNIS EST EXCLUSIO ALTERIUS** መርህ ላይ የበለጠ ተጠናክሯል። የሌላውን ማግለል]) ግምት ግን ውድቅ ተደርጎበታል እና መሻሩ አስፈላጊ በሆነ አንድምታ የሚገመተው የኋለኛው ሕግ ድንጋጌዎች በጣም የሚቃረኑ ወይም ቀደም ሲል በወጣው ሕግ የተደነገገው "ሁለቱ በአንድ ላይ መቆም የማይችሉ " ሲሆኑ ነው. መጻየፍን ለመወሰን የተተገበረ ፈተና፣ በተዘዋዋሪ የመሻር ጥያቄን ለመፍታት ሊተገበር ይችላል እና መታየት ያለበት፡

- በሁለቱ ድንጋጌዎች መካከል ቀጥተኛ ግጭት መኖሩን;
- የሕግ አውጭው አካል ያለፈውን ሕግ የሚተካውን ርዕሰ-ጉዳይ በተመለከተ የተሟላ ኮድ ለማውጣት አስቦ እንደሆነ፤

የቀጠለ

➤ በአንድምታ መሻር ልክ እንደ ገለጭ ቃላት ውጤታማ ነው ።

➤ የቀድሞ ልዩ ህግ እና በኋላ አጠቃላይ ህግ

ቀደም ያለ ልዩ ወይም ልዩ ሕግ በኋላ ላይ በተደረገው ጠቅላላ ሕግ በተዘዋዋሪ ለመሻር ዝግጁ አይደለም . ልዩው ወይም ልዩው የሚመለከተው በአጠቃላይ ሕጉ በተሸፈነው የርዕሰ ጉዳይ ላይ የተወሰነ ምዕራፍ ብቻ ነው፣ ስለሆነም፣ ዕርቅ በተለምዶ የሚቻለው በቀደመው ተግባር እና በኋላ ባለው አጠቃላይ ድርጊት መካከል ነው፣ ስለዚህም ልዩ ሕጉ እንደ ልዩ ወይም መመዘኛ ተደርጎ ይወሰዳል። አጠቃላይ ህግ. ሆኖም ግን, ከፊል ቀዳሚ ህግን በሚቀጥለው አጠቃላይ ህግ መሻርን የሚከለክል ህግ የለም. የምንጠቀመው የግንባታ መርህ ብቻ ነው.

➤ የቀድሞ አጠቃላይ ህግ እና በኋላ ልዩ ህግ

ከመተግበሩ በፊት የሕጉ ርዕሰ ጉዳይ በቀድሞው ሕግ አጠቃላይ ድንጋጌዎች እየተመራ ከሆነ የቀድሞ አጠቃላይ ሕግ በሚቀጥለው የተለየ ድርጊት ሊነካ ይችላል ።

የቀጠለ

በዚህ ሁኔታ የልዩ ሕግ አሠራር አጠቃላይ ሕጉን በከፊል የመሻር ወይም ሥራውን የመቀነስ ወይም ለተወሰኑ ጉዳዮች የሥራ ሁኔታዎችን ለመጨመር ውጤት ሊኖረው ይችላል ። በሌላ አገላለጽ የኋለኛው የተለየ ሕግ በተመሳሳይ ርዕሰ ጉዳይ ላይ የቀድሞውን አጠቃላይ ሕግ ለማሻሻል ወይም ለመሻር ተጽዕኖ ሊኖረው ይችላል ።

➤ ጥፋቶችን እና ቅጣቶችን የሚገልጹ ህጎች

በኋለኛው ህግ የተፈፀመውን ጥፋት በድጋሚ ከገለፀ እና የተለየ ቅጣት ካስተላለፈ፣ ወይም አሰራሩን ቢቀይር፣ የቀደመው ህግ በአንድምታ ይሻራል ... ነገር ግን በኋለኛው ድርጊት ላይ የተገለፀው ጥፋት የማይሰራበት መርህ ምንም አይነት ተግባራዊነት የለውም። በቀደመው ህግ እንደተገለፀው ማለትም የሁለቱ ወንጀሎች አስፈላጊ ንጥረ ነገሮች ሲለያዩ በአጭሩ፣ አዲስ ህግ አሁን ያለውን የወንጀለኛ መቅጫ ህግ መሻር የሚያስከትለውን ውጤት በተመለከተ የተለየ ማጣቀሻ ባይኖርም ሊሸረው ይችላል። **LEGES POSTERIORE PRIORES CONTRARIAS ABRAGANT** (በኋላ ያሉት ሕጎች የቀድሞ ተቃራኒ ህጎችን ይሻራሉ) የሚለው የተለመደ ህግ ነው ። መርሀው አዲሱ ህግ በአሮጌው ህግ ላይ የበላይ ነው. ስለዚህ አዲሱ ህግ ከአሮጌው ህግ ጋር የማይጣጣም ከሆነ አሮጌው ህግ እንደ ተሻረ ይቆጠራል ምክንያቱም ህግን ከማውጣት መርሆዎች አንዱ በህጉ ላይ ለውጥ ማድረግ ነው.

ቀጠለ

የመሻር ውጤቶች

አንድ ሕግ ከተሰረዘ ፈጽሞ እንዳልወጣ ይቆጠራል . ስለዚህም ከተሻረው ህግ ምንም አይነት ግዴታ እና ግዴታ አይነሳም። ሌላው የሕግ መሻር ውጤት አንድ ሕግ በሰከንድ ከተሻረ እንደገና በሦስተኛ ከተሰረዘ ሦስተኛው ሕግ ለዚያ ግልጽ ድንጋጌ ካላቀረበ በስተቀር የመጀመሪያው ሕግ እንደገና አይታደስም ። ከዚህ መረዳት የሚቻለው ሁለተኛውን የሚሸረው ሦስተኛው ሕግ የመጀመሪያውን ሕግ ሊያንሰራራ ይችላል . ስለዚህ በሐውልቶች ቀጣይነት ላይ የተፈጸመ ወንጀሎች አሁን ከተሰረዙ በኋላም ሊከሰሱ እና ሊቀጡ ይችላሉ.

መብት ተጠብቆ ባለው እና ባልሆነው መካከል ያለውን ልዩነት መፍጠር አስፈላጊ ነው። የሕጉ መሻር ያልተነካው በሥሩ የተገኘ ወይም የተከማቸ መብት እንጂ “ተስፋ ወይም መጠበቅ” ወይም መብት ለማግኘት የመጠየቅ ነፃነት ብቻ አይደለም። በህጋዊ ሂደት የተገኘውን ወይም የተሰበሰበውን መብት ከማስከበር እና መብትን ለማግኘት በሚደረገው ህጋዊ ሂደት መካከል ልዩነት ተፈጥሯል። የመጀመሪያው ይድናል የኋለኛው ግን አይደለም .

ህግን መሻር በበታች ሰዎች ላይ ያለው ተጽእኖ ምንድነው? በአጠቃላይ መርህ የተነሳ አንድ ህግ ከተሻረ በኋላ ለህገ ደንቡ ሙሉ በሙሉ ተፈፃሚ ይሆናል ተብሎ የማይታወቅ ያህል፣ በህግ የተደነገገው የበታች ህግ ህጉ ከተሻረ በኋላ ተግባራዊ መሆን ያቆማል። ተቃራኒ የሆኑትን የቁጠባ አንቀጾች በማስገባት ይህንን ውጤት ማስወገድ ይቻላል.

የቀጠለ

የሕጎች ጊዜ ያለፈበት

በተሻሩ እና ጊዜያቸው ያለፈባቸው ሃውልቶች መካከል ልዩነት ሊፈጠር ነው። በእነዚህ ሁለት ዓይነት ሕጎች መካከል ያለው የውጤት ልዩነት የተሻሩ ሐውልቶች በእነሱ ስር ከተጠናቀቁት ግብዓቶች ጋር እስካልተገናኙ ድረስ ፣ በጭራሽ እንዳልነበሩ ሆነው ፣ ነገር ግን ጊዜያዊ ህጎችን በተመለከተ ፣ በእነሱ የተጣለው እገዳ መጠን ነው ። የግንባታ ጉዳይ ይሆናል . ጥያቄው አንዳንድ ጊዜ የሚነሳው ያለፈው ጊዜያዊ ህግ በተፈጸመ ድርጊቶች ወይም ነገሮች ላይ ነው፣ ለምሳሌ ከመቋረጡ በፊት የተፈፀመው ወንጀል። ይህ ሊታወቅ የሚችለው የአተገባበሩን ትክክለኛ ቋንቋ በመጥቀስ ብቻ ነው, በእንደዚህ አይነት አስፈላጊ ነጥብ ላይ ግልጽ እና ግልጽ መሆን አለበት, ግን በሚያሳዝን ሁኔታ ሁልጊዜ አይደለም.

የማለፊያ ውጤቶች

የሕጉ ማብቂያ ውጤት የሚወሰነው በሕጉ ግንባታ ላይ ነው።

✓ ጊዜው ያለፈበት ህግ ስር ያሉ የህግ ሂደቶች

ከጊዜያዊ ህግ ጋር በተያያዙ ጉዳዮች ላይ ከህጋዊ ሂደቶች ጋር በተያያዘ አንድ ጥያቄ ብዙውን ጊዜ የሚነሳው ሕጉ ካለቀ በኋላ መቀጠል ወይም መጀመር ይቻል እንደሆነ ነው። የተለመደው ህግ በአንድ ሰው ላይ በጊዜያዊ ሃውልት ስር የተወሰደው የፍርድ ሂደት ህጉ እንዳለቀ ይቋረጣል ። ስለሆነም አንድ ሰው ድርጊቱ ካለቀ በኋላ በወንጀል ክስ ሊመሰረትበት እና ሊፈረድበት የማይችል ሲሆን ይህም የቁጠባ ድንጋጌ በሌለበት ሁኔታ እና ክስ ድርጊቱ ካለቀበት ቀን በፊት ያላለቀ ከሆነ ወዲያውኑ ይቋረጣል. የሕጉ መቋረጥ.

የቀጠለ

✓ በጊዜያዊ ህግ የተደረጉ ማሳወቂያዎች፣ ትዕዛዞች፣ ደንቦች፣ ወዘተ

ጊዜያዊ ሕግ የሚያልቅበት መደበኛ ደንብ ማንኛውም ቀጠሮ፣ ማስታወቂያ፣ የሥርዓት ዕቅድ፣ ደንብ፣ ቅጽ ወይም መተዳደሪያ ደንብ በሕጉ መሠረት የተደረገ ወይም የወጣ ሕግ ካለቀ በኋላ ያበቃል እና አይቀጥልም ማለት ነው ። ጊዜው ያለፈበት ድርጊት ድንጋጌዎች እንደገና በተገበሩም . በተመሳሳይ መልኩ አንድ ሰው በጊዜያዊ ሃውልት ስር ከመከላከያ እስራት ጋር የተያያዘ መታሰር ሃውልቱ ሲያልቅ ወዲያውኑ ያበቃል።

✓ ጊዜው ያለፈበት ለሁሉም ዓላማዎች ህጉን የሞተ አያደርገውም።

ጊዜያዊ ህግ፣ ምንም እንኳን የማዳን ቅድመ-እይታ ባይኖርም... ለሁሉም ዓላማዎች የሞተ አይደለም ። ድንጋጌዎችን በመጣስ ጊዜያዊ ድርጊት በቀጠለበት ጊዜ ተከሶ የተፈረደበት ሰው የቅጣቱ ጊዜ ሙሉ ጊዜ ከማለፉ በፊት ግለሰቡ ቅጣቱን ከመፈጸሙ በፊት ሊፈታ አይችልም ።

✓ በጊዜያዊ ህግ መሻር

ጊዜያዊ ህግ ነባር ህግን በመሻር ላይ ተጽዕኖ በሚያሳድርበት ጊዜ ጥያቄ በሚነሳበት ጊዜ የተሻረው ሀውልት የሚሻረው ሐውልት በሚያልቅበት ጊዜ ያድሳል ። ለጥያቄው የሚሰጠው መልስ፣ በጊዜያዊ ሐውልት የተሻረ ሕግ ደንብ በይንሰራራ እና የተሻረው ህጉ የሚያበቃበት ጊዜ የሚወሰነው በመሻሪያው ህጉ ግንባታ ላይ ነው ። ቀደም ሲል በጊዜያዊ ህግ የተሰራውን የቀድሞ ህግ መሻር የሚያስከትለውን ውጤት በተመለከተ፣ ጊዜያዊ ህጉ የቀደመውን ድርጊት ለመሻር ያለው አለማ ከግምት ውስጥ መግባት ይኖርበታል፣ እናም ምንም አይነት አጠቃላይ ወይም ተለዋዋጭ ህግ ሊወጣ አይችልም።

የቀጠለ

ህግ ምንም እንኳን በአንዳንዶቹ ድንጋጌዎች ውስጥ ጊዜያዊ ቢሆንም በሌሎች ጉዳዮች ላይ ቋሚ ስራ ይኖረዋል.... በግንባታ ላይ በጊዜያዊነት የተደነገገው የመሻሪያ ክፍል ድርጊቱ ካለቀ በኋላ ጊዜው ካለፈበት ጊዜያዊ መሻሩ እንደ ጊዜያዊ ይቆጠራል. መሻር

የሕግ ጥሰት

ሕጉ ለልተወሰነ ጊዜ የሚኖረው ድንጋጌዎቹ በየጊዜው እስካልተሻሩ ድረስ ነው። አፈፃፀሙን ለማግኘት ምንጊዜም ወደ እሱ መመለስ ሊኖርበት ይችላል። አንድ ሕግ ለረጅም ጊዜ ጥቅም ላይ ሊውል ይችላል. ነገር ግን፣ እድሜ የፓርላማ ህግን ሊጠወልግ አይችልም፣ እና በማንኛውም ጊዜ፣ ህግ ካለፈበት ጊዜ ጀምሮ ተግባራዊ ሊሆን እንደሚችል በህግ አግባብ ተቀባይነት አግኝቶ አያውቅም ። ስለዚህ አስፈፃሚው አካል የተሰጠውን ህግ ተግባራዊ ለማድረግ ንቁ ላይሆን ይችላል እና ግለሰቦችም ህጉን ሊጠቀሙ ይችላሉ. ነገር ግን ህግን አለአግባብ መጠቀም እንዲሻር ሊያደርግ አይችልም ምክንያቱም ህግን መሻር ያለበት ህግ አውጪው አካል እንጂ የበታች አካላት አይደሉም።

የሕግ ጥሰት

በ **BLD** መሠረት ውድቅ ማድረግ "አንድን ነገር ባዶ የማድረግ ተግባር ; በተለይም የግዛት ሉዓላዊነትን መሠረት በማድረግ የፌዴራል ሕግን በመሻር የግዛት እርምጃ" ስለዚህም ውድቅ ማድረግ ባዶ የማድረግ ተግባር ነው። አንድ ድርጊት የመንግስትን ህግ የሚጻረር ከሆነ ሊሻር ይችላል።

የቀጠለ

በጋራ ህግ፣ ዳኞች ህግን ሊሸሩ ይችላሉ፣ ይህም የዳኞች ውድቅ በመባል ይታወቃል ። ዳኞች መሻር ማለት በዳኞች ውሳኔ ህግን ውድቅ ማድረግ ማለት ነው ። “በወንጀል ጉዳይ ዳኞች ተከሳሾችን በነጻ በማሰናበት የተከሰሱበት ማስረጃ ክብደት ምንም ይሁን ምን ህጉን የሚሸርበት ሂደት ነው።” ህግ ፍትሃዊ ካልሆነ ይሻራል። “ፍትሃዊ ያልሆነ ህግ በጭራሽ ህግ አይደለም” ይባላል። ይሁን እንጂ ችግሩ የተሰጠው ሕግ ኢፍትሐዊ መሆኑን ማን ሊፈርድ ይችላል? በጋራ ህግ፣ ዳኞች (የሰዎች ቡድን) የተሰጠው ህግ ኢፍትሃዊ መሆኑን ሊፈርድ ይችላል፣ እና ይህ የሞራል ህሊና መርህ ነው። የህግ የበላይነት ለጭፍን ታዛዥነት ማዘዣ ሳይሆን የመንግስት ስልጣን ውስንነት መርህ ነው። በተጨማሪም የህግ የበላይነት በመሰረቱ “በህግ መመራት እንጂ በሰዎች መመራት አይደለም” ነገር ግን ህግን የሚሸር ዳኞች ውሳኔ ላይ አይሳተፉም። ዳኞች የመንግስትን መመሪያዎች እና ድርጊቶች በመቃወም ላይ ይሳተፋሉ. የህግ የበላይነትም በመንግስት ባለስልጣን ውስጥ የግለሰቦችን ድርጊት ለመገደብ ነው, ምክንያቱም መርሀው ድርጊቶች በህግ በተገለጹት መሰረት መሆን አለባቸው. የህግ የበላይነት የመንግስትን ያልተገደበ ወይም የፍላጎት ስልጣን እና ስልጣን ይከለክላል። ስለዚህ የህግ የበላይነት አምባገነንነትን እና ተስፋ አስቆራጭነትን ለመከላከል የሚደረግ የፍትሻ እና ሚዛን ስርዓት አካል ነው።

ኢትዮጵያ ውስጥ ሕጉ የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ሕገ መንግሥትን የሚቃረን ከሆነ በፌዴሬሽን ምክር ቤት እንጂ በዳኞች ወይም በፍርድ ቤት አይደለም የሚሻረው ።

የቀጠለ

ክፍል አምስት፡ የህግ ተዋረድ

ፍቺ ፡- ተዋረድ ወደ ላይ የሚወጡትን ተከታታይ ደረጃዎችን ወይም የሰልጣን እና የሰልጣን ደረጃዎችን ከግንኙነት ተገዢነት ጋር ይገልጻል ፣ እያንዳንዱም ከላይ ላለው ነው። የሕግ ተዋረድ ማለት የአንድ አገር ሕጎች ሁሉ እንደ አስፈላጊነታቸው በየደረጃው ወይም በየደረጃው የሚቀመጡበት ሥርዓት ነው ። የሕጎች አስፈላጊነት ቅደም ተከተል ህጎችን ከሚያወጡት የመንግስት አካላት አስፈላጊነት ቅደም ተከተል ጋር በጣም የተያያዘ ነው። በሌላ አነጋገር የሕጎች ተዋረድ የበላይ እና የበታች ሹሞችን ቅደም ተከተል ለማስያዝ የኃይል ግንኙነት መርከቦች የሚይዙት የተቀናጀ የሰዎች ሰብሰብ ነፃብራቅ ነው። ስለዚህ አሁን ባለው የፌዴራል የሕግ ሥርዓት ውስጥ ስለ ሕጎች ተዋረድ እንወያያለን።

የንባብ ድልድል....በነበረንባቸው መንግስታት አሃዳዊ ፎርሞች ስር ስለ ህግ ውርስ

ቀጠለ

የህግ ተዋረድ አሁን ባለው የኢትዮጵያ ህጋዊ መዋቅር

በ1995 ዓ.ም የወጣው ሕገ መንግሥት የኢትዮጵያ ሕዝቦች፣ ብሔረሰቦችና ብሔረሰቦች የራስን ዕድል በራስ የመወሰን መብታቸውን አረጋግጦ፣ ለረጅም ጊዜ የዘለቀውን አሃዳዊ የአስተዳደር ዘዴ በእንዲቆም አድርጓል። በመሆኑም ኢትዮጵያ የፌዴራል መንግስት መዋቅር ወሰደች።

አሁን ባለው የፌዴራል አወቃቀር፣ ዘጠኙ ራስ ገዝ መንግስታት በራሳቸው ጉዳይ ላይ የመናገር መብት አላቸው። ስለዚህም ማዕከላዊ መንግሥት እንዳለው ሁሉ የራሳቸው የክልል ምክር ቤቶች ያወጡት ሕግ አላቸው። ስለዚህ፣ ሁለት አይነት ህጎች አሉን፡ የክልል እና የፌዴራል። በዚህ መሰረት የክልሎች/የክልሎች/ እና የፌዴራል መንግስት ተዋረዳዊ ግንኙነት እናያለን።

የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት የበላይነት

የቀጠለ

የፌዴራል ሕገ መንግሥት የፌዴራል ግንኙነት የተመሰረተበት ህብረት ቃል ኪዳን ነው . ስለዚህ ግንኙነቱ ዘላለማዊ እንዲሆን ቃል ኪዳኑ ወደ ጽሁፍ ሰነድነት መቀነስ አለበት። የፌዴራል ህገ መንግሥት የማዕከላዊም ሆነ የክልል መንግሥታት የስልጣን ምንጭ እንደመሆኑ መጠን የበላይ ህግ እንደሆነ ይታመናል። በብሪስ ጥቅም ላይ የዋለው የቃሉ የመጀመሪያ ትርጉም "ግትር " ነው. " በማለት ተናግሯል። ስለዚህ ሕገ መንግሥት የበላይ ነው ለማለት፣ ሕገ መንግሥቱን የመቀየር የሕግ አውጪው ሥልጣን የተገደበ ወይም የለም በማለት መግለጫውን ማየት አለብን ። የህገ መንግሥቱ የበላይነት እና ግትርነቱ የፌዴራሉ ህገ መንግሥት ዋና ዋና ባህሪያት ሲሆኑ የፌዴራሊዝም እሳቤም መገለጫዎች ናቸው። የ1995ቱ የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ህገ መንግሥት በአንቀፅ 9(1) ላይ ህገ መንግሥቱ የሀገሪቱ የበላይ ህግ ነው ይላል። "ማንኛውም ህግ፣ ልማዳዊ አሰራር እና የመንግሥት ኤጀንሲ ወይም ይፋዊ ተግባር ህገ መንግሥቱን የሚዳረር ተቀባይነት የለውም" ይላል። በዚህ አንቀፅ ውስጥ " ማንኛውም ህግ " የሚለው ሀረግ ሁሉንም ህጎች ለመሸፈን ያገለግላል, አሁን በማዕከላዊ እና በክልል ደረጃ በስራ ላይ ይውላሉ. ይህንን ከሥነ ጥበብ ንባብ መረዳት ይቻላል. ከ 50 እስከ 55 ከ Art. የዚህ ሕገ መንግሥት 9(1)።

ይህ ሕገ መንግሥት በፌዴራልም ሆነ በክልል መንግሥታት (የሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 9(2)) ባለሥልጣናት ላይ አስገዳጅነት ያለው ነው። ስለሆነም የበላይ ህግን በመጣስ በባለሥልጣኖቻቸው የተደረጉ ድርጊቶች ሁሉ ዋጋ የሌላቸው ናቸው።

የቀጠለ

በ Art. በህገ መንግስቱ አንቀጽ 9(4) ኢትዮጵያ ያፀደቀቻቸው አለም አቀፍ ስምምነቶች የሀገሪቱ ህጎች ዋና አካል ናቸው። በዚህ ንዑስ አንቀጽ መሠረት ዓለም አቀፍ ስምምነቶች (ስምምነቶች) የኢትዮጵያ ሕጎች አካል በመሆናቸው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ አንድ ውስጥ “ማንኛውም ሕግ” በሚለው ሐረግ ውስጥ መካተት አለባቸው። ከላይ የተጠቀሰው ሀረግ ለሕገ መንግሥቱ ተገዢ የሆኑትን ሁሉንም ሕጎች (ፌዴራል እና ክልሎች) ለመሸፈን ጥቅም ላይ እንደሚውል ተናግረናል። ስለዚህ የአለም አቀፍ ስምምነቶች የህጎች አካል በመሆናቸው ተዋረድ ከህገ መንግስቱ ያነሰ ነው ብሎ መደምደም ተገቢ ይሆናል። ነገር ግን በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 13(2) በመሠረታዊ መብቶችና ነፃነቶች ምዕራፍ ፦

ኢትዮጵያ ከተቀበለቻቸው ወይም ካጸደቀቻቸው ዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብቶች ድንጋጌዎች፣ ከዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብቶች ቃል ኪዳኖች፣ የሰብአዊ መብት ድንጋጌዎች እና ሌሎች ተዛማጅ ዓለም አቀፍ ሰነዶች መርሆዎች ጋር በተጣጣመ መልኩ ይተረጎማል። በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 13(2) ሥር “ተስማሚነት” የሚለው ቃል መካተቱ አንዳንድ ሰዎች በተጠቀሰው ንዑስ አንቀጽ ሥር የተመለከቱትን ዓለም አቀፍ ሰነዶች ከኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት እኩልነት ያላቸውን አቋም እንዲገነዘቡ ያደርጋል። ቀነሂሳ ይህንን አቋሙን በመደገፍ “ከዚህ /የሞተ ቁልፍ/ ለመውጣት የሚቻልበት አንዱ መንገድ የአለም አቀፍ የሰብአዊ መብት ሰነዶችን እንደ ህገ መንግስቱ የበላይ ማድረግ ነው” ብሏል። ነገር ግን ይህን ሲናገሩ መቼ እንደ ሕገ መንግሥቱ የበላይ እንደሚሆኑ ግልጽ አላደረጉም።

የቀጠለ

ነገር ግን የዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 13(2) ሲነበብ የዓለም አቀፍ ሰነዶች በምዕራፍ ሦስት ላይ በተደነገገው በሁሉም ጉዳዮች ላይ ትልቅ ቦታ የሚሰጠው ነው ሊባል ይችላል? ወይንስ በአንቀጽ 13(2) ላይ ያለው "ተስማምቶ" በ1995 የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት መሠረታዊ መብቶችና ነፃነቶችን የሚመለከቱ ድንጋጌዎች ትርጉም ባያስፈልግም እንኳ ከተጠቀሱት ሰነዶች ጋር መስማማት አለባቸው የሚል አንድምታ አለው ? ከዚህ አጭር ውይይት ለመረዳት እንደሚቻለው የቀነኒሳ አቋም ከላይ ያለውን ጥያቄ በአዎንታዊ መልኩ የሚመልስ ይመስላል። ከዚህ ጉዳይ ጋር በተያያዘ ከ "ትርጓሜው" ይልቅ ለ "ተጣጣሙ" የበለጠ ትኩረት ለመስጠት ያዘነብላል. በዚህ መሰረት አቋሙ የቀረቡትን መሳሪያዎች ትርጉም በማይሰጥበት ጊዜም የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ህገ መንግሥትን ያህል የበላይ የሚያደርጋቸው ይመስላል ።

በአቶ አየለ አስተያየት የሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 13(2) ዓለም አቀፍ ሰነዶችን በምዕራፍ ሦስት ከተመለከቱት ድንጋጌዎች በሁሉም ጉዳዮች ላይ ትልቅ ቦታ አላደረገም። ምክንያቱም በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 13(2) ላይ በግልጽ እንደተቀመጠው "ዓለም አቀፍ የመብቶች ረቂቅ ህጋዊ መስፈርቶችን" ማክበር አስፈላጊ የሚሆነው በትርጉም ጊዜ ብቻ ነው ።

ቀጠለ

በሌላ አነጋገር፣ እንደነዚህ ያሉት ዓለም አቀፍ ደረጃዎች በሕገ መንግሥቱ መሠረታዊ መብቶችና ነፃነቶች ምዕራፍ ሥር የተቀመጡት ድንጋጌዎች ግልጽ ያልሆኑ፣ ግልጽ ያልሆኑ፣ ግልጽ ያልሆኑ ፣ ወዘተ ሲሆኑ ለማጣቀሻነት ያገለግላሉ። . ነገር ግን በሕገ መንግሥቱ ምዕራፍ ሦስት የተገለጹት ድንጋጌዎች ግልጽ ከሆኑ፣ የተጠቀሱትን ሰነዶች ማጣቀስ አያስፈልግም። ስለዚህ የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 13(2) ለግልጽነት ሲባል ለማገልገል እንጂ በዚያው በአንቀጽ 9(1) ላይ ከተቀመጠው መሠረታዊ መርህ ጋር ተቃርኖ ለመፍጠር አይደለም ። ባጭሩ አየለ ህገ መንግሥቱ የበላይ ነው ብሎ የደመደመ ይመስላል።

የኢንተርናሽናል ስምምነቶች ሁኔታ VIS-A-VIS ሌሎች የቤት ውስጥ ህጎች

አሁን ባለችበት የኢትዮጵያ የሕግ ሥርዓት ዓለም አቀፍ ስምምነቶች ያሉበት ደረጃ ግልጽ አይደለም ። ስለዚህ አቋማቸውን መወሰን የምንችለው በትርጓሜ ብቻ ነው . ቀደም ሲል እንደተገለፀው የሕግ ተዋረድን መወሰን አስቸጋሪ ከሆነ የሚመለከታቸውን አካላት የሥልጣን ቅደም ተከተል መለየት ትልቅ ጠቀሜታ እንዳለው ቀርቧል። በመሆኑም በኢትዮጵያ ያሉ ስምምነቶችን ደረጃ ለማወቅ ስምምነቶችን የማጽደቅ ስልጣን ያለውን አካል መለየት አስፈላጊ ነው ።

በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት በግልፅ እንደተቀመጠው ለሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት በሚኒስትሮች ምክር ቤት ተወያይተው የተፈረሙ ዓለም አቀፍ ስምምነቶችን የማፅደቅ ሥልጣን ተሰጥቶታል [ኦርት. 55(12) የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ህገ መንግስት።

ይህ አካል በህገ መንግስቱ አዋጆችን የማውጣት ስልጣን ተሰጥቶታል (የፌዴራል ህግ) [የዚሁ አንቀጽ 55]። ስለዚህ ስምምነቶችም ሆኑ አዋጆች በሥራ ላይ የሚውሉት በዚህ አካል ተግባር ነው። ስለሆነም አሁን በስምምነቱና በአዋጅ መካከል ያለውን የስልጣን ተዋረድ በተመለከተ ጥያቄ ሊነሳ ይችላል። ሕጎች በአንድ አካል ሲወጡ ደንቡ እንደዚህ ያሉ ሕጎች በሥርዓት ደረጃዎች ላይ እኩል ናቸው . ስለዚህ ዓለም አቀፍ ስምምነቶችና አዋጆች በአንድ አካል (በሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት) ፀድቀው እስከወጡ ድረስ በተዋረድ ደረጃ ላይ እኩል ደረጃ አላቸው ።

የቀጠለ

ነገር ግን ዓለም አቀፍ ስምምነቶች በተዋረድ መሰላል ላይ እንደዚህ ያለ አቋም አላቸው ለማለት የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት በሚፈቅደውና በሚፈቅደው መሠረት መፈረም አለባቸው። በዚህ ረገድ አሁን በሥራ ላይ ያለው ሕገ መንግሥት በአንቀጽ **86** የውጭ ግንኙነትን ለማስተዋወቅ የሚደረጉ ዓለም አቀፍ ስምምነቶች የኢትዮጵያን ሉዓላዊነትና የሕዝቦቿን ጥቅም የሚያከብሩና የሚሰማሙ መሆን እንዳለባቸው ይደነግጋል ። በዚህ ጉዳይ ላይ ዶ/ር ፋሲል [1997] እንዲህ ሲሉ ጽፈዋል፡- “የኢትዮጵያ ሕገ መንግሥት ከታሪክ ትምህርት በመውሰድ የውጭ ግንኙነትን ማሳደግ የኢትዮጵያን ሕዝቦች ፍላጎትና ጥቅም ማስከበር እንዳለበት በታሪክ መዝገብ ላይ ያስቀምጣል። ስለዚህ በሕገ መንግሥቱ አንቀጽ **86** ላይ የተደነገገውን እስካከበሩ ድረስ ዓለም አቀፍ ስምምነቶች አዋጆችን በሚያወጣ አካል እየፀደቁ በተዋረድ እኩል መቆም የሚችሉት ። በዚህ ሁኔታ በሁለቱ (ስምምነት እና አዋጅ) መካከል ግጭት ከተፈጠረ በጊዜ ሂደት ያለው አንዱ በጊዜው ከሚቀድመው ይበልጣል።

አዋጆች በተዋረድ ከሌሎች የፌዴራል ሕጎች በበለጠ ደረጃ ከፍተኛ መሆኑን ልብ ማለት ያስፈልጋል። በመሆኑም አዋጆችና ስምምነቶች በደረጃ ተዋረድ ላይ እኩል ደረጃ አላቸው ወደሚል መደምደሚያ ላይ ከደረሰንበት አየለ ፤ ከአዋጅ በታች ያሉት ሕጎችም ከዓለም አቀፍ ስምምነቶች ያነሱ ናቸው በማለት ይከራከራሉ።

የቀጠለ

በአለም አቀፍ ስምምነቶች እና በክልል/ክልላዊ ህጎች መካከል ተዋረዳዊ ግንኙነት አለ?

ቀደም ሲል እንደተገለፀው የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት ከሌሎቹ የአገር ውስጥ ሕጎች የክልል ሕጎችን ጨምሮ ዓለም አቀፍ ስምምነቶችን ግንኙነት በግልጽ አላሳየም ። ነገር ግን በሕገ መንግሥቱ ውስጥ በዓለም አቀፍ ስምምነቶችና በመንግሥት ሕጎች መካከል ያለውን ግንኙነት በተመለከተ ግልጽ ማሳያ ባይኖርም፣ በአቶ አየለ አስተያየት የሕገ መንግሥቱ ምዕራፍ አምስት ንባብ ለዚህ አስተዋጽኦ ያደርጋል። ሕገ መንግሥቱ በምዕራፍ አምስት ላይ የፌዴራል መንግሥት “ዓለም አቀፍ ስምምነቶችን ተወያይቶ ያፀድቃል” [የሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 51(8)] ይላል። ስለዚህ፣ ዓለም አቀፍ ስምምነቶችን መፍጠር በፌዴራል መንግሥት በብቸኛ ሥልጣን ሥር ነው። በፌዴራል ሥርዓት ውስጥ በፌዴራልና በክልል ዝርዝር ውስጥ በሚወድቁ ጉዳዮች ላይ የሚወጡ ሕጎች የበላይና የበታች ግንኙነት የላቸውም ። በተመሳሳይም ዓለም አቀፍ ስምምነቶች በፌዴራል ዝርዝር ውስጥ ስለሚወድቁ በእንደዚህ ዓይነት ስምምነቶች እና በስቴት ሕጎች መካከል የተዋረደ ቅደም ተከተል መመስረት አንችልም. ቢሆንም የ1995ቱ የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት የፌዴራል ሥልጣንን የማክበር ግዴታ ክልሎችን ስለሚጥል {ኦርት. 50(8) የኢ..ፌ..ዲ..ሪ.፣ በፌዴራል ባለሥልጣኖች ድርድር እና የፀደቁ ዓለም አቀፍ ስምምነቶች በክልል ሕጎች አይነኩም።

ቀጠለ

የፌዴራል ህግ አወጣጥ እና ተዋረድ

ቀደም ሲል በዚህ ጽሑፍ ክፍል ውስጥ እንደተገለፀው የፌዴራል ሕግ በተዋረድ መሰላል ላይ ያለው አቋም ከፌዴራል ሕግ መንግሥት በታች ነው። አንደኛ ደረጃ ህግ በመደበኛነት የሀገሪቱ የበላይ የህግ አውጭ አካል የሚያወጣውን የሚመለከት መሆኑን አይተናል።

- ስለዚህ በእኛ ሁኔታ የፌዴራል መንግሥት የበላይ የሕግ አውጪ አካል በሆነው በሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት የወጡ የፌዴራል ሕጎች (አዋጆች) [የሕግ መንግሥቱ አንቀጽ 50 (3)] በዚህ የሕግ ቡድን (የመጀመሪያ ደረጃ ሕግ) ሥር ይወድቃሉ። . የአደጋ ጊዜ አዋጆች እና አዋጆች**

የቀጠለ

ከዚህ በተጨማሪ የአንደኛ ደረጃ ህግ በአስፈፃሚው (በቦታቹ) ባለስልጣናት የሚወጡ ህጎችን ሊያካትት የሚችልባቸው አንዳንድ ሁኔታዎች አሉ፡፡ ነገር ግን እንዲህ ባለ ሁኔታ እነዚያ ሕጎች ከላይ በተጠቀሰው የሕግ ቡድን እንዲከፋፈሉ፣ የሚያወጡት ባለሥልጣኖች በበላይ ሕግ (ሕገ መንግሥቱ) ሥልጣን ሊሰጣቸው ይገባል። ከዚህ ጋር ተያይዞ የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ህገ መንግስት **የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ የማወጅ ስልጣን ለሚኒስትሮች ምክር ቤት ሰጥቷል ። 93 ሕገ መንግሥት**]። ስለዚህ በዚህ አካል የሚተላለፉ እንደዚህ ያሉ ድንጋጌዎች በተጠቀሰው የሕግ ምድብ ውስጥ ሊወድቁ ይችላሉ።

ቢሆንም አዋጆችም ሆኑ የአስቸኳይ ጊዜ አዋጁ የአንድ የህግ ቡድን አባል መሆናቸው በህግ ተዋረድ እኩል ስልጣን አላቸው ማለት አይደለም። ይህ የሆነበት ምክንያት፣ እንደ አንድ ደንብ፣ በተለያዩ ባለስልጣናት የተደነገገው ህግ በተዋረድ እኩል ናቸው ለማለት; ሰሪዎቻቸው በኃይል ቅደም ተከተል ውስጥ በተመሳሳይ ቦታ ላይ መሆን አለባቸው፡፡ ነገር ግን፣ ይህ ከግምት ውስጥ በገባ ጉዳይ ላይ እውነት አይደለም፡፡ ከጥቂት ጊዜ በፊት እንደተገለጸው የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት የፌዴራል መንግሥት የበላይ ባለሥልጣን ነው ። በውጤቱም፣ በአሱ የተደነገጉት የፌዴራል ሕጎች (አዋጆች) በፌዴራል ባለሥልጣናት ከተደነገጉ ሌሎች ሕጎች ሁሉ የላቀ ነው፡፡ በዚህ መሰረት የሚኒስትሮች ምክር ቤት የፌዴራል ባለስልጣን በመሆኑ ለህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት የበታች በመሆኑ የሚያወጣቸው ህጎች ከአዋጆች ያነሱ ናቸው።

የቀጠለ

ነገር ግን በሚኒስትሮች ምክር ቤት የታወጁ የአስቸኳይ ጊዜ አዋጆች ያሉበት ደረጃ ከላይ ከተጠቀሰው የተለየ ነው ። ምክንያቱም ህገ መንግስቱ በአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ በሚያወጣቸው ድንጋጌዎች የተሰጡ ዲሞክራሲያዊ እና ፖለቲካዊ መብቶችን ለሚኒስትሮች ምክር ቤት የማገድ ስልጣን ሰጥቶታል። ስለዚህ በጠንካራ ምክንያት በሚኒስትሮች ምክር ቤት የታወጁ የአስቸኳይ ጊዜ አዋጆች አዋጆችን ሊሸሩ ይችላሉ ማለት ይቻላል ።

ከአዋጁ በተለየ በተሻሻለው የ1955 ሕገ መንግሥት እና የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት የተደነገጉት አዋጆች ዕድሜ አጭር ነው ። በሌላ አገላለጽ በሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 93 (2) ላይ እንደተመለከተው ቢበዛ ለ15 ቀናት በአዋጅ ይቆያሉ ተብሎ ይጠበቃል ። የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት በሥራ ላይ ከሆነ፣ በሚኒስትሮች ምክር ቤት የታወጀው የአስቸኳይ ጊዜ አዋጆች በ48 ሰዓት ውስጥ ቀርቦለታል። ሆኖም የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት በሥራ ላይ ካልሆነ አዋጁ በፀደቀ በ15 ቀናት ውስጥ ቀርቦለታል። ይህ አዋጅ በምክር ቤቱ በሁለት ሶስተኛ ድምጽ ከፀደቀ እንደ አስቸኳይ ጊዜ አዋጅ ይታወቃል [ኦርት. 55(8) ሕገ መንግሥቱ። ነገር ግን አዋጁ የሚፈለገውን የአብላጫ ድምጽ ካላገኘ ይሻራል።

የቀጠለ

በፌዴራል ደረጃ የሚወጣው ሌላው የሕግ ቡድን (የመነሻ ሕግ) ደንቦችን እና መመሪያዎችን ያጠቃልላል ።

የሚኒስትሮች ምክር ቤት እና እያንዳንዱ ሚኒስቴር እነዚህን ህጎች ያወጣል። በዚህ ሁኔታ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንቦችን የማውጣት ሥልጣኑን ከጠቅላይ ሕግ አውጪ ማለትም ከሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት በአንደኛ ደረጃ ሕግ ያወጣል። በመሆኑም በተዋረድ መሰላል ላይ የደንቡና መመሪያው አቋም ከአዋጅና ከአዋጅ በታች ነው ። ነገር ግን ደንቦቹ በሚኒስትሮች ምክር ቤት እስከጸደቁ ድረስ፣ በየሚኒስቴሩ ከሚወጡት መመሪያዎች በበለጠ ተዋረድ ከፍ ያለ ነው ።

በአጠቃላይ ከላይ እንዳየነው በፌዴራል ደረጃ የሚወጡት ህጎች ብዙ አይነት አይደሉም። ስለዚህ፣ የእነሱ ተዋረድ በቀላሉ ሊታወቅ ይችላል።

- ሕገ መንግሥት
- ድንጋጌዎች...CM
- አዋጅ...HPR
- ደንብ...CM
- መመሪያ...ሚኒስቴሮች

ቀጠለ

የስቴት ህጎች እና ተዋረድ

በአሁኑ ወቅት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ 9 ክልሎችን ያቀፈ ነው [የሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 47(1)]። የፌዴራል ሕገ መንግሥት ለክልል ምክር ቤቶች በክልሎች ሥር በሚወድቁ ጉዳዮች ላይ ሕግ የማውጣት ሥልጣን ይሰጣል [በዚህ አንቀጽ 50(5)]። በአንቀጽ 52(2)(ለ) ላይ እንደተገለጸው በክልል ምክር ቤቶች የሚወጡ ሕጎች የክልል ሕገ መንግሥትና ሌሎች የክልል ሕጎችን ያጠቃልላል ። የክልል ሕገ መንግሥቶች በበላይነታቸው አንቀፅ ላይ የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት የበላይነት እንደተጠበቀ ሆኖ የየክልሉ የበላይ ሕጎች መሆናቸውን አውጇል ።

የቀጠለ

በክልሎች ውስጥ ያሉ የሕግ ዓይነቶች ከፌዴራል ሕግ ጋር ተመሳሳይ ናቸው . እነዚህ ሕጎች የሚሸፍኑት የሰቴት ሕጎች , ድንጋጌዎች , ደንቦች እና መመሪያዎች . በይበልጥ በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 93(1)(ለ) ላይ እንደተደነገገው የክልል ሥራ አስፈጻሚዎች በአስቸኳይ ጊዜ ሕግ የማውጣት ሥልጣን አላቸው። የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 93(1) እንዲህ ይላል።

ብሄራዊ አደጋዎች ወይም ወረርሽኞች ከተከሰቱ የክልል አስፈጻሚዎች የግዛት ሰፊ የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ ማወጅ ይችላሉ። በዚህ ሕገ መንግሥት መሠረት የሚወጡት ልዩ ሁኔታዎች በክልል ሕገ መንግሥት ይወሰናሉ። በዚህም መሰረት የአማራ ክልል ህገ መንግስት የሰራ አስፈጻሚ ኮሚቴው የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ የማውጣት ስልጣን የሰጠው የዚያ ክልል ምክር ቤት በማይገኝበት ጊዜ ነው (የአማራ ክልል ህገ መንግስት አንቀጽ 54(8))።

በውይይት ላይ ባሉ የክልል መንግስታት ሁለቱም አዋጆች እና ደንቦች የሚወጡት በተመሳሳይ አካላት (የመንግስት አስፈጻሚዎች) ነው. ከዚህም በላይ ሁለቱም ሕጎች ተወላጆች አይደሉም. ይሁን እንጂ ጥያቄው ከሁለቱ አንዱ በተዋረድ መሰላል ላይ ያለው የትኛው ነው? ህብረተሰቡን በሙሉ ሊጎዳ የሚችል ተከታታይ አደጋ እንዳይፈጠር በማሰብ በልዩ ሁኔታ ውሳኔዎች ይወጣሉ ። ስለዚህም ሁለቱም በአንድ አካል የሚወጡ እና ተመሳሳይ ባህሪ ያላቸው ቢሆንም አየለ ከደንብ በላይ ድንጋጌው መከበር አለበት ብሎ ያስባል ። በአጠቃላይ፣ በክልሎች (ክልሎች) ውስጥ ያሉ የሕግ ተዋረዶች ከፌዴራል መንግሥት ጋር ተመሳሳይ ይመስላል ።

የቀጠለ

ክፍል ስድስት፡ የህግ ትርጓሜ

ሁሉም ህጎች አላማቸውን ለመፍታት በበቂ ሁኔታ ግልፅ እና ምክንያታዊ በሆነ መልኩ መቅረጽ አለባቸው። ሕጎች ለጠበቃ ብቻ ሳይሆን ለምእመናንም ግልጽ መሆን አለባቸው። ሆኖም, ይህ ሁልጊዜ ላይሳካ ይችላል. ለህግ ትርጉም የመስጠትን አስፈላጊነት የሚጨምሩ አንዳንድ ሁኔታዎች ሊኖሩ ይችላሉ።

የሕግ ትርጓሜ ግልጽ ባልሆነበት ጊዜ ወይም የሕጉን የቃላት አገባብ ትርጉም የመስጠት ሂደት ከሆነ ትክክለኛ ትርጉም መፈለግ ነው። ሕጉን ወደ እውነት እየቀነሰ ነው። "ትርጓሜ ማለት ጥቅም ላይ የዋለውን ቋንቋ የማወቅ እና የማብራራት ጥበብ ወይም ሂደት ነው, ማለትም የሕጉ ደራሲዎች ለሌሎች ለማስተላለፍ የነደፉት ትርጉም." የሕግ ትርጓሜ የሕጉን ነፍስ መፈለግን ያጠቃልላል። መተርጎም የሚለው ቃል ጠባብ ፍቺ ሊኖረው ይችላል ማለትም ጥቅም ላይ የዋሉትን ቃላት ቀጥተኛ ፍቺ ማግኘት እና ሰፊ ትርጉም ማለትም የህግ አውጭውን አላማ ማረጋገጥ .

የቀጠለ

ትርጓሜ

- የየትኛውም ዓይነት የቃላትን ትክክለኛ ስሜት የማወቅ ጥበብ ነው፤ ይህ ደግሞ ደራሲው ለማስተላለፍ ያሰበውን እና ሌሎችም ከነሱ ተመሳሳይ ሀሳብ እንዲወስዱ ለማድረግ ያሰቡበት ስሜት ነው።
- ትርጉሙ የሚከናወነው ጽሑፉ የተወሰነ ትርጉም ወይም ሌላ ትርጉም ካገኘ ብቻ ነው።

ግንባታ

- በጽሑፉ ውስጥ ከሚታወቁት እና በጽሑፉ ውስጥ ከተሰጡ አካላት ከጽሑፉ ቀጥተኛ መግለጫዎች ባሻገር ያሉትን ርዕሰ ጉዳዮችን በማክበር የመደምደሚያ ሥዕል ነው።
- የአንድ ግለሰብ ሁለት የተለያዩ ጽሑፎችን ወይም በአንድ የሕግ አውጪ አካል የተደነገጉትን ሁለት የተለያዩ ጽሑፎችን በማነፃፀር፣ የዚህ ዓይነት ቅራኔ ሐሳብ በሌለበት ጊዜ ወይም የጽሑፍ ወይም የውሳኔው ክፍል ከተቀረው ጋር የሚቃረን ከሆነ ተቃርኖ ሲገኝ ነው። .

የቀጠለ

ሕጉን መተርጎም ለምን ያስፈልገናል?

የሕግ አውጭዎቹ ዓላማ የሚገለጽባቸው የሕግ መሳሪያዎች ሁሉ ቃላቶች ብቻ ናቸው። የቋንቋ ተፈጥሮ ስላለው ቃላቶች ለአሻሚነት እና ግልጽነት የተጋለጡ ናቸው። እንዲህ ዓይነቱ ጉድለት የሕግ ባለሙያ ዳቦና ቅቤን ያስገኛል፣ በዚህም የትርጓሜውን ተግባር እንደ የሕግ መስክ አስፈላጊ እና የማይነጣጠል ባህሪ ተደርጎ እንዲቆጠር ያደርገዋል። አጠራጣሪ በሆነው የቃላት ፍቺ ከፈጠረው አሻሚነት በተጨማሪ፣ ጥቅም ላይ የሚውሉት ቃላቶች ከተፈጥሯዊ ባህሪያቸው የተነሣ የሕግ አውጭውን ሐሳብ በፍፁምነት የማይገልጹበትና ትርጓሜ የሚያስገድዱባቸው አጋጣሚዎችም አሉ። ጥቅም ላይ የዋሉት ቃላቶች የሚበልጡበት ወይም የታሰበውን ትርጉም ከመግለጽ ያነሱበት ሁኔታ እንደዚህ ነው። በውጤቱም፣ ብዙ ጊዜ ከመጠን በላይ ግልጽነት እና ከመጠን በላይ ትክክለኛነት በአስተርጓሚ መወገድ ያለበት እንደ መንታ አደጋ ይቆጠራሉ። ይህንን ማሳካት የሚቻለው የአንዳንድ የህግ መሳሪያዎችን አጠቃላይ የፖሊሲ ግምት በመመልከት ተርጓሚው የሕግ አውጭዎችን እውነተኛ እና ትክክለኛ ዓላማ ለማወቅ ይሞክራል። በተጨማሪም የሰው ልጅ የእውቀት ስፋት እና ስፋት በጣም የተገደበ ነው፣ ስለዚህ ህግ አውጪዎች እያንዳንዱን የሰው ልጅ ግንኙነት በአገሉ መነጻጸር የሚቆጣጠር ህግ ማውጣት አይችሉም። እንዲህ ያሉ ጉድለቶችን ለማስተካከል፣ ሕግ አውጪው ሕግ በሚወጣበት ጊዜ በሕግ አውጪው ያልተገመቱ አዳዲስ ሁኔታዎችን ለማስተናገድ አንዳንድ የሕግ መሳሪያዎችን ለማስቻል ሆን ብሎ አጠቃላይ ቃላትን ይጠቀማል።

የቀጠለ

በህግ አውጪው የተፈጠረው ግልጽ ያልሆነ ነገር ፍርድ ቤቱ በህገ-ደንቦቹ አጠቃላይ ፖሊሲ እይታ ውስጥ አዳዲስ ሁኔታዎችን እንዲቆጣጠር በማስቻል ለትርጉም ተጨማሪ ቦታን ያመጣል።

ጠቅለል ባለ መልኩ፣ ቋንቋው ግልጽ ያልሆነ፣ ግልጽ ያልሆነበትን ህግ መተርጎም እና የህግን ትክክለኛ ትርጉም ለማግኘት በተወሰኑ ሁኔታዎች ላይ መተግበር አለብን።

የትርጓሜ ዓይነቶች

ሕጎችን በሚተረጎምበት ዘዴ እና አካል ላይ በመመስረት ትርጓሜ የተለያዩ ዓይነት ሊሆን ይችላል ። በአተረጓጎም ዘዴዎች ላይ በመመስረት የሚከተሉትን የትርጓሜ ምድቦች መፍጠር እንችላለን.

ሰዋሰዋዊ አተረጓጎም :- የሕጉን ትርጉም የሚፈልገው በውስጡ በተጠቀሱት ትክክለኛ ቃላቶች ማለትም በተለመደውና በተፈጥሮአዊ ትርጉማቸው መረዳት የሚገባቸው መሆኑን ያመለክታል። በሌላ አነጋገር በሕጉ በተቀጠረ ቋንቋ ውስጥ ምንም ዓይነት አሻሚነት ከሌለ ሰዋሰዋዊ አተረጓጎም በስተቀር ሌላ ማንኛውም ትርጓሜ ይፈቀዳል። ይህ ሊታበመባል ይታወቃል ***scripta*** .

አመክንዮአዊ አተረጓጎም :- በሌላ በኩል ከህግ አንቀጽ ወጥቶ ሌላ ቦታ ወይም ሌላ ወይም የበለጠ አጥጋቢ የሆነ የህግ አውጭን አላማ የሚፈልግ ነው። ይህ " *sententia* " በመባል ይታወቃል ሕግ "

የቀጠለ

በሚተረጉም ሰዎች ላይ በመመስረት ትርጓሜም እንደ አስተምህሮ፣ ዳኝነት ወይም የሕግ አውጪነት ሊመደብ ይችላል ።

ሀ) ዶክትሪን ትርጓሜ

የአስተምህሮ ትርጓሜ "በመፃህፍት , በግምገማዎች, በክፍል ውስጥ የተሰራ" ነው. በአብዛኛው የሕግ ሊቃውንት ንግግር ሲያቀርቡ፣ መጣጥፎችን ሲያዘጋጁ እና መጻሕፍት ሲያዘጋጁ ነው። ከዚህ ውጪ፣ በሊቃውንት የተነገረው የአስተምህሮ ትርጓሜ "በፍርድ ቤት ውሳኔዎች ላይ ተጽዕኖ ከማሳደር ሌላ ምንም ጥቅም የለውም" ። ይህ በተሻለ ሁኔታ ሊሳካ የሚችለው በህጎች እና በፍትህ አስተያየቶች ላይ አስተያየት በመስጠት ፣ ተመሳሳይ በሆኑ ጉዳዮች ላይ የተካተቱ የህግ ነጥቦችን በማሟላት እና አለመግባባቶች ካሉ ፣ በዳኞች ውሳኔ ላይ ሊፈጠሩ ይችላሉ ። ስለዚህ ምሁራን ሕጎችን ይተረጉማሉ እና ዳኞች ተግባራዊ ጉዳዮችን ለመፍታት ይረዳሉ. የኢትዮጵያ ጉዳዮች ባብዛኛው ያልተዘገቡ በመሆናቸው የተወያየበት ሥርዓት ሊሆን አይችልም። በሌሎች ክልሎች፣ የምሁራን ተንታኞች አስተያየታቸው አንድ ላይ በሚሆንበት ጊዜ የሚያሳድሩት ተጽዕኖ ጠንካራ ይሆናል (የኮሚኒዝም አስተያየት ዶክትሪን) እና በዚህም "የአስተምህሮ ባህል" ይመሰረታል። ኢትዮጵያ ውስጥ እንደዚህ አይነት ምሁር አስተያየት ሰጪዎች ባህል ስለሌለ ባህሉን ማዳበር የግድ ይላል። ይህን ስናደርግ የጠቅላይ ፍርድ ቤት ክስ ሪፖርቶች ይረዳናል ።

ለ) የፍርድ ትርጓሜ

በሚቀርብበት ጊዜ ጠበቆች ለምን ህጉ የሚመለከተውን ባህሪ ይሸፍናል ወይም አይሸፍንም ብለው መከራከር አለባቸው። ከዚያም ዳኞቹ በጉዳዩ ላይ ያለውን የተለየ ባህሪ ይቆጣጠር እንደሆነ ለመወሰን የሕጉን "ትርጉም ማግኘት" አለባቸው.

የቀጠለ

ይህ “ትርጉም” ፍለጋ የዳኝነት ትርጓሜ በመባል ይታወቃል። “የዳኝነት ትርጓሜ ከፍርድ ቤት የሚመነጨው በፍርድ ቤት ጉዳዩን ለመወሰን ሲሆን ትርጉሙ በፊቱ የተብራራበትን ህግ ሲተገበር ነው።” ጉዳዮችን ለመዳኘት የአስተዳደር አካላት ህግን ሊተረጉሙ ይችላሉ። ትርጉሙ ካልተጨቃጨቀ፣ ምንም ትርጉም አያስፈልግም፣ ነገር ግን ቀላል የህግ አተገባበር ፣ የሕግ ትርጉም በፍርድ ቤት ክርክር ሲደረግ ሕጉን ከተረጎመ በኋላ የሚሰጠው ውሳኔ አንዳንዶች “የተፈታ” የክስ ሕግ ወይም የዳኝነት ልማዶች የሚሉትን ሊሆን ይችላል። የዳኝነት ትርጓሜዎችም የሕግ ምንጭ ይሆናሉ። “በፍርዶች ውስጥ ብቻ ሕጉ በሕያው መልክ መገኘት አለበት።” አብዛኞቹ የዳኝነት አስተያየቶች ሙሉ በሙሉ ያልተጠናና ብዙ ያልተዘገበ በመሆናቸው በቀላሉ “ሊገኙ” በማይችሉበት ኢትዮጵያ ውስጥ ይህ ጉዳይ እምብዛም አይደለም። ነገር ግን ጠቅላይ ፍርድ ቤት በጉዳዮች ላይ ሕጎችን የመተርጎም ሥልጣን ተሰጥቶታል እና የሥር ፍርድ ቤቶች ሊከተሉት የሚገባውን ውሳኔ።

ሐ) የሕግ ትርጓሜ

የሕግ አወጣጥ ትርጉም በሕግ አውጪው ነው። አሁን አንድ ቀን፣ መንግሥት (ንጉሥ፣ ፕሬዚዳንት) ሕጉን በቀጥታ ሲተረጎም አላገኘንም። ፋሽን ምንድን ነው ብዙውን ጊዜ አንድ ሕግ ከመጀመሪያው፣ በውስጡ ጥቅም ላይ የዋሉትን ዋና ቃላት የሚገልጽ ክፍል ይዟል። ይህ ቴክኒክ፣ ይልቁንም በአህጉር አውሮፓ የማይታወቅ፣ በኮመን ሎው አገሮች የተስፋፋ ሲሆን በኢትዮጵያም የተጀመረ ነው።

የቀጠለ

የሕጎችን መተርጎም (የጋራ ሕግ)

ሕግ በሕግ አውጪ አካል የወጣ ሕግ ተብሎ ይገለጻል። 'ድርጊት' የሚለው ቃል በተለዋዋጭነት እንደ ተመሳሳይ ቃል ሆኖ ያገለግላል። መንግሥት የሕግ ኃይል የሚሰጥበት ማንኛውም አወንታዊ ድንጋጌ፣ በተለመደው የሕግ ሒደት ውስጥ ያለፈ፣ ወይም በሌላ መንገድ የሕዝብን ፍላጎት ወይም ሌላ ሉዓላዊ ሥልጣንን በሚገልጥበት መንገድ የፀደቀ፣ 'ሕግ' ነው። ሁኔታ. ባጭሩ ህግ በህግ አውጭው አካል የወጣ የጽሁፍ ህግ ነው። በሌላ አነጋገር፣ የሕግ አውጪው ሂደት የመጨረሻ ውጤት ሕግ ነው (እንዲሁም ድርጊት ወይም ሕግ ተብሎም ይጠራል)። ሕግ የጽሁፍ ሕግ ስለሆነ፣ ቋንቋው ግልጽ ያልሆነ ወይም አሻሚ ሊሆን ይችላል። አንድ ሐውልት ስለ አንድ የተለየ ጥያቄ ግልጽ ካልሆነ፣ ጠበቆች እና ፍርድ ቤቶች በአጠቃላይ ህጋዊ ትርጉም ያላቸውን ጥያቄዎች በመጠየቅ ይጀምራሉ፡- ህግ አውጪው ይህንን ልዩ የህግ ድንጋጌ ይህንን የተለየ እውነት ለመሸፈን አስቦ ነበር?

በጋራ ህግ፣ ለህጋዊ ትርጉም ሁለት መሳሪያዎች አሉ፡-

1. የግንባታ ቀኖናዎች

የሕጎችን ትርጉም ለመወሰን የግንባታ ቀኖናዎች በዳኝነት የተቀረጹ ናቸው.... ቀኖናዎች በግልጽ የትርጓሜ ውሳኔዎችን በአረጋውያን እና በጋራ መርሆች ስር በማስቀመጥ የዳኝነት ውሳኔዎችን ለመገደብ ያስቡ ሲሆን ይህም ዳኛ "ትክክለኛ ፣ "ማንበብ" የሚል መመሪያ ያወጣል። ብዙ ቀኖናዎች አሉ። ፍርድ ቤቶች በብዛት ከሚጠቀሙባቸው መካከል አንዳንዶቹ በቅንፍ ውስጥ በብዛት በሚጠቀሙባቸው የላቲን ሀረጎች ከዚህ በታች ተዘርዝረዋል።

- አንድ ነገር በሕጉ ደብዳቤ ውስጥ ሊሆን ይችላል ነገር ግን በሕጉ ውስጥ አይደለም, ምክንያቱም በመንፈሱ ወይም በፈጣሪዎች ህሳብ ውስጥ አይደለም.
- የጋራ ህጉን የሚያፈርሱ ሕጎች በጠባብ ይነበባሉ።
- የማስተካከያ ሕጎች በሰፊው መነበብ አለባቸው።
- የወንጀል ሃውልቶች በጠባብ ይነበባሉ.
- ሕገ መንግሥታዊ ጥያቄዎችን ለማስወገድ ሕጎች መነበብ አለባቸው።
- ከተመሳሳይ ርዕሰ ጉዳይ ጋር የሚዛመዱ ሕጎች (*በፓሪ materia*) አንድ ላይ መተርጎም አለባቸው
- አጠቃላይ ቋንቋ ከአጠቃላይ ቋንቋ በፊት በነበሩ ልዩ ሐረጎች የተገደበ ነው (*ejusdem generis*)።
- ግልጽ የሆኑ ልዩ ሁኔታዎች እንደ ልዩ ተደርገው ይወሰዳሉ (*expressio* የኒየስ እ.ኤ.አ ማግለል አልቴሪየስ).
- በአንድምታ መሻር የሚወደድ አይደለም።
- ከመጽደቁ በፊት የዳኝነት ግንባታ የተቀበሉ ቃላት እና ሀረጎች በግንባታው መሰረት መረዳት አለባቸው.
- አንዳቸውም እንዳይደፈሩበት አንድ ደንብ መተርጎም አለበት።
- የውስጥ አለመግባባቶችን ለማስወገድ ህግ መነበብ አለበት።
- ቴክኒካዊ ቃላት ወይም የጥበብ ቃላት ካልሆነ በስተቀር ቃላቶች የጋራ ትርጉማቸው ሊሰጣቸው ይገባል።

የቀጠለ

➤ ርዕሶች ትርጉምን አይቆጣጠሩም።

የኮንስትራክሽን መድፍ ተችቷል፤ አንደኛ፤ መድፍ እርስ በእርሱ የሚስማማና የጋራ የሆነ የሕግ አካል አለመሆኑን እና ትክክለኛ መልስ ማግኘት የሚቻልበት ሲሆን ሁለተኛ ደግሞ በግል ሲታይ ብዙ መድፍ የተሳሳቱ ናቸው። ሌላው በቀኖናዎች ላይ የሚሰነዘረው ትችት... ለእያንዳንዱ ቀኖና አንድ ነጥብ ሊያመጣ የሚችለው እኩል እና ተቃራኒ ቀኖና አለ ፣ ስለሆነም የትርጓሜው ሂደት ውጤት በተጣመሩ ተቃራኒዎች መካከል ባለው ምርጫ ላይ ይመሰረታል - ምርጫ ቀኖናዎቹ እራሳቸው አይደሉም። ማብራት. ቀኖናዎች፣ ትችቶች ቢኖሩም፣ ዳኞች (በመሆኑም ጠበቆች) የአስተርጓሚ ምርጫዎችን ለማድረግ አስፈላጊ ምክንያት መስጠቱን ቀጥለዋል። ይህ በተለይ በስቴት ደረጃ እውነት ነው፣ የሕግ አውጪ ታሪክ ቀጭን እና ብዙ ጊዜ የማይደረስበት።

2. የሕግ አውጪ ታሪክ

የሕግ አውጭው ሂደት መደበኛ ደረጃዎች በይፋ ተመዝግበዋል. በዩናይትድ ስቴትስ ኦፍ አሜሪካ ኮንግረስ፣ የህግ ሃሳቦች እንደ ሂሳቦች ወይም እንደ ሂሳቦች ማሻሻያ ቀርበዋል፤ የኮሚቴ ችሎቶች፣ ክርክሮች እና ምልክታዎች (ሂሳቦች በመስመር የሚነበቡበት የኮሚቴ ስብሰባዎች ለግምገማ እና ለማሻሻል) የተገለበጡ ናቸው። የኮሚቴ እርምጃዎች በኮሚቴ ሪፖርቶች ውስጥ ተገልጾታል እና ተብራርተዋል; የሕግ አውጭ ክርክር ተተርጉሟል; እና ድምጾች ይመዘገባሉ. ለሁሉም የህግ አውጭ አካላት, የእነዚህ እርምጃዎች ሰነዶች የብዙሃኑን ግንባታ ሂደት እና ህዝቡን የህግ አውጪውን ሥራ የማግኘት ሂደት አካል ነው. ለፍርድ ቤቶች, ይህ ሰነድ የሕግ አውጪ ታሪክ ነው.

የቀጠለ

- ✓ መግቢያ ፡ ህጉ የተዋወቀበት ሂሳብ ወይም ሂሳቦች; የመግቢያ አስተያየቶች ግልባጭ; ከእንደዚህ አይነት መግቢያ ጋር አብሮ የሚሄድ ማስታወሻ .
 - ✓ የኮሚቴ ሂደቶች ፡ የኮሚቴዎች ችሎቶች፣ ክርክሮች እና የማረጋገጫ ክፍለ ጊዜዎች ግልባጭ; ማሻሻያዎች; የኮሚቴዎች ድምጽ; እና በመጨረሻም የኮሚቴው ሪፖርቶች በኮንግረስ ውስጥ የህግ ረቂቅ አላማ እና ወሰን፣ ረቂቅ ህግ ሊወጣበት የሚገባበትን ምክንያቶች መግለጫ፣ ክፍል በክፍል ትንተና፣ ረቂቅ ሕጉ በነባር ህግ ላይ የሚያደርጋቸውን ለውጦች መግለጫ ይዟል። በሕጉ ላይ የቀረቡት የኮሚቴዎች ማሻሻያዎች፣ በኮሚቴው ውስጥ የተሰጡ ድምጾች፣ የአናሳ ቡድን ሪፖርት ረቂቅ አዋጁን የሚቃወሙበትን ምክንያቶች ይገልጻል።
 - ✓ የወለል ሂደቶች ፡ የክርክር ግልባጮች; የወለል ማሻሻያ; እና ድምጾች
 - ✓ የኮንፈረንስ ኮሚቴ ሂደቶች ፡ የኮንፈረንስ ኮሚቴ ሪፖርቶች ጠቃሚ ናቸው።
 - ✓ አስፈፃሚ ሂደቶች ፡ ፊርማ ወይም ውድቅ የተደረጉ መግለጫዎችን እና ማስታወሻዎችን ለመደገፍ ወይም ለመቃወም የቀረቡት ማስታወሻዎችም ህግን ለመተርጎም አስፈላጊ ናቸው።
- የሕግ አውጪ ታሪክን ለሕግ ግንባታ ጥቅም ላይ ማዋል ላይ ያለው ትችት ተጎታች ነው።
- ❖ በመጀመሪያ፣ አጠቃቀሙ በሕገ መንግሥቱ ውስጥ ከተቀመጠው የዴሞክራሲያዊ ንድፈ ሐሳብ ጋር የማይጣጣም ነው ተብሏል። የሕግ አውጭ ቁሳቁሶች... በምርጥ ሁኔታ ብርሃን ሊፈነጥቁት የሚችሉት እንደዚህ ዓይነት መዝገቦች በተፈጠሩበት በዚያ ትንሽ የኮንግረስ ክፍል 'ዓላማ' ላይ ብቻ ነው። (የህግ አውጭ ቁሳቁሶች) በሐውልቱ ውስጥ የሚገኘው አጠቃላይ 'ዓላማ' ይጎድላቸዋል።

የቀጠለ

❖ ሁለተኛ፣ የሕግ አውጪ ታሪክ አስተማማኝነት ላይ ከባድ ጥያቄዎች ተነስተዋል። ስለ ህግ አውጪ ታሪክ ከሰነዶች የተሰበሰበው መረጃ አስተማማኝ አይደለም ተብሏል።

ሕገ መንግሥታዊ ትርጓሜ

የሕገ መንግሥት አተረጓጎም አንድ ሰው “ሕገ መንግሥቱን ያረቀቁትን ግለሰቦች እና ያፀደቀውን የመራጮችን ሐሳብ ለማሳካት” የሚሞክርበትን ሁኔታ ያሳያል። ሕገ መንግሥታዊ ቋንቋ ሁል ጊዜ የቡድን ጥረት እና ስምምነት ውጤት ነው እና ሆኖ ተብሎ በሃሳብ ልዩነት ላይ ድልድይ እንዲሆን ሊመረጥ ይችላል። ስለዚህ፣ የተካተቱት ዓላማዎች፣ በሕገ መንግሥታዊ ረቂቆች ስብዕና እና ከዚያ በኋላ በማጽደቅ ሂደት ውስጥ ይብዛም ይነስም በተለያዩ ደረጃዎች የተሳተፉ የብዙ ግለሰቦች ዓላማ እዚህ ላይ ነው ። አንደኛ ነገር፣ ፍላጎት የአእምሮ ሁኔታ ነው። ነገር ግን ሕገ መንግሥቱ በብዙ ሰዎች ተጽፎ ያጸደቀው አንድ ብቻ አይደለም፣ እና ቡድን በጥሬው አእምሮ፣ አእምሮአዊ ሁኔታ ወይም ዓላማ ሊኖረው እንደሚችል ለማየት አስቸጋሪ ነው... በመካከላቸው እና በእራሳቸው ውስጥ... ስለዚህ የማን ዓላማ ጠቃሚ ነው?

ብዙ የሐሳብ ጠባብ የሕገ መንግሥቱ ድንጋጌ በጻፏቸው ሰዎች ሐሳብ ማለትም ፍሬም አራማጆች መተርጎም አለበት ይላሉ።

የቀጠለ

ነገር ግን ሌሎች የፍሬም አራማጆችን ቃል ወደ ሕገ መንግሥቱ አካል የቀየሩት አፅዳቂዎቹ ናቸው፤ ብዙኃኑን የሚወክሉት አፅዳቂዎቹ ሳይሆኑ አፅዳቂዎቹ ናቸው ይላሉ። ስለሆነም የዴሞክራሲ ጉዳዮች እና የሕገ መንግሥቱ አዘጋጆች፤ ለዋናው የሐሳብ ንድፈ ሐሳብ ዋና ምክንያቶችን የሚያቀርቡ፤ የአፅዳቂዎቹን ዓላማ ለማግኘት ኦሪጅናል ኢንቴንት ቲዎሪስቶችን መምራት አለባቸው ።

የሕጎችን አተረጓጎም ምክንያቶች ላይ የሕገ መንግሥት ትርጉም የራሱ የሆነ ልዩ ባህሪ አለው። ይህ ዓይነቱ ልዩነት ከሕገ መንግሥቱ ተፈጥሮ እና የኋለኛው ከተፀደቀበት ዓላማ ጋር የተያያዘ ነው።

ዳኛው ልዩ ባህሪውን ከግምት ውስጥ በማስገባት ሕገ መንግሥቱን መተርጎም ይጠበቅበታል. ይህም የሕገ መንግሥት አተረጓጎም ከሌሎች የትርጓሜ ዓይነቶች የተለየ ያደርገዋል።

ሕገ መንግሥት በዋነኛነት የመንግሥት ቻርተር ነው...ስለዚህ አንቀጾቹ መነበብ ያለባቸው በማዘጋጃ ቤት ሕግ ወይም በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ ጠባብ ሥነ-ጽሑፍ ሳይሆን ከፍተኛ ዓላማው እያንዳንዱን የሰነዱን ዓረፍተ ነገር እና ሐረግ የሚያንፀባርቅ መሆን አለበት እና ከፊል ተፈጻሚነት ይኖረዋል። እርስ በርሱ የሚስማማ የመንግሥት ሥራ .

የሕግ ምንጮችን በመፈለግ መጀመር አለብን እና ይህን ማድረግ አለብን. የሕገ መንግሥቱ አንቀጽ ሥልጣናዊ ነው። በተጨማሪም ግልጽ ያልሆነ, አንዳንድ ጊዜ አሻሚ ነው, ይህም ማብራሪያ ያስፈልገዋል. ሥልጣናዊ የሕግ ምንጮችን መፈለግ ስለዚህ የትርጓሜ መሳሪያዎችን መፈለግ ነው.

የቀጠለ

አጠቃላይ አንዳንድ ፍርዶች ሕገ መንግሥቱን ለፍርድ ቤት ወይም ለሌሎች የፖለቲካ አካላት የመተርጎም ሥልጣን ይሰጣሉ። ለአንድ ተፈጥሮ ልዩ የሆኑት ፖለቲካዊ፣ ፍልስፍናዊ እና ታሪካዊ ሁኔታዎች የሕገ መንግሥት ፍርድ ቤቱን የዳኝነት ሥልጣን፣ አደረጃጀትና አሠራር በመፍረስ ላይ ተጽዕኖ አድርገዋል። አንዳንድ የዳኝነት ስልጣኖች ተራ ፍርድ ቤቶቻቸውን ወይም ልዩ ሕገ መንግሥታዊ ፍርድ ቤቶቻቸውን ሕገ መንግሥታዊ ጉዳዮችን እንዲተረጉሙ ሥልጣን ሰጥተዋል። የአሜሪካ ሞዴል ሕገ መንግሥቱን የመተርጎም አጠቃላይ ስልጣን ለመደበኛ ፍርድ ቤቶች ይሰጣል። በሌላ በኩል የተማከለው ሥርዓት ለአንድ ልዩ ሕገ መንግሥታዊ ፍርድ ቤት የመተርጎም ሥልጣን ይሰጣል። ለምሳሌ ለጀርመን ሕገ መንግሥት ፍርድ ቤት ሕገ መንግሥቱን የመተርጎም ሥልጣን ተሰጥቶታል። ጉዳዩ የሕገ መንግሥት ትርጉም እስካልሆነ ድረስ ፍርድ ቤቱ ተራ ክርክሮችን አይፈታም። የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ሕገ መንግሥት ሕገ መንግሥቱን የመተርጎም ሥልጣን ለፌዴሬሽን ምክር ቤት ሥልጣን ሰጥቷል [አርት. 62(1) እና 83(1)]።

የፌዴሬሽን ምክር ቤት የሕገ መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባዔ [የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ኮንስ አንቀጽ 82] እንዲረዳው ያስፈልጋል። የሕገ መንግሥት አጣሪ አባላት በትልልቅ ጠበቆች ናቸው ይህ ደግሞ የፌዴሬሽን ምክር ቤትን በባለሙያዎች ለመርዳት ነው። በተጨማሪም ይህ የሕገ መንግሥት ትርጉም ሚዛናዊ እንዲሆን ያስችላል። ይህም ማለት የህገ መንግስቱን የፖለቲካ መሳሪያ ባህሪ እና የህጋዊ ሰነድ ህገ-መንግስቱን ለመተርጎም ግምት ውስጥ መግባት አለበት። በፌዴሬሽን ምክር ቤት የሕገ መንግስታችን ትርጉም ጉዳይ ላይ ክርክሮች አሉ። አንዳንዶች በፌዴሬሽን ምክር ቤት የተተረጎመ መሆኑ ከሙያዊ ትርጉም ይልቅ ፖለቲካዊ ትርጉም ያደርገዋል ሲሉ ይከራከራሉ። .

የቀጠለ

ምክር ቤቱ በመተርጎም ረገድ በፖለቲካው ያዳለ ይሆናል። የፌዴሬሽን ምክር ቤት ፓርላማ ውስጥ ስላለ የሕገ መንግሥት ትርጉም ጉዳይ ለማቅረብ ለሚፈልግ አካል ተደራሽ አይደለም።

በሌላ በኩል የፌዴሬሽን ምክር ቤት የፖለቲካ አካል ሆኖ ሕገ መንግሥቱን ሊተረጎም የሚችለው ማንኛውንም የፖለቲካ ሥጋት ሊመለከት ይችላል ተብሏል። በተጨማሪም; በዋናነት የሕግ ባለሙያዎችን ያቀፈው የሕገ መንግሥት ጥያቄ የሕገ መንግሥት ትርጉም የሕግ ባለሙያዎችን እውቅና መስጠት ነው። ይህ ደግሞ ከዓላማችን እውነታ ልዩ ባህሪ ጋር የሚስማማ ነው ተብሏል።

የትርጓሜ ሀጎች / ቴክኒኮች

በጊዜ ሂደት የዳበሩ የሕጎች አተረጓጎም ሕጎች አሉ። ስለ እያንዳንዳቸው እንነጋገራለን-

ሀ) ወርቃማው የትርጓሜ ሀግ፡- የዳኝነት ትርጉም ዋና አላማ የህግ አውጭውን አላማ ማረጋገጥ ነው። በተለመዱ ጉዳዮች ዳኞች የሕግ አውጪውን ትክክለኛ ሐሳብ ለማረጋገጥ ሰዋሰዋዊ ትርጓሜ መጠቀም አለባቸው። ወርቃማው የትርጓሜ ሀግ “የሕገ-ደንቡ ቃላቶች በራሳቸው ትክክለኛ እና የማያሻማ ከሆኑ ቃላቶችን በተፈጥሮ እና በተለመደው ሁኔታ ከማብራራት የበለጠ አስፈላጊ ሊሆኑ አይችሉም። ቃላቶቹ ራሳቸው ብቻቸውን እንደዚህ ባሉ ጉዳዮች ላይ የሕግ ሰጪውን ሐሳብ በተሻለ ሁኔታ ያውጃሉ።

የቀጠለ

ወርቃማው የትርጓሜ ህግ ቃላቶችን በህግ እንደተቀጠሩ እንድንተረጉም ይመራናል። ባጭሩ ሰዋሰዋዊ ትርጓሜ ወርቃማ የትርጓሜ ህግ በመባል ይታወቃል።

ለ) የ *Ejusdem Generis* ደንብ

በ *ejusdem Generis* ደንብ መሠረት፣ በሕገ ደንቡ ውስጥ “ሌሎች መጣጥፎች ሁሉ ቢሆኑ” የሚል ግልጽ አንቀጽ ሊተረጎም የሚችለው ከሐውልቱ ጋር በግልጽ ከተመለከቱት ዓይነት ዓይነት ወይም ዝርያ ያላቸው አንቀጾች ብቻ ነው። ሳልሞንድ የአጠቃላይ ቃላትን ትርጉም ከቀደምት ቃላቶች ጋር ተመሳሳይ ለሆኑ ነገሮች ወይም ጉዳዮች ለመገደብ የሚያገለግል የ *ejusdem generis* አሰራሮች ምሳሌ ይሰጣል ። አንድ ሰው ሚስቱን ወጥታ ቅቤ፣ ወተት፣ እንቁላል እና የምትፈልገውን ማንኛውንም ነገር እንድትገዛ ቢነግራት፣ ‘ሌላ የምትፈልገውን ነገር’ ፣ አዲስ ኮፍያ ወይም የቤት ዕቃ እንደሚጨምር በተለምዶ አይረዳም። ነገር ግን ቃላቶች በትርጉማቸው ውስጥ በግልጽ ሰፊ በሆነበት ጊዜ ከሌሎች ቃላት ጋር በመገናኘታቸው መገደብ ወይም ብቁ መሆን እንደሌለባቸው መታወስ አለበት።

ከ) የመጥፎ ህግ

በጥያቄ ውስጥ ያለው የሕግ ቋንቋ የሕግ አውጭውን ትክክለኛ ሐሳብ ሊወስን በማይችልበት ጊዜ ፍርድ ቤቱ የሕግ ደንቡን ታሪካዊ ዳራ ማለትም ሕጉ የወጣበትንና በመጨረሻም ሕግ ሆኖ የተገኘበትን ሁኔታ ግምት ውስጥ ማስገባት ይችላል።

የቀጠለ

ጥፋትን ለማፈን እና መፍትሄውን ለማራመድ በሚያስችል መንገድ ሊተረጎም ነው። እንደ ጥፋቱ ደንቡ ፍርድ ቤቱ ጥፋቱን የሚያዳክም እና መፍትሄውን የሚያራምድ ግንባታን ማስተካከል አለበት።

ሀ) ምክንያታዊ ትርጓሜ

ውልቱን ትርጉም ለማረጋገጥ ሰዋሰዋዊው ትርጉም ሲሳነው አመክንዮአዊ ትርጉሙ ጥቅም ላይ መዋል አለበት። በሕጉ ውስጥ የተገለጹት ቃላት አሻሚ ከሆኑ እና የሕግ አውጭው ትክክለኛ ዓላማ አጠራጣሪ ከሆነ ሕጉ አላግባብ ጥቅም ላይ እንዳይውል ለመከላከል አመክንዮአዊ ትርጓሜ ሊሰጥ ይችላል። ስለዚህም ከህግ ቃላቶች ተራ እና ተፈጥሯዊ ስሜት መውጣት የሚፈቀድባቸው ሁለት ሁኔታዎች ሊኖሩ ይችላሉ። ማለትም፣ (1) በተፈጥሮአቸው የተወሰዱት ቃላት ወደ ቂልነት እንደሚመሩ፣ ወይም (2) የሕግ ደንቡ አንዳንድ አንቀፅ ከተጠቀሰው ድንጋጌ ጋር የማይጣጣም ወይም የሚጸየፍ መሆኑን ማሳየት አለበት።

ለ) የሊበራል ትርጓሜ

ራ -ሌጊስ በአሻሚነት ሲሰቃይ፣ የሊበራል አተረጓጎም ጥቅም ላይ ሊውል ይችላል። የሊበራል አተረጓጎም ገዳቢ ወይም ሰፊ ሊሆን ይችላል። ገዳቢው ትርጓሜ በቅጣት እና በፋይስካል ሕጎች ላይ ይተገበራል። እነዚህ ሕጎች በአንድ ሰው ነፃነት ላይ ወይም በንብረት መደሰት ላይ ገደቦችን ይጥላሉ። እንደዚህ ባሉ ጉዳዮች ላይ ፍርድ ቤቶች እነዚህን ሕጎች መተርጎም አይፈቀድላቸውም፣ ይህም በጉዳዩ ላይ የበለጠ ሽክም በሚጭንበት መንገድ በህገ-ደንቡ ቀጥተኛ ፍቺ ከተጠበቀው በላይ። በሰፊው ትርጓሜ፣ በሌላ በኩል፣ ቃላቱ ሰፊ ያለ ትርጉም ተሰጥቷቸዋል።

የቀጠለ

ረ) ታሪካዊ ትርጓሜ

አንዳንድ ጊዜ በሕጉ ውስጥ ጥቅም ላይ የሚውለው ቋንቋ ለህግ አውጪው ዓላማ ምንም ፍንጭ በማይሰጥበት ጊዜ፣ ፍርድ ቤቶች በአካባቢው ህግ ላይ ያለውን ታሪካዊ ሁኔታ ግምት ውስጥ ማስገባት ይችላሉ። የታሪክ አተረጓጎም ግን ብዙ ሊዘረጋ አይችልም። በበርካታ አጋጣሚዎች የሕግ አውጪውን ትክክለኛ ዓላማ ለማወቅ የመግቢያውን እርዳታ መውሰድ አስፈላጊ ይሆናል። ፕሪምብል አንድን የተለየ ህግ እያዘጋጀ ወደ ህግ አውጪዎች ሀሳብ በር የሚከፍት ቁልፍ ነው እና ብዙውን ጊዜ ክፋትን ለማስተካከል ይረዳል።

ሰ) አጠቃላይ የትርጓሜ ደንቦች

በህግ ውስጥ ጥቅም ላይ የሚውሉትን ቃላት ቀጥተኛ ፍቺ ለማረጋገጥ የተወሰኑ አጠቃላይ ህጎችን አዘጋጅተዋል።

ከእነዚህ ሕጎች መካከል ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው፦

1. ቀደም ሲል እንደተገለጸው፣ ወርቃማው የትርጓሜ ህግ የሕጎች ቃላቶች የመጀመሪያ ደረጃ ትርጉሞቻቸው መሰጠቱ ነው። ያም ማለት የሕገ ደንቡ ትርጉም ግልጽ፣ እርግጠኛ እና የማያሻማ እስከሆነ ድረስ ዳኞች ሕጉን መተርጎም የለባቸውም።

2. ሐውልቱ የፍሬም አዘጋጆችን ዓላማ ተግባራዊ ለማድረግ በአጠቃላይ መነበብ አለበት። በሎርድ ዴቪ እንደተመለከተው፣ “እያንዳንዱ የሕጉ አንቀጽ ከሌሎች የሕጉ አንቀጾች ጋር በማጣቀስ መተርጎም አለበት” ።

የቀጠለ

3. የሕግ አውጭው አካል ስህተት ሠርቷል ብሎ በማሰብ ለመቀጠል ለማንኛውም ፍርድ ቤት ብቃት የለውም። ፍርድ ቤቱ ህግ አውጪው የተናገረውን አስቦበት መሰረት አድርጎ መቀጠል አለበት። በህግ አውጭው በሚገለገልበት የቃላት አነጋገር ውስጥ የተወሰነ ጉድለት ቢኖርበትም፣ ፍርድ ቤቱ የህግ አውጭውን ጉድለት ያለበትን የህግ ሀረግ መርዳት ወይም መደመር እና ማሻሻል ወይም በግንባታ በህጉ ውስጥ የተቀመጡ ጉድለቶችን ማካካስ አይችልም።

በግልጽ ካልታየ ወይም በአስፈላጊ ወይም በተለየ አንድምታ ካልተነሳ በስተቀር ምንም ዓይነት ደንብ ወደ ኋላ ተመልሶ ሥራ ሊኖረው አይችልም ። በግልጽ ወይም አስፈላጊ በሆነ አንድምታ ወደ ኋላ ተመልሶ እንዲሠራ ካልተደረገ በቀር እያንዳንዱ ሕግ የመጀመሪያ ደረጃ ሊሆን የሚችልበት ዋናው የግንባታ መርህ ነው ። አዲስ ህግ መከተል ያለበትን እንጂ ያለፈውን ሳይሆን መቆጣጠር አለበት።

5. ነገር ግን ተጨባጭ መብቶችን የሚመለከቱ ሕጎች እና የአሰራር ጉዳዮችን ብቻ የሚመለከቱ እንደዚህ ዓይነት ግንባታ በጽሑፍ ተቀባይነት ከሌለው በስተቀር ወደ ኋላ ተመልሰዋል ተብሎ የሚታሰብ መሆኑን ልብ ሊባል ይገባል። በሌላ አነጋገር፣ አዲሱ ህግ በሂደት ላይ ያሉትን ጉዳዮች ብቻ የሚነካ ከሆነ፣ ከዚያም *prima facie* , እሱ በመጠባበቅ ላይ ባሉ እና ወደፊት ለሚደረጉ ድርጊቶች ሁሉ ተፈጻሚ ይሆናል ።

5. አጠቃላይ የኋለኛው ሕግ ቀደም ሲል የነበረውን ልዩ ሕግ በአንድምታ ብቻ እንደማይሸረው ጠቃሚ የትርጓሜ ሕግ ነው። ደንቡ በታዋቂው ከፍተኛው ውስጥ ይገኛል: *Generalis specialibus non derogant* ይህም ማለት በኋላ ሕግ ውስጥ ምክንያታዊ እና ምክንያታዊ በሆነ መልኩ ተግባራዊ ሊሆኑ የሚችሉ አጠቃላይ ቃላቶች ካሉ ቀደም ባሉት ሕጎች በተለየ ሁኔታ ወደተመለከቱት ጉዳዮች ሳይራዘም ቀደም ብሎ እና ልዩ ሕጎች በተዘዋዋሪ የሚሻሩ፣ የሚቀየሩ ወይም የሚሻሩ ብቻ ናቸው ማለት አይቻልም። በእነዚያ አጠቃላይ ቃላት ኃይል።

የቀጠለ

6. የቃሉ ትርጉም በዐውደ-ጽሑፉ ሊነካ ይችላል. ይህ የ *noscitur a sociis* ደንብ በመባል ይታወቃል ይህም ማለት የቃሉን ትርጉም በሚያዘው ኩባንያ ይመዘናል ማለት ነው። ስለዚህ፣ አንዳንድ ጊዜ “ከንቱ” የሚለው ቃል በሕጉ ውስጥ ጥቅም ላይ የዋለው “የማይጠቅም” ማለት ሊሆን ይችላል ።

7. የቅጣት ሕጎች በጥብቅ መተርጎም አለባቸው. በወንጀለኛ መቅጫ ህግ ውስጥ ምንም አጠራጣሪ ቃል ወይም ሀረግ ካለ ለተከሳሹ ድጋፍ መተርጎም አለበት። ይህ ግን ፍርድ ቤቱን ለተከሳሹ የሚጠቅመውን ለጥቅም ግንባታ ሲባል የቃሉን ትርጉም ለማጣመም ስልጣን አይሰጥም።

ከላይ የተገለጹት የትርጓሜ ሕጎች ግን ገላጭ እንጂ ብዙ አይደሉም። ፍርድ ቤቱን ሕጎችን በመተርጎም ረገድ ሌሎች ህጎችም አሉ ። በአንድ ሀገር ውስጥ የሚደረጉ የፖለቲካ፣ የማህበራዊ፣ የሞራል ወይም የህግ ለውጦች የትርጓሜ መርሆችን ላይ ከፍተኛ ተጽዕኖ እንደሚያሳድሩ ልብ ሊባል ይገባል። በዘመናችን ወደ ህዝባዊ ጥቅም የክርክር ሂደት እየዳበረ የመጣው ለውጥ ለዚህ ለውጥ ምስክር ነው። ፍርድ ቤቶች በአሁኑ ጊዜ ህግን ከዘመናዊ የማህበራዊ ደህንነት ፖሊሲዎች አንፃር በፍትህ ግምገማ ሂደት የመተርጎም አዝማሚያ አላቸው። በአጠቃላይ የትርጓሜ ሕጎች ለዳኞች መመሪያ እንደ ማጠናቀር ብቻ ተወስደዋል ነገር ግን የህብረተሰቡን ፍላጎት ግምት ውስጥ በማስገባት የማህበራዊ ለውጥን የሚነካ መሳሪያ ተደርገው ይወሰዳሉ። በሕዝብ ጥቅም በሚከራከሩ ጉዳዮች ላይ የሎክስ ስታንዲ አገዛዝ ነፃ መውጣቱ እና የከፍተኛ ፍርድ ቤቶች ኤጲስ ቆጶሳት ስልጣን መስፋፋት ነጥቡን በተሻለ ሁኔታ ያሳያል።

የቀጠለ

በኢትዮጵያ የትርጓሜ ህግጋት

የትርጓሜ ደንቦች ዳኛውን ለመፍረድ እና የትርጓሜውን መጥፎነት ለመቀነስ በጣም አስፈላጊ ናቸው፡፡ በውጤቱም፣ ክልሎች ደንቦችን ያስተካክላሉ ወይም ያስቀምጣሉ እና ዳኛው በትርጉም መከተል አለባቸው፡፡ በ1960 ዓ.ም በሊቃውንት ተዘጋጅቶ ለቀረበው ረቂቅ ግን ለሕዝብ ይፋ ባለመሆኑ ኢትዮጵያ እንዲህ ዓይነት ሕግ የላትም።

ነገር ግን የውል ትርጉምን የሚመለከቱ የፍትሕ ብሔር ሕጎች ድንጋጌዎች በሕጉ ላይ ተፈፃሚነት እንዲኖራቸው ለማድረግ አንዳንድ ሚውታቲስ mutandis (ማለትም አስፈላጊ ለውጦችን) በማመሳሰል ሊጠቀሙበት ይችላሉ። ስለዚህ “ኮንትራት” እና “የተዋዋሮች ፍላጎት” በቅደም ተከተል በ “ህግ” እና “የህግ አውጪው ሀሳብ” ሊተኩ የሚችሉት በፍትሕ ብሔር ሕግ አንቀጽ 1731 መሠረት ከሕግ ጋር ሙሉ በሙሉ የፈጠረውን ግንኙነት በማመሳሰል ነው። በሌላ አነጋገር በህጋዊ መንገድ የተፈጠረ ውል ህግ መስሎ አስገዳጅ ከሆነ እና የውሉን የትርጓሜ ህግጋትም ከተሰጠ፣ ተመሳሳይ ህግጋትን በምሳሌነት በመጠቀም በጠንካራ ምክንያትም ቢሆን ህግን ተግባራዊ ማድረግ ይቻላል። በእነዚህ ድንጋጌዎች፣ በተለይም የፍትሕ ብሔር ሕግ አንቀጽ 1733-1737፣ ዳኛው በሚኖርበት ጊዜ ምን ማድረግ እንዳለበት የሚወስኑ ሕጎች ሊታዩ ይችላሉ።

ሀ) ግልጽ ህግ

ቀደም ሲል እንዳየነው ሕጉ ግልጽ በሆነበት ጊዜ ዳኛው በአንቀጽ 1733 የፍትሕ ብሔር ሕግ በግልጽ ከተቀመጡት የሕግ ድንጋጌዎች አለመራቅ በሚከለክለው መሠረት ምንም ዓይነት ትርጉም ሊሰጥ አይፈቀድለትም፡፡

የቀጠለ

ይህም ከላይ የተመለከትንበት ሰዋሰዋዊ ወይም የቃል አተረጓጎም ህግ ቀጥተኛ እና ተፈጥሮአዊ የህግ ትርጉም ህግ ኢፍትሃዊነት ቢመስልም ግልፅ እስከሆነ ድረስ ተግባራዊ መሆኑን አለበት. ህጉ ግልፅ እስካልሆነ ድረስ ህግ አውጪው ያሰበውን በግልፅ ተናግሯል ተብሎ ይታሰባል እና በግልፅ የተናገረውንም ጭምር ነው። ስለሆነም ከሕጉ ራሱ በግልጽ እንደሚታየው የሕግ አውጪውን ሐሳብ መፈለግ አያስፈልግም ። ዳኛው ግን ግልጽ ከሆነው ህግ በላይ ሊሄድ የሚችልበት ከዚህ ህግ የተለየ ነገር አለ ። እብደትን የሚያመጣው ያኔ ነው። ለምሳሌ ማንኛውም ሰው በሌላ ሰው ላይ ጉዳት ያደረሰ ሰው ኪሣራ እንዲከፍል ሕግ ይደነግጋል። አንድ ሐኪም ቀዶ ሕክምና በሚደረግበት ጊዜ በበሽተኞች ላይ ጉዳት ሊያደርስ ይችላል፣ ሆኖም፣ በዚህ ሕመምተኛ ላይ ጉዳት እንዲደርስ ለማድረግ የተሰጠው ግልጽ ሕግ ለእሱ/ሷ ተፈጻሚ ሊሆን ይችላል? አይደለም፣ ምክንያቱም ያ ከሆነ ቂልነት ስለሚፈጥር በህግ አውጪው ያልታሰበ ነው ።

ለ) በሕግ ውስጥ ግልጽነት ማጣት

ሕጉ በውስጡ ካለው ግልጽነት ወይም ግልጽነት የተነሳ ወይም በሕግ አውጪው ሐሳብ ምክንያት ግልጽነት የጎደለው ነው, ይህም ግልጽ አይደለም. የሕግን ትክክለኛ ትርጉም ለማግኘት ትርጓሜ አስፈላጊ የሚሆኑባቸው ሁኔታዎች እነዚህ ናቸው ። እኔ. አሻሚ ቃል

አሻሚ ቃል የሚያመለክተው በህጉ ውስጥ ያለ ቃል ከአንድ በላይ ትርጉም ሊኖረው ይችላል እና የትኛውን ፍቺ እንደሚያመለክት ግልጽ አይደለም. በዚህ ሁኔታ የሕግ አውጪው ሐሳብ በሕግ አውጪው ከየትኞቹ ትርጉሞች ላይ ለመድረስ መፈለግ አለበት።

የቀጠለ

በፍትሐ ብሔር ሕጉ አንቀጽ 1736 መሠረት ሙሉ ሕጉ ሊነበብ እና አሻሚውን የቃሉን ዐውደ-ጽሑፋዊ ትርጉም ለመምረጥ ጥቅም ላይ መዋል አለበት እና ይህ በአውድ አገባብ ትርጓሜ ነው።

II. ግልጽ ያልሆነ ቃል

ያልሆነ ቃል የሚያመለክተው በሕጉ ውስጥ ያለ ግልጽ ትርጉም የሌለውን ትርጉም ማጣት ወይም ብልሹነት የሚያስከትል ቃል ነው። ልክ እንደ አሻሚ ቃል ሁኔታ፣ በድጋሚ ዐውደ-ጽሑፍ ትርጓሜ ጥቅም ላይ ሊውል ይችላል። ይህም ሕግን በሙሉ በማንበብና ሕጎችን እርስ በርስ በመተርጎም አንድ ዓይነት ቃል በአንድ ሕግ ውስጥ በተለያዩ ድንጋጌዎች ውስጥ እንዴት ጥቅም ላይ እንደሚውል በመጥቀስ እና በጠቅላላው የሕግ ርዕስ ጉዳይ መሠረት ወደሚቻለው ትርጉም ለመድረስ ነው .

III. የሕግ አውጭው ግልጽ ዓላማ አይደለም

ሕጉ አሁንም ግልጽ ካልሆነ በዐውደ-ጽሑፉ ሊደረስበት በማይችል የሕግ አውጪው ሐሳብ ምክንያት፣ የሕጉን ሙሉ ማንበብን ይጠይቃል ። ዳኛው " **ማጋለጥ de motif**" ትርጓሜ መጠቀም አለባቸው . ያ የህግ አውጭውን እውነተኛ ሃሳብ በ " **አሻን ውስጥ መፈለግ ነው።** የህጉ **ፕሮጂ** . Expose de motif ሕጉን ከመውጣቱ በስተጀርባ ያለውን አጠቃላይ ፖሊሲ የሚያመለክት ሲሆን ይህም በአሻን በመጥቀስ ነው. ፕሮጂ ማለት የሕጉ ረቂቅ ሲዘጋጅ የተከናወኑ የምርምር ሥራዎች እና ሲሠሩ የተደረገው ውይይት ማለት ነው። ይህ ህግ አውጪው የተወሰነውን ህግ ለማውጣት ያሰበው ላይ ለመድረስ ሊረዳ ይችላል። ይህ ታሪካዊ ትርጓሜ ወይም የጥፋት አገዛዝ ተብሎም ይጠራል።

የቀጠለ

IV. በህጉ ውስጥ አጠቃላይ ጸጥታ

አካባቢው ምንም አይነት ህግ ከሌለው ህጉ ሙሉ በሙሉ ወይም ሙሉ ለሙሉ ጸጥ ያለ መሆኑን ያመለክታል. ለአብነት ያህል፣ ሁለቱ ሁኔታዎች የተነሱት በትርጉም ዘርፍ እና በግሉ ዓለም አቀፍ ግንኙነት ላይ የታተመ ህግ አለመኖሩ ችግሮች የሙሉ ወይም የዝምታ ጥሩ ምሳሌዎች ናቸው። ስለዚህም መፍትሄው የአመለካከት ብቻ እንጂ አስገዳጅ ወይም ስልጣን ያለው መፍትሄ አይሆንም። ምክንያቱም በፍትሐ ብሔር ሕግ የሕግ ሥርዓት ከጋራ ሕጉ በተለየ ሕግ አውጪው አካል ብቻ እንጂ ሕግ የማውጣት ሥልጣን ያለው ዳኛ ስላልሆነ፣ ዳኛው ክፍተቱን ለመሙላት ሕግ ማውጣት አይችልም። በሌላ በኩል ጉዳዩ በአሳቸው/በሥልጣኑ ሥር እስካልሆነ ድረስ ዳኛው ሕገ መንግሥታዊ ግዴታውን የሚጥስ እና ፍትህን የሚነፈግ ሕግ የለም በማለት ውሳኔ ሊሰጥ አይችልም ። ስለሆነም እሱ/እሷ ጉዳዩን ለመወሰን ትክክል እና ምክንያታዊ ናቸው ብሎ ያሰበውን ማንኛውንም ዘዴ ለመጠቀም ሊገደድ ይችላል። ከእነዚህ ስልቶች መካከል አንዳንዶቹ በአገሪቱ ውስጥ ካሉ የሕግ ረቂቅ ወይም ቀደም ሲል የተሰጡ ፍርዶችን በመጥቀስ ወይም በተመሳሳይ ጉዳዮች ላይ የሌሎች አገሮችን ሕጎች እና ልምዶችን ሊያመለክቱ ይችላሉ ።

ሺ. የሕጉ ከፊል ዝምታ

ከፊል ጸጥታ ሕጉ በተሠራበት አካባቢ ያሉትን ሁሉንም ግንኙነቶች የማይቆጣጠሩ ሕጎችን የሚያቀርብበትን ሁኔታ ያመለክታል. ይህ የሚያመለክተው የአንዳንድ ግንኙነቶች መኖር ነው፣ እነሱም በህግ መመራት ያለባቸው ነገር ግን በእውነቱ አይደለም።

የቀጠለ

በዚህ ሁኔታ ከህግ ውጭ የቀረውን ለማካተት ወይም ለማግለል አመክንዮአዊ ትርጉም መጠቀም ይቻላል። አንዳንድ የሕግ ጸጥታዎች በምክንያታዊነት ያልተሟሉ ናቸው ይህም ማለት ምስያዎችን በመጠቀም በሎጂካዊ ምክንያት ሊጠናቀቁ ይችላሉ። ነገር ግን ሌሎች ከፊል የሕግ ዝምታዎች በምክንያታዊነት የተሟሉ ሲሆኑ አመክንዮአዊ ትርጓሜ ከሕግ ውጭ የቀረውን ለማግለል በተቃራኒው በማመዛዘን መጠቀም ይቻላል።

በምክንያታዊነት ያልተሟላ ከፊል ዝምታ በሕግ ውስጥ የነገሮች ወይም የሰዎች ገላጭ ዝርዝሮችን ያጠቃልላል። እነዚህ ዝርዝሮች ሌሎች ነገሮች ወይም ሰዎች ወደ ዝርዝሩ ሊጨመሩ እንደሚችሉ የሚያሳዩ ምሳሌዎች እና ምሳሌዎች አናሎግ እና ኢጁስደም አጠቃላይ መርህ ማለትም ለአጠቃላይ መደብ የሚያቀርበው ህግ ተመሳሳይ ነገሮችን ማካተት ያስችላል።

ነገር ወይም ሰው ተመሳሳይ ሁኔታ ካላቸው ዝርዝሩ ውስጥ ለመጨመር ወይም ለመጨመር አንድ ምክንያት ጥቅም ላይ ይውላል። ፓሪ ተመሳሳይ ሁኔታን ያሳያል። ለምሳሌ እንደ በቆሎ እና ገብስ ካሉ ምርቶች በስተቀር ሁሉም የግብርና ምርቶች ታክስ እንዲከፈል ህጉ ከደነገገ። ስንዴ ከቀረጥ ነፃ የመውጣቱ ወይም ያለመውጣቱ ጉዳይ ምሳሌያዊ ዝርዝር በመሆኑ በሕግ ከፊል ዝምታ መታከም አለበት። የበቆሎ፣ ገብስ እና ገብስ በምሳሌነት በዝርዝሩ ውስጥ ቀርቧል ስለዚህ ስንዴን ጨምሮ ሌሎች ተመሳሳይ የግብርና ምርቶች በምሳሌነት እንዲጨመሩበት በቆሎ፣ ገብስ እና ስንዴ ተመሳሳይ ደረጃ ያላቸው በመሆኑ ከቀረጥ ነፃ ይሆናል።

ከምሳሌያዊው ዝርዝር ውስጥ የቀረው ነገር ፎርቲዮሪ በማሰብ በጠንካራ ምክንያት ወደ ዝርዝሩ ውስጥ ሊገባ ይችላል።

የቀጠለ

ለምሳሌ ጋብቻ ከባልና ሚስት አንዱ በፍቺ ወይም በሞት ሊፈርስ እንደሚችል ሕጉ ከደነገገ፣ ጋብቻ በሁለቱ ጥንዶች ሞት ሊፈርስ ይችላል ወይስ አይፈርስም የሚለው ጉዳይ በሕጉ ከፊል ዝምታን በመጠቀም ሊፈታ ይችላል ይህም በምሳሌያዊ ሁኔታ ዝርዝር ውስጥ ነው። የሁለቱም የትዳር ጓደኞች ሞትን የመሳሰሉ ሌሎች ምክንያቶች ወደ ዝርዝሩ ሊጨመሩ ይችላሉ. ቢሆንም፣ ተቃራኒ በመባል የሚታወቀውን አመክንዮ በመጠቀም ከዝርዝሩ ይገለሉ። የተተወትን ነገሮች ወይም ግለሰቦችን ዘርዘሮ ከፊል ዝምታውን ሲያጠናቅቅ ፍየል ከቀረጥ ነፃ መሆኗን አለመሆኑ ጉዳዩን ተቃራኒ በመጠቀም መወሰን ይቻላል ። . ለምሳሌ ከበግ በቀር ሁሉም ከብቶች ከቀረጥ ነፃ መሆናቸውን ሕጉ ይደነግጋል ማመዛዘን። ያ ሕጉ በግን ብቻ ከግብር ነፃ የሚያደርግ ሲሆን ከዚህ በተቃራኒ ፍየሎችም ነፃ አይደሉም። ይህ ደግሞ በ" **expressio** ደንብ ውስጥ የሚታወቀው ነው **unius exclusion alterius** " (ማለትም ህጉ ለአንድ ሰው ብቻ ወይም ነገር በግልፅ የሚያቀርበው የሌሎችን ሁሉ መገለል ያመለክታል)።

VI. በህግ ውስጥ አለመግባባት ወይም አለመግባባት

ሁለት ተመሳሳይ ወይም የተለያዩ ሕጎች አንዳንድ ጊዜ የማይጣጣሙ ወይም የሚቃረኑ ሊሆኑ ይችላሉ። በእንደዚህ ዓይነት ሁኔታ ውስጥ የትኛው ድንጋጌዎች ተፈፃሚ መሆን አለባቸው የትርጉም ደንቦችን በመጠቀም መወሰን ያለበት ጉዳይ ይሆናል. ይህንን ጉዳይ ለመወሰን ሦስት መንገዶች አሉ . በመጀመሪያ፣ የሁለቱ ሕጎች ተዋረዳዊ አቋም መታየት አለበት። እንደ አንዱ በሕገ መንግሥት፣ ሌላው በአንደኛ ደረጃ ወይም የበታች ሕግ ውስጥ በተለያዩ የሥልጣን እርከኖች ውስጥ ካሉ፣ ተፈፃሚ የሚሆነው ሕግ ከታችኛው ሕግ በላይ የበላይ የሆነው ሕግ ነው።

በሌላ አነጋገር ተፈጻሚ መሆን ያለበት የበላይ ህግ መሆን አለበት እና የታችኛው የበላይ ህግን ስለሚጥስ ምንም ተጽእኖ አይኖረውም. በሁለተኛ ደረጃ ሁለቱ ድንጋጌዎች በአንድ ተዋረድ ውስጥ ሊኖሩ ይችላሉ ጉዳዩን ለመወሰን ሊያገለግሉ አይችሉም, ምክንያቱም ሁለቱም ተመሳሳይ ተዋረድ ናቸው. በእንደዚህ ዓይነት ሁኔታ ውስጥ የሚፀናበት ቀን ማለትም በግዳጅ የገቡበት ቀን እንደ ማጣቀሻ ሊቆጠር ይገባል. ምክንያቱም፣ ደንቡ የኋለኛው ህግ በቀድሞው ህግ (*ex posterior derogate priori*) ላይ የበላይ መሆኑን ነው። በሌላ አነጋገር አዲሱ ወይም የቅርብ ጊዜ ህግ ተፈጻሚ መሆን አለበት እና አሮጌው ህግ ምንም አይነት ውጤት አይኖረውም ምክንያቱም ህግ አውጭው ተመሳሳይ ተዋረድ ካለው አሮጌ ህግ ጋር የሚቃረን ህግ አውጭ ህግ አሮጌውን ህግ ለመሻር የታቀደ ነው ተብሎ ይታሰባል. አንድምታ በመጨረሻም ሁለቱም የሚቃረኑ ድንጋጌዎች አንዳንድ ጊዜ በአንድ ህግ ውስጥ ሊኖሩ ይችላሉ ለምሳሌ በተመሳሳይ ኮድ ይህም ተዋረድም ሆነ የሚፀናበት ቀን ጉዳዩን ለመወሰን ሊጠቅም አይችልም ምክንያቱም በአንድ የስልጣን ደረጃ ላይ ያሉ እና በተመሳሳይ ህግ ውስጥም ጭምር ናቸው. ተመሳሳይ ውጤታማ ቀን አላቸው. ለእንዲህ ዓይነቱ ችግር መፍትሔው የሕጎችን ምንነት በመጥቀስ አንዱ አጠቃላይ ሲሆን ሌላኛው ደግሞ ብዙውን ጊዜ የሚከሰትበት ልዩ ደንብ ነው. አንዱ በአጠቃላይ ደንቦች ውስጥ ከሆነ እና ሌላኛው በልዩ ደንቦች ውስጥ ከሆነ ***ሌክስ ልዩderogate generalis*** (ማለትም ከአጠቃላይ ሕጎች በላይ ልዩ ሕጎች ያሸንፋሉ)። ስለዚህ ልዩ ሕጎች ተፈጻሚነት ሊኖራቸው ይገባል ምክንያቱም ጉዳዩን የሚመራ ልዩ ደንብ በሌለበት ጊዜ አጠቃላይ ሕጎች ተፈጻሚነት ይኖራቸዋል. ምንም እንኳን በተግባር ባይነሳም በአንድ ሕግ ውስጥ ያሉት ሁለቱም ድንጋጌዎች አጠቃላይ ወይም ሁለቱም ልዩ ከሆኑ ጉዳዩን ወደ ምን እንደሚሠራ ማስፋትም ይቻላል። በዚህ ሁኔታ ሁለቱም አጠቃላይ ከሆኑ እና ሁለቱም ልዩ ህጎች ከሆኑ ልዩ የሆኑትን አነስተኛውን አጠቃላይ በመተግበር ችግሩን ማስተካከል ይቻላል.

የቀጠለ

ክፍል ሰባት፡ የሕግ ተግባራት

ፍቺ እና አስፈላጊነት

የዳኝነት ተግባር - “መብት ለመፍጠር፣ ለማስተላለፍ ወይም ለማጥፋት የታሰበ እና በህግ ለዛ ዓላማ የሚሰራ ተግባር” ተብሎ ይገለጻል። በተጨማሪም “የህጋዊ ስልጣን አጠቃቀም” ተብሎ ተብራርቷል . የሕግ ድርጊት በመደበኛነት የታቀዱ የሕግ ውጤቶች እንዲፈጠሩ በግል ሰው የፈቃድ መግለጫ ተብሎ ይገለጻል ። የሕግ ተግባር የሚለው ቃል ከውል ወይም ከስምምነት የበለጠ ሰፊ ነው። ለምሳሌ ቦታውን ለተከራይ የመልቀቅ ጥያቄ፣ ተዋዋይ ወገኖች በማጭበርበር ምክንያት ውል ለማስቀረት የሚፈልግበትን መግለጫ፣ ለወኪሉ ሥልጣን መስጠት እና የኑዛዜ ቃል መስጠትን ያጠቃልላል ። በእያንዳንዱ የዳኝነት ድርጊት ውስጥ አስፈላጊው አካል የፍላጎት መግለጫ ነው። አንዳንድ ጊዜ የፍርድ ድርጊቱ በኑዛዜ ውስጥ እንዳለ የኑዛዜ መግለጫ ካልሆነ በስተቀር ሌላ ምንም ነገር አይኖረውም። አንዳንድ ጊዜ ግን የኑዛዜ መግለጫው የአንድ ወይም የብዙ ተዋዋይ ወገኖች ሌላ ድርጊት አብሮ መሆን አለበት። በእያንዳንዱ የዳኝነት ድርጊት ውስጥ አስፈላጊው አካል የፍላጎት መግለጫ ነው። አንዳንድ ጊዜ የፍርድ ድርጊቱ በኑዛዜ ውስጥ እንዳለ የኑዛዜ መግለጫ ካልሆነ በስተቀር ሌላ ምንም ነገር አይኖረውም። አንዳንድ ጊዜ ግን የኑዛዜ መግለጫው የአንድ ወይም የብዙ ተዋዋይ ወገኖች ሌላ ድርጊት አብሮ መሆን አለበት።

ኳሲ -ህጋዊ ድርጊቶች ከሦስተኛው ምድብ ህጋዊ የፍቃደኝነት ድርጊቶች ተለይተዋል ቁሳዊ ድርጊቶች . እነዚህም ሕጉ አንዳንድ መዘዞችን የዘረዘረባቸውን አንዳንድ ድርጊቶች ወይም አካላዊ ግንኙነቶች ያካተቱ ናቸው።

የቀጠለ

መግለጫው እንደዚህ ነው፡ የቁሳቁስ ድርጊቶችም እንዲሁ፡- የረሰ ኑሊየስ መኖር ፣ ውድ ሀብት ወይም የጠፋ ነገሮች ፍለጋ፣ እና የስነ-ጽሑፋዊ ስራዎች ጽሑፎች ወይም ድርሰቶች ናቸው። የዳኝነት ድርጊቶችን የሚቆጣጠሩት ደንቦች ለቁሳዊ ድርጊቶች ምንም ዓይነት ተፈጻሚነት የላቸውም . የሕግ ግንኙነቶች የሚፈጠሩበት፣ የሚተላለፉበት፣ የሚቀየሩበት ወይም የሚቋረጡበት ከሕጋዊ ፈቃድ ድርጊቶች (ማለትም፣ ሕጋዊ ድርጊቶች፣ ፍትሐዊ የሕግ ድርጊቶች እና ቁሳዊ ድርጊቶች) ያልሆኑ ድርጊቶች ሕገ- ወጥ ድርጊቶች ናቸው (ማለትም፣ ጥፋቶች እና ወንጀሎች)፣ አካላዊ እውነታዎች (ማለትም፣ የሰው ልጅ መወለድ ወይም መሞት፣ የመሬት መንቀጥቀጥ ወይም እሳት)፣ እና የተወሰነ የግል ደረጃ (ማለትም፣ አናሳ፣ አብላጫ ወይም ዜግነት) ማግኘት። እነዚህ የተለያዩ ክንውኖች ለልዩ ሕጎች ተገዢ ናቸው፣ በቁሳዊ መልኩ ለፍርድ ድርጊቶች ከሚተገበሩት የተለዩ ናቸው።

አጠቃላይ ንድፈ ሐሳብ እና የፍርድ ድርጊቶች ምደባ

አብዛኛው ህጋዊ ግንኙነቶች በወንዶች መካከል የሚመነጨት ከህግ ተግባራት ነው። እነዚያ ድርጊቶች አንድ ወይም ብዙ ህጋዊ ተፅእኖዎችን ለማምጣት ብቻ የሚፈጸሙ፣ የህግ ተግባራት ይባላሉ። ከውጤታቸው ባህሪ አንፃር ህጋዊ ናቸው ተብሏል ። የሕግ ተግባራት በጣም የተለያዩ ናቸው። በተለይ ለእያንዳንዱ ምድብ ተፈጻሚነት ያላቸው ደንቦች በተገቢው ቦታ ይብራራሉ. ነገር ግን ለሁሉም የሕግ ተግባራት የተለመዱ ወይም የሚሠቃዩ ግን አልፎ አልፎ ማሻሻያ ያላቸው ጥቂት የመጀመሪያ ደረጃ ሕጎች አሉ ። ከነሱ መካከል ፡-

ሀ) በድርጊቱ ውስጥ የተዋሃዱ የኑዛዜዎች ብዛት፡- ህጋዊ ድርጊትን ለመፈጸም በመርህ ደረጃ ቢያንስ ሁለት ሰዎች ሊኖሩት ይገባል። ይህ የሆነበት ምክንያት አብዛኛው የህግ ተግባራት ኮንትራቶች ማለትም በሁለት ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ ሰዎች መካከል የሚደረግ የአዕምሮ ስብሰባ ነው.

የቀጠለ

በዚህ ጉዳይ ላይ የዳኝነት ድርጊቱን እንደ ደራሲዎቹ ወይም አዘጋጆቹ የሚገልጹት “የድርጊቱ ተዋዋይ ወገኖች” ወይም ባጭሩ “ተዋዋይ ወገኖች” ይባላሉ። “ስምምነት” የሚለው ቃል የእያንዳንዱ ተዋዋይ ወገኖች ፍላጎት ከሌሎቹ ጋር ለመስማማት ነው። በድርጊቱ ምስረታ ውስጥ የሚተባበሩትን የኑዛዜ ስምምነት ያመለክታል ።

የአንድ ድርጊት ተካፋይ ሊሆኑ የሚችሉ ሰዎች ቁጥር የተወሰነ አይደለም። ማንኛውንም አሃዝ ሊደርስ ይችላል። ምሳሌ፡ በአክሲዮን የተዋቀረው የአንድ ትልቅ ኩባንያ መመስረት ብዙ ሺዎችን አልፎ ተርፎም በመቶ ሺዎች የሚቆጠሩ ባለአክሲዮኖችን ሊያሰባስብ ይችላል። አንድ ሰው ብቻውን በሚሠራው የፍርድ ድርጊት ሊፈጸም ይችላል; የአንድ ኑዛዜ ሥራ እንደሆነ። ምሳሌዎች፡ የኑዛዜ ማረም; የመሸጥ; የመግዛት; ወዘተ... ተተኪነትን መቀበል ወይም አለመቀበል ።

ለ) ምደባ የሕግ ተግባራት

➤ የሁለትዮሽ እና የሁለትዮሽ ; _

የሕግ ተግባራት በአንድ ሰው ፈቃድ መግለጫ ወይም የጋራ ጥቅምን ለማስከበር በሚንቀሳቀሱ በርካታ ሰዎች ተመሳሳይ መግለጫዎች የተጠናቀቁ ናቸው። ለምሳሌ፡ የውል መቋረጥ ማስታወቂያ፣ የሽልማት ቃል ኪዳን እና የኑዛዜ አፈጻጸም የአንድ ወገን የሕግ ተግባራት ናቸው። ብዙ ተመሳሳይ መግለጫዎችን የሚጠይቁ የዳኝነት ተግባራት፣ ብዙ ወገኖች ማህበር ለመመስረት በሚገናኙበት ጊዜ ወይም የጋራ ተከራዮች የውሉ መቋረጥ ማስታወቂያ በሚሰጡበት ጊዜ፣ በተለይም የጋራ የህግ ተግባራት ተብለው ስለሚጠሩ እርስ በርሳቸው የሚደጋገፉ አይደሉም።

የቀጠለ

በአጠቃላይ, የአንድ ወገን ድርጊት የአንድ ወገን ፈቃድ ብቻ የሚሰራበት ነው-የኑዛዜ ባህሪ እዚህ ምርጥ ምሳሌ ነው .

የሁለትዮሽ ህጋዊ ድርጊቶች እራሳቸውን ችለው እና የግል ጥቅምን ለማስከበር በሚንቀሳቀሱ የበርካታ ሰዎች ተጓዳኝ የፍላጎት መግለጫዎች የተጠናቀቁ ናቸው። በዚህ ፍቺ መሠረት ሁሉም ኮንትራቶች የሁለትዮሽ የሕግ ተግባራት ናቸው። በሌላ በኩል የሁለትዮሽ ድርጊት በሁለት ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ ወገኖች መካከል የተደረገ ስምምነት ውጤት ነው።

➤ የሕግ ተግባራት ተለይተዋል፣ በሁለተኛ ደረጃ፣ በውስጡ የያዘው የኑዛዜ ማስታወቂያ ለአንድ ሰው ወይም ለማንም የተነገረ እንደሆነ ። የመጀመሪያው ዓይነት የሕግ ተግባራት የተሟሉ እና ውጤታማ የሚሆኑት ከአድራሻው ጋር ከተገናኙ በኋላ ብቻ ሲሆን የሁለተኛው ዓይነት የሕግ ተግባራት ግን የተሟሉ እና ውጤታማ የሚሆኑት መግለጫው በተጨማሪ ሲገለጥ ብቻ ነው። ስለዚህ ልዩነቱ ተግባራዊ ውጤት ያለው ሲሆን በተለይም የፈቃድ መግለጫውን ለመሻር በሠራው ኃይል ላይ፣ የፍርድ ሂደት ሲጠናቀቅ እና ውጤታማነቱ መሻር ሕጉ ሌላ ካልሆነ በስተቀር አይካተትም ።

➤ ጄ የሸንት ድርጊቶች በ **I nter vivos** እና **Mortis causa** ተለይተዋል ።

የኢንተር ቫቪስ ህጋዊ ድርጊቶች ፈቃዱን/ሷን የሚገልጽ ሰው በህይወት እያለ ተፅእኖን ለመፍጠር የተነደፉ ናቸው። Mortis causa ህጋዊ ድርጊቶች ፈቃዱን/ሷን የሚገልጽ ሰው ከሞተ በኋላ ብቻ ተፅእኖ ለመፍጠር የተነደፉ ናቸው ።

የቀጠለ

- የሕግ ተግባራት፣ “ከመሥራት አነሳሽነት ጋር በተያያዘ የታሰቡ፣ ያለምክንያት ወይም ከባድ ናቸው። ይህ የዳኝነት ድርጊቶች ክፍፍል በፈጣሪው ተነሳሽነት ላይ የተመሰረተ ነው ይህም ያለምክንያት (*causa lucrativa*) ወይም ከባድ (*causa onerosa*) ሊሆን ይችላል።

G ratuitous (*causa lucrativa*) : - "ምክንያታዊ ለመሆን ፣ የ [የህግ] ድርጊቱ ዓላማ ለተሰራለት ሰው ጥቅም ፣ ያለ ምንም ጥቅም ወይም ጥቅም ሳያገኝ ወይም ቃል ገብቷል ። ንፁህ እና ቀላል ልገሳ፣ የወራሽ ተቋም፣ የውርስ ውርስ መስጠት፣ እና ጥቅም ላይ የሚውለው የግዳጅ እና የብድር ውል ያለምክንያት የህግ ተግባራት ምሳሌዎች ናቸው።

O nerous (*causa onerosa*) : - በሌላ በኩል፣ “ለተጨማሪ ወይም ለስጦታው ግምት የተሰጠ ወይም የተገባለት ማንኛውም ነገር፣ ማንኛውም አገልግሎት፣ ፍላጎት ወይም ቅድመ ሁኔታ፣ በተሰጠ ወይም በገባው ቃል ላይ የተጨነቀ፣ ከዋጋው ጋር እኩል ባይሆንም [የዳኝነት ተግባር በባህሪው ከባድ ነው። ሁሉም ተገላቢጦሽ እና ሁሉም የግንኙነት ኮንትራቶች፣ በትርጓሜ፣ ከባድ ውሎች ናቸው።

- ጄ የሸንት ድርጊቶች እንዲሁ በግዴታ እና በእውነተኛነት ይከፈላሉ

የግዴታ የህግ ተግባራት የግዴታ መብቶችን መፍጠር፣ ማስተላለፍ፣ መቀየር ወይም ማቋረጥ ናቸው።

R eal የዳኝነት ድርጊቶች እውነተኛ መብቶችን መለወጥ እና ማቋረጥን የሚፈጥሩ ናቸው ።

የቀጠለ

ብዙ ጊዜ፣ ሁለቱም ዓይነት የሕግ ተግባራት በአንድ ግብይት ውስጥ ይጣመራሉ። የንብረት ሽያጭ፣ ለምሳሌ የግዴታ ህጋዊ ድርጊት (ማለትም፣ የባለቤትነት መብትን ለማስተላለፍ የገባውን ቃል) እና እውነተኛ የፍርድ ድርጊት (ማለትም ይዘታ መላክ ወይም ማስተላለፍ) ያካትታል።

➤ **P romissory እና D አወንታዊ J የሽንት ተግባራት :-**

ቃል ኪዳን ማለት አፈጻጸምን የመፈጸም ግዴታን የሚያካትት፣ ማለትም፣ የአፈጻጸም ቃልኪዳንን ብቻ የያዘ ነው ። የግዳጅ፣ የሊዝ እና የብድር ውል፣ እና የሽልማት ቃል ኪዳን እና የርስት ውርስ የአንድ ወገን የህግ ተግባራት የፕሮሚሲሪ የህግ ተግባራት ምሳሌዎች ናቸው ።

የፍርድ ድርጊቶች፣ በሌላ በኩል፣ መብቶች የሚተላለፉበት፣ የሚቀየሩበት፣ የሚታሰሩበት ወይም የሚቋረጡበት ማለትም ባህሪን የያዙ ናቸው። ቃሉ በአህጉራዊ የሕግ ቃላት ውስጥ ትልቅ ጠቀሜታ አለው። የባለቤትነት መብት በህግ የተደነገገ ስለሆነ የቤት ማስያዣ መፈጠር አግባብነት ያለው የህግ ድርጊት ነው. የግዴታ የሕግ ተግባራት ጽንሰ-ሐሳብ ከአስገዳጅ የሕግ ድርጊቶች የበለጠ ሰፊ ነው። በእርግጥ የግዴታ የሕግ ድርጊት ግዴታን መቋረጥን ማለትም እንደ ዕዳ መሰረዝን ሊያካትት ይችላል .

የሕግ ተግባራት ጽንሰ-ሐሳብ ከአስገዳጅ የሕግ ድርጊቶች የበለጠ ሰፊ ነው። በእርግጥ የግዴታ የሕግ ድርጊት ግዴታን መቋረጥን ማለትም ዕዳን እንደ መሰረዝ ሁኔታ ማስተላለፍን ሊያካትት ይችላል።

የቀጠለ

- በመጨረሻም፣ የህግ ተግባራት በወቅታዊ የሲቪል ንድፈ ሃሳብ መሰረት ወደ ምክንያት እና ረቂቅነት ሊለዩ ይችላሉ። ይህ ልዩነት ከምክንያት ጽንሰ-ሀሳብ አንፃር ሙሉ በሙሉ ይገነዘባል.... ለአሁኑ ዓለማችን በመደበኛነት የሕግ ተግባራት የሚከናወኑት የተወሰነ ዓለማዊ ወይም ምክንያት ባላቸው አካላት መሆኑን መግለጹ በቂ ነው። ሶስት ዓይነት የምክንያት ድርጊቶች አሉ፡-

I . ቲ *causa solvendi* _ (ግዴታ ማስወጣት)

II . ቲ *ካሳ ዶናንዲ* (የነፃነት ማረጋገጫ)

III . የ *causa adquirendi* (የሆነ ነገር ማግኘት)

በዳኝነት ድርጊት እና በዋናው መንስኤ መካከል ያለው ግንኙነት የማንነት እና ሙሉ በሙሉ መደጋገፍ ሊሆን ይችላል። በእርግጥ መንስኤው ከዳኝነት ድርጊቱ ይዘት ጋር በቅርበት የተጠላለፈ ሊሆን ስለሚችል የኋለኛው ትክክለኛነት ሙሉ በሙሉ በቀድሞው መኖር እና ህጋዊነት ላይ የተመሰረተ ሊሆን ይችላል. በዚህ ጉዳይ ላይ የፍርድ ሂደቱ መንስኤ ተብሎ ይጠራል.

በሌላ በኩል የዳኝነት ተግባር እና የምክንያት ጉዳይ በቅርብ የተሳሰሩ ላይሆኑ እና የዳኝነት ድርጊቱ ትክክለኛነት ከዋናው መንስኤ ህልውና እና የህግ ሙሉነት ነጻ ሆኖ ሊቋረጥ ይችላል። በዚህ ጉዳይ ላይ የፍርድ ሂደቱ ረቂቅ ተብሎ ይጠራል .

ለሁሉም የፍትህ ድርጊቶች ዓይነቶች የተለመዱ ህጎች

የዳኝነት ድርጊቶች ትክክለኛነት ቅድመ- ተፈላጊዎች

የቀጠለ

የሕግ ተግባራት ትክክለኛነት ስድስት ቅድመ-ሁኔታዎች አሉ፡-

ሀ) አጠቃላይ የሕግ አቅም - ሁለት ዓይነት ሰዎች አሉ-ግለሰቦች እና ኮርፖሬሽኖች።

በወንድና በሴት መካከል ልዩነት ሳይደረግ ግለሰቦች ህጋዊ መብቶችን የመቀበል እና የማስተላለፍ አጠቃላይ የህግ አቅም ተሰጥቷቸዋል። ኮርፖሬሽኖች በባህሪያቸው ወይም በህግ ከተጣሉባቸው የተወሰኑ ገደቦች በስተቀር እንደ ግለሰብ የመብት ተገዢ እንዲሆኑ ተመሳሳይ አጠቃላይ የህግ አቅም ተሰጥቷቸዋል ። ለምሳሌ አንድ ኮርፖሬሽን እምነትን ማስተዳደር፣ መታሰር፣ ወይም ለጥቃቶች እና ባትሪዎች እርምጃ ማምጣት አይችልም። የተወሰነ የህግ አቅም ፡ - የሕግ ተግባራትን የመፈጸም ልዩ የሕግ አቅም ተብሎ ሊመደብ የሚችለው እንደሚከተለው ተዘርዝሯል። የእነዚህን ድንጋጌዎች አያያዝ ግልጽ ለማድረግ በሚከተሉት የአቅም ማነስ ዓይነቶች ይከፋፈላል፡ እብደት; አናሳ, የሲቪል ሞት; ያገቡ ሴቶች; እና ልዩ ጉድለቶች .

እብድ - እብድ ሰው ፈቃዱን በነፃ መስጠት አይችልም; ስለዚህ ህጋዊ ድርጊቶችን ማድረግ አይችሉም. አንድ ሰው ከተከለከለ በኋላ የፍርድ እርምጃ ለመውሰድ አቅም እንደሌለው ነገር ግን ከመስተጓጎሉ በፊት እንዳልሆነ ለማረጋገጥ የእገዳ ማረጋገጫ በቂ ነው ተብሎ ይታሰባል። እብድ ሰው፣ በ Art . በኢትዮጵያ የፍትሐ ብሔር ሕግ ቁጥር 339 የአዕምሮ እድገት ማጣት ወይም የአእምሮ ሕመም ወይም አዋቂነት ምክንያት ድርጊቱ የሚያስከትለውን መዘዝ ለመረዳት የማይችል ነው። አእምሮአቸው የተዳከመ፣ ሰካራሞች ወይም የለመዱ የሰከሩ አባካኞች በተገቢው ሁኔታ ከዕብድ ሰዎች ጋር ተያይዘዋል።

የቀጠለ

አናሳ፡- እድሜ ራሳቸውን በራሳቸው ለማስተዳደር በቂ ምክንያት እና ልምድ በሌላቸው እና በማያገኙት መካከል ልዩነት ይፈጥራል እና ለአካለ መጠን ያልደረሱ ልጆች አንዳንድ የህግ ተግባራትን የሚፈጽሙበትን እድሜ ይወስናል። ለአካለ መጠን ያልደረሰ ከአስራ አምስት ዓመት በታች የሆነ ልጅ በወላጆቹ ወይም በአሥራ ስምንት ዕድሜ ላይ የሚገኙትን በዳኛ ነፃ ማውጣት ይችላሉ። በእነዚህ ሁለት የነጻነት ሁኔታዎች አካለመጠን ያልደረሰው ልጅ ንብረቱን የማስተዳደር አቅም ይኖረዋል ነገር ግን ከገቢው ከአንድ አመት በላይ በሆነ ድምር እራሱን ማስገደድ፣ ያለፍርድ ቤት ፈቃድ የማይንቀሳቀስ ንብረት ማስያዝ ወይም ማስያዝ ወይም ማስወጣት አይችልም። በጋብቻ ውል ካልሆነ በስተቀር ንብረቱን በመለገስ ኢንተርሺቮስ . ነገር ግን ነፃ የወጣው ለአካለ መጠን ያልደረሰው ሰው በንግድ ሥራ ላይ የተሰማራ ከሆነ፣ ከንግዱ ጋር በተያያዘ የፈጸማቸው ድርጊቶች ሁሉ ትክክለኛ ናቸው። ለአካለ መጠን ያልደረሱ ልጆችም በጋብቻ ነፃ ሊወጡ ይችላሉ። ከአሥራ ስምንት ዓመት በታች ከሆኑ በወላጅ ወይም በፍርድ ቤት ፈቃድ ነፃ ለሆኑ ለአካለ መጠን ያልደረሱ ልጆች የሚሰጡትን ተመሳሳይ ችሎታዎች ያገኛሉ። አስራ ስምንት ከሆኑ, ከዋናዎች ጋር ተመሳሳይ አቅም አላቸው . ሁሉም ነፃ የወጡ ለአካለ መጠን ያልደረሱ ልጆች ንብረታቸውን ለመከፋፈል ክስ ሊመሰርቱ ይችላሉ፣ ነገር ግን በግልጽ እንደሚታየው በእነሱ ጥቅም ላይ የሚደርሰውን ውርስ መቀበልም ሆነ መተው አይችሉም። በመጨረሻ ፣ በወላጅ ወይም በፍርድ ቤት ፈቃድ ትንንሽ ልጆች ከሥልጣኑ ጋር የሚቃረኑ ከሆነ ነፃ ማውጣት ሊሰረዝ ይችላል ። በጋብቻ ነፃ ከወጣ ግን ነፃ መውጣቱ የማይሻር ነው። ወደ ኢትዮጵያ ስንመጣ በተሻሻለው የቤተሰብ ህግ አንቀጽ 215 መሰረት እድሜው አስራ ስምንት ዓመት ያልሞላው ሰው ለአካለ መጠን ያልደረሰ ሰው ይባላል። ለአካለ መጠን ያልደረሰ ልጅ ሕጋዊ አቅም የለውም። ስለሆነም አካለመጠን ያልደረሰ ልጅ "በህግ ከተደነገጉ ጉዳዮች በስተቀር የፍርድ እርምጃዎችን አይፈጽምም" (የተሻሻለው የቤተሰብ ህግ አንቀጽ 216 አንቀጽ 3). ለአካለ መጠን ያልደረሰ ልጅ የአሳዳጊውን ወይም የአስተማሪውን ተግባር እንዲለማመድ አይፈቀድለትም ምክንያቱም እሱ/እሱ አቅም ስለሌለው። ነገር ግን፣ ለአካለ መጠን ያልደረሰ ልጅ የአሳዳጊውን ተግባር በልጁ/ዋ ልጆች ላይ ሊለማመድ ይችላል (ኦርት. 242 RFC)።

የቀጠለ

የፍትሐ ብሔር ሞት - ምንም እንኳን በፍትሐ ብሔር ሕግ መጀመሪያ ላይ ወንጀለኞችን የዳኝነት ተግባራትን የመፈጸም አቅም የሚነፍግ “የሲቪል ሞት” የሚባል አቅም ማጣት ነበር ። በኢትዮጵያ የወንጀለኛ መቅጫ ፍርድ ቤት ተከላክ መብቱን እንዳይጠቀም፣ እንደ ምስክር እንዳይሆን ወይም ንግድና ሙያ እንዳይሰራ ሊወስን ይችላል (የወንጀል ህግ አንቀጽ 123)።

ያገቡ ሴቶች - በሥነ-ጥበብ መሠረት. የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት 34 ሴቶች በሚገቡበት ጊዜ፣ በጋብቻ ወቅት እና በፍቺ ወቅት ከወንዶች ጋር እኩል ናቸው። ከዚህም በላይ ማንኛውም ሴት አስራ ስምንት ዓመት ሳይሞላት ጋብቻ እንድትፈጽም አይፈቀድላትም (የ RFC አንቀጽ 7 (1))። በሁሉም ረገድ ሴቶች ከወንዶች ጋር እኩል ናቸው. ስለዚህ፣ ያገቡ ሴቶች በሌሎች ጉዳዮች ላይ ችሎታ እስከ ሆኑ ድረስ የሕግ ተግባራትን ሊፈጽሙ ይችላሉ።

ለ) የኑዛዜ መግለጫ ፡- ለዳኝነት ድርጊቶች ትክክለኛነት ሁለተኛው ቅድመ ሁኔታ ተዋናዩ ህጋዊ መዘዞችን ለመፍጠር የታሰበውን ፈቃዱን ማስታወቅ አለበት። መግለጫው ሊገለጽ (በቃል ወይም በጽሁፍ) ወይም በተዘዋዋሪ (በድርጊት ፣ በድርጊት ወይም በዝምታ) ሊሆን ይችላል።

ችግሩ የኑዛዜ መግለጫው እንደተጠናቀቀ የሚቆጠርበት ጊዜ ነው። ይህንን ችግር ለመፍታት ሶስት አጠቃላይ ዘዴዎች ተወስደዋል-

✓ የመግለጫ ፅንሰ-ሀሳብ ፡- መግለጫው እንደተገለፀው እንደተጠናቀቀ ይቆጠራል።

የቀጠለ

- ✓ የመቀበያ ጽንሰ-ሐሳብ፡ - መግለጫው የተረዳው ወይም ያልተረዳው አካል እስኪያገኝ ድረስ መግለጫው አልተጠናቀቀም፡፡
- ✓ የእውቀት ፅንሰ-ሀሳብ ፣ መግለጫው የሚጠናቀቀው በደረሰኝ እና በተመራው አካል ሲረዳ ብቻ ነው፡፡ የእውቀት ንድፈ ሃሳቡ በአብዛኛዎቹ የሲቪል አውራጃዎች ጥቅም ላይ ይውላል፡፡

ሐ) በመግለጽ እና በኑዛዜ መካከል ያለው ግንኙነት - ሦስተኛው አጠቃላይ የፍርድ ሂደት ትክክለኛነት የሚጠየቁ ጥያቄዎች በተገለፀው እና በታቀደው መካከል መመሳሰል አለባቸው፡፡ በእነዚህ ንጥረ ነገሮች መካከል ምንም አይነት ደብዳቤ ከሌለ ውጤቱን በተመለከተ እርስ በርስ የሚጋጩ አመለካከቶች አሉ ፡

I . የኑዛዜ ጽንሰ-ሀሳብ፡- ተቆጣጣሪው ነገር በእውነቱ የታሰበው ነው በማለት ተጨባጭ አቀራረብን ይወስዳል ።

II . የማኒፌስቴሽን ቲዎሪ ፡- ተጨባጭ አቀራረብን ይወስዳል እና የተገለፀው ነገር ይቆጣጠራል ብሎ ይደመድማል ።

በመግለጫ እና በኑዛዜ መካከል ያለው የደብዳቤ ልውውጥ ችግር በሁለት ሁኔታዎች ውስጥ ይነሳል፡ በሁለቱ መካከል ሆን ተብሎ ልዩነት ሲኖር፤ እና ልዩነቱ ያልታሰበበት፡ ሆን ተብሎ የተደረገ ልዩነት ከአንዱ ወይም ከሁለቱም ወገኖች አእምሮአዊ መቆጠብ ወይም የቃላት አጠቃቀም አብዛኛውን ጊዜ እንደ ህጋዊ ድርጊት ሊመጣ ይችላል፤ነገር ግን ያንን ውጤት ሊያስከትሉ እንደሚገባ በግልፅ ካለመፈለግ ጋር። ያልታሰበ ልዩነት የ "አስፈላጊ" ስህተቶች ውጤት ሊሆን ይችላል፡፡

የቀጠለ

የተንሰራፋው አስተያየት በመግለጫው እና በኑዛዜው መካከል የደብዳቤ ልውውጥ አለመኖሩ ሆን ተብሎ ከሚፈጠሩ ልዩነቶች በስተቀር ዋጋ ቢስ ምክንያት ነው ተብሏል።

መ) ከምክትል ነፃ ኑዛዜ (ስምምነት) - አራተኛው የሕግ ተግባራት ትክክለኛነት ኑዛዜው ከምክትል ነፃ መሆን አለበት የሚለው ነው። በሌላ መንገድ፣ የማኒፌስተሩ ፈቃድ በማጭበርበር፣ በኃይል ወይም በማስፈራራት የተገኘ መሆን የለበትም ።

ሠ) ቅፅ - በመርህ ደረጃ ለህግ ድርጊቶች ትክክለኛነት ምንም ዓይነት አጠቃላይ መስፈርት የለም ነገር ግን, ቅጹ በአንዳንድ ሁኔታዎች አስፈላጊ እንደሆነ ይቆጠራል. ቅጹን ለመጠየቅ ሦስት ምክንያቶች ሊፈመዱ ይችላሉ፡ (1) በተዋዋይ ወገኖች ፍላጎት ወደ ህጋዊ ድርጊት ከመግባቱ በፊት በቁም ነገር ለማሰብ እድል ይሰጣል; (2) ለህጋዊ ሥርዓት ፍላጎት አንድ ሰው በመጨረሻዎቹ ህጋዊ ሰነዶች እና በቀረቡት ረቂቆች መካከል ያለውን ልዩነት ለመለየት ያስችለዋል; እና (3) በመደበኛ የጽሑፍ ሰነዶች ከይቅርታ ማስረጃ የበለጠ አስተማማኝ በመሆናቸው የሕግ ድርጊቶችን ማረጋገጫ ያመቻቻል ። ስለዚህ ኑዛዜው በመደበኛ መንገድ መገለጽ እንዳለበት ሕጉ ሊደነግግ ይችላል እና ተዋዋይ ወገኖች ጉዳዩን ሳያሟሉ ሲቀሩ የፍርድ ሂደቱ ምንም አይነት ህጋዊ ውጤት አይኖረውም.

የመደበኛነት ውጤቶች ሁለት ናቸው; **ሕገ-ወጥ** እና **ማስረጃዊ** . ሕገ መንግሥታዊ ከሆነ፣ የተወሰነ ቅጽ ጥቅም ላይ መዋል አለበት ወይም የሕግ ድርጊቱ ዋጋ የለውም። ለምሳሌ የማይንቀሳቀሰውን ንብረት በተዋዋይ ወገኖች መካከልም ቢሆን ባዶ የሆነ ነገር ግን ለሦስተኛ ወገኖች ውጤታማ እንዳይሆን ሊያደርግ ይችላል። ውጤቱ ግልጽ ከሆነ ቅጹ የዳኝነት ድርጊቱን ማረጋገጫ ያመቻቻል ማለት ብቻ ነው።

የቀጠለ

ረ) ህጋዊ ይዘት - ስድስተኛው እና የመጨረሻው የዳኝነት ድርጊቶች ትክክለኛነት ቅድመ-ሁኔታ ይዘታቸው ህጋዊ መሆን አለበት. ሕጉ ብዙውን ጊዜ ሥነ ምግባር የጎደለው ውጤት ለማምጣት፣ የመምረጥ ነፃነትን የሚገድቡ ወይም የሲቪልና ኢኮኖሚያዊ ነፃነቶችን የሚገድቡ የሕግ ድርጊቶችን ይከለክላል ።

የዳኝነት ድርጊቶች አንጻራዊ ተፅዕኖ

በመርህ ደረጃ፣ ድርጊቶች ከሚፈፀሟቸው ሰዎች በስተቀር ምንም ውጤት አያስከትሉም። ለነርሱ እንግዶች ሆነው የቀሩ እና ሦስተኛ ወገን የተባሉት በእነርሱ ምክንያት አይጠቅሙም ወይም አይሰቃዩም። ይህ ደንብ በዋናነት በኮንትራቶች እና ፍርዶች ላይ ይተገበራል. በእነሱ የተፈጠሩት ተፅዕኖዎች አንጻራዊ ናቸው. ይህንን የዳኝነት ድርጊቶች አንጻራዊነት በትክክል ለመወሰን በመጀመሪያ በድርጊቱ ደራሲዎች ወይም በተጋጭ ወገኖች መካከል በአንድ በኩል እና በሶስተኛ ወገኖች መካከል ልዩነት መፈጠር አለበት. አንድ ድርጊት ከአንድ ሰው የመነጨ ከሆነ, እሱ / እሱ የድርጊቱ ደራሲ ይባላል. ድርጊቱ ብዙ ደራሲዎች ካሉት, የበርካታ ሰዎች ተሳትፎ እና ትብብር ሲኖር እንደሚደረገው, እያንዳንዳቸው የድርጊቱ ተካፋይ ናቸው.

ፓርቲ ማን እንደሆነ የሚወሰነው ፊርማው አይደለም። አንድን ድርጊት ተካፋይ ባልሆኑ ሰዎች ሊፈረም ይችላል, ለምሳሌ, በቀድሞው የመንግስት መኮንን እና በተገኙ ምስክሮች. “ፈራሚ” እና “ፓርቲ” የሚሉት ቃላት በምንም መልኩ ተመሳሳይ አይደሉም። ፓርቲ በበኩሉ ድርጊቱን አልፈረመም እና በጉዳዩ ላይ ያላሰበ ሊሆን ይችላል። ይህ የሚሆነው የአንድ ድርጊት አካል በሌላ ሰው ሲወከል ነው።

የቀጠለ

ስለዚህ፣ ሶስተኛ ወገኖች እነማን እንደሆኑ ለማወቅ፣ ስለ ውክልና እና ስለ ተተኪነት ሁለት ጠቃሚ ፅንሰ ሀሳቦች ግምት ውስጥ መግባት አለበት። ባጭሩ ህጋዊ ድርጊቶች መብቶችን እና ግዴታዎችን በተዋዋይ ወገኖች ላይ ብቻ ያስገኛሉ እንጂ የሶስተኛ ወገኖች አይደሉም።

በዳኝነት ድርጊቶች ውስጥ *R* ውክልና ፡ የፍርድ ድርጊት ብዙውን ጊዜ የሚፈፀመው ፍላጎት ካለው ሰው ውጪ በሆነ ሰው ነው። ይህ የአንድን ሰው መተካት በሁለት ሁኔታዎች አስፈላጊ ሊሆን ይችላል. እነሱም፡ (1) ፍላጎት ያለው ሰው ድርጊቱ መፈፀም ወደሚገባበት ቦታ መሄድ በማይቻልበት ጊዜ, በመጓዝ, በህመም ወይም በእስር ቤት ውስጥ, ወዘተ . እና (2) ፍላጎት ያለው ሰው የተደረገውን መረዳት በማይችልበት ጊዜ. ለምሳሌ በጣም ትንሽ ልጅ፣ ወይም እብድ ወይም አዋቂ ሰው ችሎታቸው የተዳከመ ነው። ይህ የአንድን ሰው ውክልና ሳያስፈልግ አንዳንድ ጊዜ ምቹ እና ጠቃሚ ሊሆን ይችላል።

በዘመናዊው የቃላት አነጋገር፣ ድርጊቱን ለመፈፀም የተቀጠረው ሶስተኛ አካል (አስገዳጅ፣ ወኪል፣ ሞግዚት፣ አስተዳዳሪ፣ ወዘተ) ሌላ ሰውን ይወክላል (ርዕሰ መምህሩ፣ ዋርድ፣ ወዘተ)። በአሁኑ ጊዜ "መወከል" የሚለው ቃል አንድ ሰው በድርጊቱ ህጋዊ ተፅእኖ ሳይነካ ለሌላው የሚሠራን ጣልቃ ገብነት ያመለክታል . በኢትዮጵያ ህግ መሰረት የዳኝነት ተግባራት (ውልን ጨምሮ) በተዋዋይ ወገኖች መካከል እንደ ህጎች አስገዳጅ ናቸው [አርት. 1731 (1) ሲቪ. ሐ.ከም አርት 1677(1) የዚሁ። ይህም ሌላውን የወከለው ሰው በድርጊቱ እንደማይነካው ግልጽ ያደርገዋል ።

የቀጠለ

መብቶች እና ግዴታዎች

“መብት” የሚለው ቃል “ በአንድ ሰው በይገባኛል ጥያቄ፣ በህጋዊ ዋስትና ወይም በሞራል መርህ (የነጻነት መብት) ምክንያት የሆነ ነገር ” ተብሎ ይገለጻል ። እሱም “አንድ ሰው በሕግ የተደነገገውን ስልጣን፣ ልዩ መብት ወይም ያለመከሰስ መብትን ያጠቃልላል” በተጨማሪም ቃሉ “ሌላ ሰው የተሰጠውን ድርጊት ይፈጽማል ወይም አያደርግም የሚለው በህጋዊ መንገድ ተፈጻሚነት ያለው የይገባኛል ጥያቄ ነው፤ እውቅና ያለው እና የተጠበቀው ጥቅም ጥሰቱ ስህተት ነው (መብትን የሚጥስ ግዴታን መጣስ)” መብት ከግዴታ ጋር የተያያዘ ነው; ግዴታ በሌለበት ቦታ ምንም መብት ሊኖር አይችልም. ግን ተቃራኒው የግድ እውነት አይደለም. ያለ መብት ግዴታዎች ሊኖሩ ይችላሉ። መብትን ለመፍጠር ግዴታ መስራት ወይም መሸከም ግዴታ መሆን አለበት። ስለዚህ፣ ከነሱ ጋር የሚዛመዱ መብቶች ካላቸው ግዴታዎች መካከል፣ ከውጫዊ ድርጊቶች ወይም ትዕግስት የሚለዩት ወደ ውስጡ አእምሮ የሚሹ ከሆነ ግዴታዎቹን አያሳድጉም።

“ ግዴታ ” የሚለው ቃል በሚከተለው መልኩ ይገለጻል፡- “በእዳ ወይም በሌላ ምክንያት የሚፈፀም ህጋዊ ግዴታ; ሌላ ሰው ተጓዳኝ መብት ያለው ግዴታ ”

ህጋዊ መብት - ህጋዊ መብት ምንድን ነው? የሕጋዊ መብት ፈተና -መብቱ በሕጋዊ ሥርዓቱ እውቅና እና ጥበቃ የሚደረግለት ነው? ስለዚህ, አንድ ሰው አንድን ድርጊት ለመስራት ህጋዊ መብት ሊኖረው ይችላል, ይህም ሥነ ምግባር የጎደለው እና ከአዎንታዊ ሥነ ምግባር ደረጃዎች ጋር የሚቃረን ነው.

የቀጠለ

ይህ ማለት ግን ህጉ በአንድ ማህበረሰብ ውስጥ ያለውን አጠቃላይ የሙብት ፅንሰ-ሀሳብ ተቀባይነት የለውም ማለት አይደለም። , እና ድርጊቶች, የሚከለክላቸው.

'የሙብት ግዴታ' የሚለው ቃል በርካታ ህጋዊ ግንኙነቶችን ያጠቃልላል፣ እያንዳንዱም የራሱ የሆነ ባህሪ አለው። ሆኖም በእያንዳንዱ ህጋዊ ሙብት ውስጥ አራት ነገሮች እንዳሉ አጽንኦት መስጠት በቂ ይሆናል፡ (1) የሙብቱ ባለቤት፤ (፪) ሙብቱ የሚመለከተውን ድርጊት ወይም ትዕግስት፤ (3) ቀሪዎቹ (የሙብቱ ነገር); (፬) በግዴታው የታሰረው ሰው። ስለዚህ ማንኛውም ሙብት በሁለት ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ ህጋዊ አካላት መካከል ያለውን ግንኙነት ያካትታል, እና ህጋዊ ሰዎች ብቻ በግዴታ ሊታሰሩ ወይም የህግ ሙብቶች ባለቤቶች ሊሆኑ ይችላሉ. ሙብቶች እና ግዴታዎች ተያያዥነት ያላቸው ናቸው, ማለትም, ያለ ተጓዳኝ ግዴታ ወይም ግዴታ ያለ ተጓዳኝ ሙብት ሙብት ሊኖረን አይችልም. ስለሙብት ስንናገር በእውነት የምንናገረው በሁለት ሰዎች መካከል ያለውን ትክክለኛ የግዴታ ግንኙነት ነው, እና አንዱ ያለ ሌላው ሊኖር ይችላል ብሎ ማሰብ እንዲሁ በአባት እና በልጅ መካከል አባት እና ልጅ ካልሆነ በቀር ግንኙነት ሊኖር ይችላል ብሎ ማሰብ ትርጉም የለሽ ነው. ነበሩ ።

በህጋዊ ሙብቶች ትርጉም ውስጥ የሚከተሉትን ሶስት ነገሮች ግምት ውስጥ ማስገባት አስፈላጊ ነው. ሙብት ህጋዊ ነው ምክንያቱም በህጋዊ ስርአት የተጠበቀ (ወይም ቢያንስ እውቅና ያለው) ስለሆነ -ስለዚህ የማስፈጸሚያ መስፈርት መታየት አለበት. የሙብቱ ባለቤት ፈቃዱን በተወሰነ መንገድ ይለማመዳል፣ እናም ኑዛዜው ወደ አንድ ፍላጎት እርካታ ይመራል።

የቀጠለ

እያንዳንዳቸው እነዚህ ንጥረ ነገሮች - ጥበቃ ፣ ፈቃድ እና ፍላጎት - ለመብቱ ትክክለኛ መግለጫ አስፈላጊ ናቸው ፣ ግን ብዙ አለመግባባቶች የተፈጠሩት በውሸት አጽንዖት ወይም በፈቃዱ ላይ ወይም በተፈለገው ፍላጎት ላይ ነው።

ሀ) በመንግስት የተሰጠው ጥበቃ

በሥነ ምግባር ወይም በስነምግባር ብቻ የተረጋገጠ መብት ሲኖር ሕጉ ምንም ዓይነት መፍትሔ አይሰጥም. በህጋዊ ሂደት ተፈጻሚነት አለው፣ ስለዚህ አንዳንድ ጊዜ የህጋዊ መብት ሳይን ካ ያልሆነ ነው ተብሏል። ይሁን እንጂ ለዚህ መግለጫ ሦስት መመዘኛዎች መደረግ አለባቸው, ምክንያቱም ተፈጻሚነት በጣም ግልጽ የሆነ የእውቅና ምልክት ብቻ ነው .

በመጀመሪያ ፣ ህጉ ሁል ጊዜ መብትን አያስከብርም፣ ነገር ግን ጉዳት ለደረሰበት አካል ለጉዳት ብቻ መፍትሄ ሊሰጥ ይችላል።

በሁለተኛ ደረጃ፣ አንዳንድ መብቶች፣ አንዳንድ ጊዜ ፍጽምና የጎደለቸው መብቶች ተብለው የሚጠሩት፣ ሕጉ የሚገነዘበው ግን በቀጥታ የማይተገበርባቸው መብቶች አሉ። ስለዚህ በሕግ የተከለከለ ዕዳ በፍርድ ቤት ሊመለስ አይችልም, ነገር ግን ለተወሰኑ ዓላማዎች, የዴቢት መኖር ህጋዊ ጠቀሜታ አለው. ተበዳሪው ገንዘቡን ከክፈለ, በኋላ ላይ ከግምት ውስጥ ሳይገባ የተከፈለ ገንዘብ መልሶ ለማግኘት መክሰስ አይችልም; እና ፍጽምና የጎደለው መብት ተበዳሪው ዕዳውን ለመክፈል ቃል ሊገባበት የሚችልበትን ዕዳ ካሳወቀ ፍጹም የመሆን ችሎታ አለው .

በሶስተኛ ደረጃ ፣ በአንዳንድ ስርዓቶች የፍትህ ፍርድ ቤቶች በቂ ማስፈጸሚያ መሳሪያዎችን አይቆጣጠሩም። ስለዚህ በአለም አቀፍ ህግ በፍርድ ቤት ውሳኔውን ለማስፈፀም ምንም ስልጣን የለም.

የቀጠለ

የሕግ ትርጉም ላይ ይመሰረታል ።

ለ) የፍቃዱ አካል

የተፈጥሮ መብቶች አስተምህሮ ደጋፊዎች የፍቃድ ንድፈ ሀሳቡን ያከብራሉ ምክንያቱም የሕግ ዓላማ በጣም ሰፊ የሆነውን ራስን የመግለጫ ዘዴ - የግለሰቦችን ራስን ማረጋገጥ ፈጣሪ ነው። ስለዚህ መብቶች የሰው ልጅ ፈቃድ ባህሪያት ናቸው። ሆኖም, ይህ ምን እና ምን መሆን እንዳለበት ግራ መጋባት ላይ የተመሰረተ ነው.

እውነት ነው አንድ ሰው ውጤታማ ህይወትን ሊገነዘበው የሚችለው በህብረተሰብ ውስጥ ብቻ ነው, ይህ ማለት ግን መብቱ ከባልንጀሮቹ ጋር መስተካከል አለበት ማለት አይደለም. ግለሰቡ ኑዛዜው ወደ ማህበራዊ ወይም ፀረ-ማህበራዊ ዓላማዎች ሊመራ ይችላል ነገር ግን ፍቃዱ የግለሰብ ስብዕና 'ዋና' ነው, እና ህጉ የግለሰቦችን ፍላጎት ችላ ያለ ስርዓት ለመፍጠር መሞከር ከንቱ ይሆናል. የሕግ ዓላማ በዋነኛነት ለሕብረተሰቡ አዲስ ሕይወት መፍጠር እና ለሰዎች አዲስ ፍላጎቶችን መፍጠር አይደለም, ነገር ግን እንደነዚህ ያሉትን ህይወት እና እንደነዚህ ያሉ ፍላጎቶችን ማስተካከል ነው. የሕግ መብት ጽንሰ-ሀሳብን ለመተንተን ለብዙ መከራዎች ኑዛዜ አስፈላጊ አካል ሊሆን ይችላል፣ ነገር ግን እሱ ብቻ አይደለም ።

ሐ) የፍላጎት አካል

ፍላጎት አስፈላጊ ነው የሚል ክርክር አለ እንጂ ኑዛዜ አይደለም የሕግ መብቶች መሠረት። ያንን ፍላጎት የያዙ ሰዎች ዋናው መከራከሪያ የመብት መሰረታዊ መሠረት ሰዎች ምንም ፍላጎት ባይኖራቸውም መብት ሊኖራቸው ይችላል የሚል ነው።

የቀጠለ

ኢሄሪንግ የኑዛዜ ንድፈ ሀሳቡን ያጠቁት የህግ አላማ የግለሰብን ማረጋገጫ ሳይሆን የተወሰኑ ፍላጎቶችን ለመጠበቅ ነው ብሎ ስላሰበ ነው። ስለዚህም መብቶችን በህጋዊ መንገድ የተጠበቁ ጥቅሞች ብሎ ፈርጆታል። እነዚህ ፍላጎቶች ወይም እሴቶች በመንግስት የተፈጠሩ አይደሉም ምክንያቱም ቀድሞውኑ በህብረተሰቡ ሕይወት ውስጥ ስላሉ እና መንግሥት የሚመርጠው የሚጠብቀውን ብቻ ነው ። እውነት ነው ፍላጎትን ማዘጋጀት ማጋነን እና እርስ በርስ መቃወም በጣም ብዙ ነው. “የህጋዊ መብት ምንነት... በህጋዊ መንገድ የተረጋገጠ አይመስልም ስልጣንም በራሱ ወይም በህጋዊ መንገድ ጥቅማጥቅም ያልተጠበቀ ነገር ግን በህግ የተረጋገጠ ፍላጎትን የማግኘት ስልጣን” የሰው ፈቃድ በሻክዩም ውስጥ አይሰራም ነገር ግን የተወሰኑ ፍላጎቶችን ይፈልጋል ፣ እናም ፍላጎቶች የሰው ፍላጎት ብቻ ናቸው። ፍላጎት የአንድ ግለሰብ ወይም የግለሰቦች ቡድን ጥያቄ ወይም ፍላጎት ይህ ግለሰብ ወይም ቡድን ሊያረካው ይፈልጋል። ሕጉ መብት የሚሰጠው ለሰው ልጅ ፍላጎት ሳይሆን የሕግ ሥርዓቱ የሚፈቅድለትን ዓላማ እየፈጸመ ላለው የሰው ፍላጎት ነው። ሕጉ በማንኛውም ሁኔታ ሰውን የሚጠቅመውን ሊወስን ይችላል ብሎ ማሰብ አደገኛ ነው ።

መጨረሻ

አደረግን !!!!! _

አሽርርርርርርርርርርር.....

ለህግ ክፍል መግቢያ